

Idrætsrelaterede uddannelser og kurser i Danmark

En kortlægning af offentlige og private uddannelser

Analyse af
idrættens
uddannelsesbehov
Delrapport 1

Af Henriette Bjerrum
Idrættens Analyseinstitut
November 2011

Danish Institute for Sports Studies

**IDRÆTTENS
ANALYSEINSTITUT**

Titel

Idrætsrelaterede uddannelser og kurser i Danmark. En kortlægning af offentlige og private uddannelser

Denne rapport er Delrapport 1 blandt tre delrapporter, der udgør en samlet analyse af idrættens uddannelses- og kursusbehov lavet af Idrættens Analyseinstitut for Danmarks Idræts-Forbund

Hovedforfatter

Henriette Bjerrum

Øvrige bidragydere til rapporten

Nynne Mortensen, Anders Christian Larsen, Henrik H. Brandt

Omslagslayout

Agnethe Pedersen

Øvrig grafik, opsætning og korrektur

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Colourbox

Print

PrinfoDigital

Udgave

1. udgave, København, november 2011

Pris

Rapporten kan bestilles i trykt udgave hos Idrættens Analyseinstitut, pris kr. 200 inklusive moms, eksklusiv forsendelse.

ISBN

978-87-92120-36-6

978-87-92120-39-7 (elektronisk udgave)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 12 A

1437 København K

T: +45 32 66 10 30

F: +45 32 66 10 39

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Idrætsrelaterede uddannelser og kurser i Danmark

En kortlægning af
offentlige og private uddannelser

Indhold

Forord	1
Delrapportens indhold og metode.....	7
Opsummering af kortlægningen.....	12
Idræt og uddannelse i Danmark – et kort historisk rids	16
De tre sektorer	16
Erhvervsuddannelser	20
Korte videregående merkantile uddannelser	26
Mellemlange videregående uddannelser	30
Idrætsrelaterede merkantile uddannelser.....	31
De idrætsrelaterede sundhedsuddannelser.....	33
De idrætsrelaterede pædagogiske uddannelser	38
Lange videregående uddannelser	46
Videre- og efteruddannelser	54
Idrætsrelaterede akademiuddannelser	55
Idrætsrelaterede diplomuddannelser.....	56
Idrætsrelaterede masteruddannelser.....	63
Uddannelser i den private sektor	66
Private udbydere med offentligt anerkendte uddannelser	66
Øvrige private uddannelser	67
Idrætshøjskolerne	77
Sportscolleges	82
Ordliste	86
Litteraturliste	89
Bilag 1: Overblik over idrætsrelaterede uddannelser i det offentlige uddannelsessystem	90
Bilag 2: Samlet oversigt over idrætshøjskolernes uddannelsesstilbud og idrætsspecialer fordelt på højskole	94
Bilag 3: Idrætshøjskolernes udbud af specialforbundskurser/uddannelser fordelt på forbund.....	98
Bilag 4: Oversigt over sportscolleges med sportsgrene, uddannelsesstilbud og elevtal	100
Bilag 5: Oversigt over idrætsefterskole med elevtal	103

Forord

Denne kortlægning af idrætsrelaterede uddannelser indgår som Delrapport 1 i en større analyse af fremtidens uddannelses- og kursusbehov, som Idrættens Analyseinstitut i 2011 gennemfører for Danmarks Idræts-Forbund (DIF).

Kortlægningens ambition er at give et samlet overblik over den idrætsrelaterede kursus- og uddannelsesvirksomhed i Danmark med fokus på den offentlige og den private sektor. Området er præget af kraftig vækst i såvel antallet af og bredden i tilbuddene som antallet af aktører på området.

Denne delrapport kan også læses som informationsmateriale for studerende med interesse i idrætsrelaterede uddannelser på forskellige niveauer, men først og fremmest kan den give de enkelte aktører på det idrætsrelaterede uddannelsesområde et overblik over eksisterende initiativer.

Samtidig indgår delrapporten i DIF's overordnede overvejelser om fremtidens indsats på kursus- og uddannelsesområdet i organisationen. DIF og de tilknyttede specialforbund er selv en vægtig aktør på uddannelses- og kursusområdet med primært sigte på foreningslivet samt frivillige ledere og trænere. DIF og de øvrige idrætsorganisationers egne uddannelses- og kursusaktiviteter indgår ikke i denne delrapport, men forhåbentlig kan delrapporten give idrætsorganisationer og andre aktører på det frivillige område et solidt beslutningsgrundlag i forhold til deres egne fremtidige strategier på kursus- og uddannelsesområdet og samspillet med de mange initiativer på det offentlige og private uddannelsesmarked.

Udgangspunktet for kortlægningen er at finde i bogen 'Idræt og sport i den danske oplevelsesøkonomi' udarbejdet af Idrættens Analyseinstitut og udgivet på Forlaget Imagine.. og Samfundslitteratur i 2008. Bogens kapitel 10¹ giver et overblik over idrætsrelaterede uddannelser med relevans for oplevelsesøkonomien. Denne delrapport har et bredere fokus på alle idrætsrelaterede uddannelser.

Den samlede analyse af idrættens uddannelses- og kursusbehov for Danmarks Idræts-Forbund udgøres af følgende delrapporter:

- Delrapport 1: Idrætsrelaterede uddannelser og kurser i Danmark. En kortlægning af offentlige og private uddannelser (Henriette Bjerrum, november 2011)
- Delrapport 2: Idrættens uddannelses- og kursusbehov set fra medlemmernes perspektiv. En medlemsundersøgelse om motiver, motivation og barrierer for deltagelse i kurser og uddannelser i foreningsregi. (Henriette Bjerrum, november 2011). I denne delrapport 2 indgår desuden notatet 'Det frivillige arbejde under forandring. Notat om udviklingen i frivillighed'. (Maja Pilgaard, februar 2011)
- Delrapport 3: Fremtidens uddannelser og kurser i idrætten – perspektiver og anbefalinger (Henriette Bjerrum, november 2011)

Danmarks Idræts-Forbund udarbejder sideløbende med Idans arbejde en intern analyse af DIF- idrættens uddannelses- og kursusvirksomhed.

---

¹ Kapitlet er udarbejdet af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Hovedansvarlig for de tre delrapporter er cand.mag. Henriette Bjerrum, der har fået værdifuld assistance til researchen af studentermedhjælperne Nynne Mortensen, Anders Christian Larsen og Michael Fester. Desuden har andre ansatte på Idrættens Analyseinstitut, Maja Pilgaard, Peter Forsberg, Søren Bang, Ditte Toft og Henrik H. Brandt på forskellig vis bidraget til de færdige udgivelser.

Tak til Danmarks Idræts-Forbund for et godt og tillidsfuldt samarbejde om det omfattende analysearbejde og tak til de foreninger i Aalborg Kommune og deres medlemmer, instruktører og ledere, som bidrog med værdifulde oplysninger til Delrapport 2. Også en tak til de repræsentanter for forskellige uddannelsesinstitutioner, som i foråret 2011 deltog i Idans workshop om idrætsrelaterede uddannelser på Institut for Idræt i Aarhus samt alle de ansatte på institutioner, uddannelser og skoler, der har været behjælpelige med information til kortlægningen.

Kortlægningen af de idrætsrelaterede uddannelser og kurser er primært sket i foråret 2011. Der sker løbende en udvikling på området, og vi må derfor tage forbehold for nye tilbud eller lukning af tilbud i sommermånederne. Såfremt vi har begået fejl eller overset væsentlige uddannelsestilbud, modtager vi gerne en henvendelse, så oversigten over en relativt uoverskuelig del af den danske idrætssektor kan blive så komplet som muligt.

*Idrættens Analyseinstitut
København/Aarhus, november 2011*

Delrapportens indhold og metode

Indhold

Idrætsrelaterede kurser og uddannelser udbydes i Danmark i tre forskellige sektorer: Den civile sektor, den offentlige sektor og den private sektor.

Langt hovedvægten af denne delrapport har fokus på idrætsrelaterede uddannelser i den offentlige sektor. Sektoren er altdominerende, hvad angår formelle uddannelser, og fylder meget i det danske uddannelsesbillede. Det er her, langt de fleste danskere får deres primære uddannelse, og hvor mange unge vælger at kombinere deres interesse for idræt med en formel uddannelse.

Den private sektors idrætsrelaterede uddannelsesstilbud behandles i et enkelt kapitel. Der er tale om en meget fragmenteret sektor, hvor der er stor forskel på uddannelsesstedernes formål, størrelse og placering i forhold til formelle nationale eller internationale uddannelsessystemer.

Sidst i delrapporten er en oversigt over uddannelsesstilbud på idrætshøjskoler og sportscolleges medtaget, selv om disse typer af uddannelsesstilbud typisk er tæt sammenvævet med foreningslivets mere uformelle uddannelsesstrukturer. Men med deres særlige form og de unge som den primære målgruppe kan begge typer institutioner have stor indflydelse på de unges fremtidige idrætsdeltagelse og deres valg af idrætsrelaterede uddannelser. Desuden finder man i bilag 5 en oversigt over idrætsefterskoler, hvor sport eller idræt indgår i navnet som et specifikt kendetegn for skolen, som supplement til kortlægningen.

Den civile sektor, hvor organisationer som Danmarks Idræts-Forbund, Dansk Firmaidrætsforbund og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) med flere er de helt store udbydere af uformelle idrætsrelaterede uddannelser, er *ikke* medtaget i denne delrapport. Det skyldes, at delrapporten indgår i et større arbejde, hvor DIF har gennemført en sideløbende intern analyse af omfanget og karakteren af specialforbundenes kursus- og uddannelsesvirksomhed. For supplerende information om den frivillige sektors uddannelsesaktiviteter henviser vi derfor til Idans notat 'Den organiserede idræts uddannelsessystemer' fra september 2007². Notatet kan downloades i Idans vidensbank³. Her vil det også være muligt at finde de øvrige delrapporter, der er forbundet med denne kortlægning.

Det offentlige uddannelsessystem

Det offentlige uddannelsessystem dækker både det ordinære uddannelsessystem bestående af ungdomsuddannelser, korte, mellemlange og lange videreuddannelser samt voksen- og efteruddannelsessystemet. Figur 1 giver et overblik over systemets forskellige niveauer. De niveauer, der er markeret med tallene 1-4, vil blive behandlet i notatet.

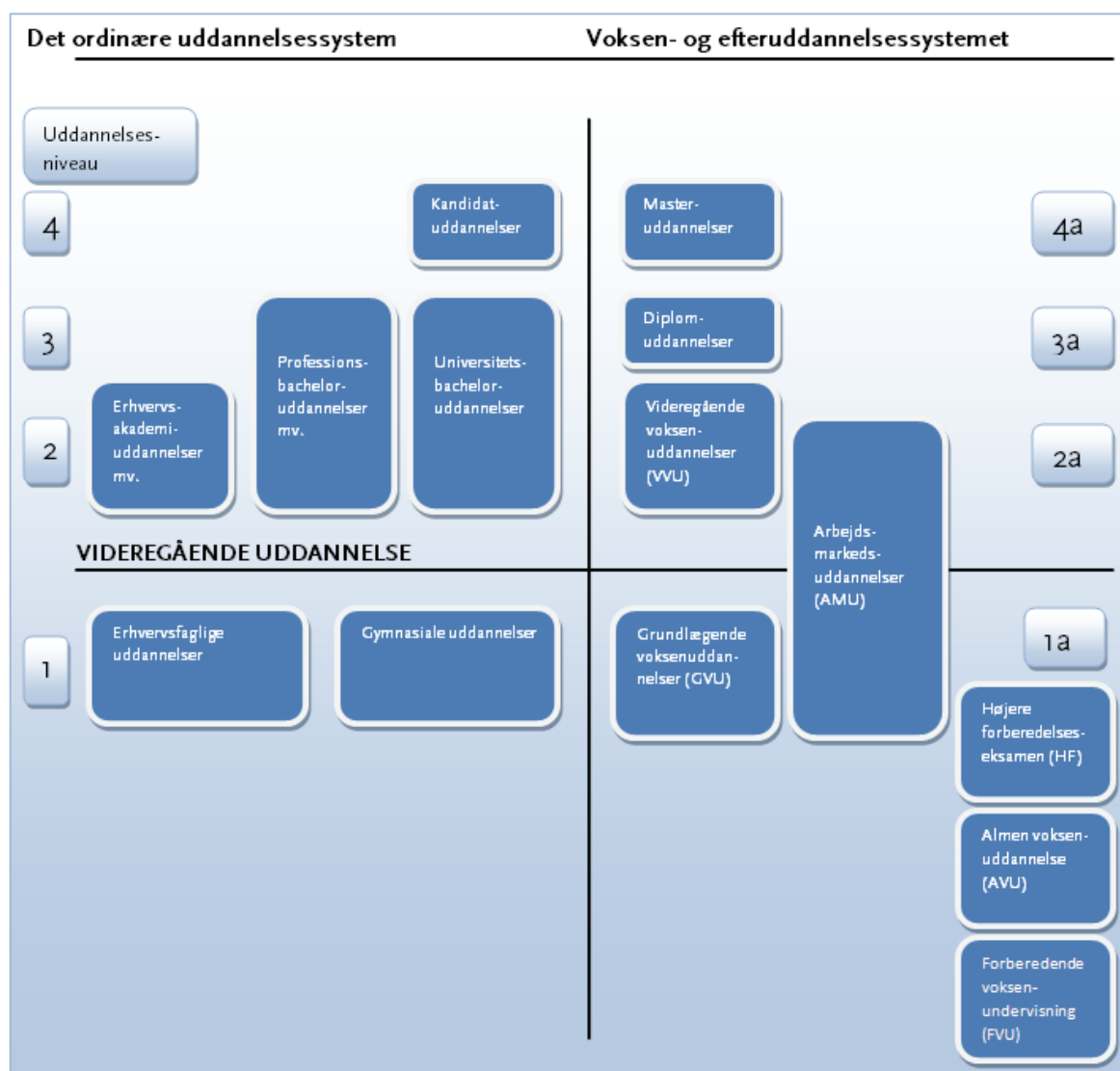
² Bang, 2007 (1)

³ <http://idan.dk/vidensbank/forskningoganalyser/stamkort.aspx?publikationID=46ad486e-cf1e-4f74-8677-9f500df98bd>

Bilag 1 giver en samlet oversigt over alle de offentlige idrætsrelaterede uddannelser, kortlægningen har identificeret. I det følgende vil uddannelserne blive behandlet efter kategorierne:

- Erhvervsuddannelser
- Korte videregående uddannelser
- Mellemlange uddannelser
- Lange uddannelser
- Voksen og efteruddannelser

Figur 1: Præsentation af det offentlige uddannelsessystems forskellige niveauer⁴

Idrætsrelaterede uddannelser i den offentlige sektor – afgrænsning af feltet

Arbejdet i idrætssektoren ses i dette notat som langt mere end blot at undervise eller instruere i idræt i en forening eller anden sammenhæng. At arbejde i idrætssektoren kan også være at være

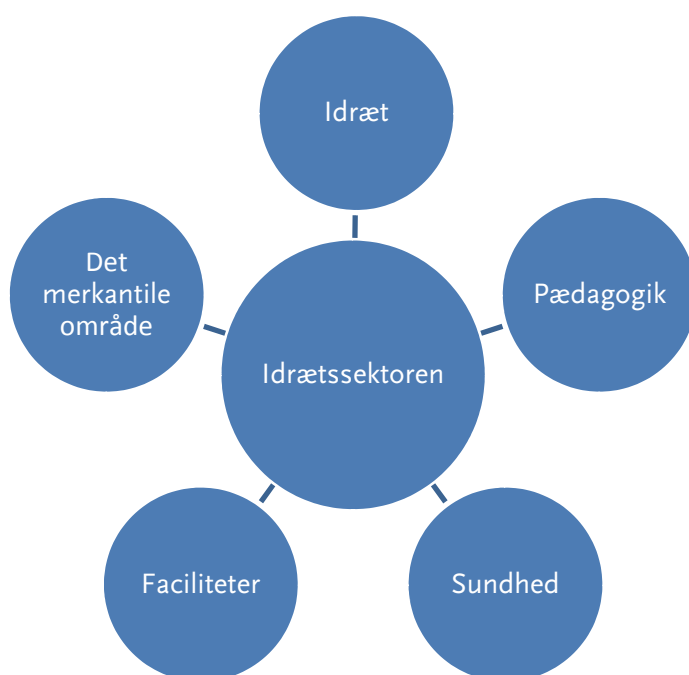
⁴ Model frit efter Undervisningsministeriets oversigt over det offentlige uddannelsessystem.

halbestyrer, være administrativ medarbejder i en stor forening, være ansat i et fitnesscenter eller en professionel sportsklub eller at være sportsarrangør, arbejde med sundhedsfremme og bevægelse eller at undervise børn, unge eller voksne i idræt osv.

Dette notat ser derfor bredt på idrætssektoren og uddannelser med fokus på idrætssektoren. Ud over de rene idrætsfag har vi medtaget det pædagogiske område, merkantile uddannelser med særlig specialisering i sport/idræt, det sundhedsfaglige område med toning i retning af idræt samt uddannelser med fokus på udvikling og drift af faciliteter, der kan benyttes i idrætssektoren.

Figur 2: Idrætssektorens forskellige aspekter i relation til uddannelser

Det pædagogiske område er inkluderet i notatet, da både pædagog- og læreruddannelserne giver formelle muligheder for at specialisere sig i idræt, krop og bevægelse. Netop gennem mødet med fagpersoner fra disse uddannelser oplever mange børn og unge deres første møde med idræt, og der er traditionelt et tæt samarbejde mellem denne sektor og foreningslivet. Eksempelvis er det en del af målsætningerne for faget idræt i folkeskolen, at børn og unge lærer foreningslivet at kende.

De merkantile uddannelser inden for idræt og sport er i vækst og kan blive centrale i forhold til idrættens tiltagende professionalisering gennem de seneste årtier. Det gælder både i forhold til den kommercielle fitnesssektor, større foreninger, professionelle eliteklubber og store events.

Sundhed og idræt har i løbet af de seneste ti år udviklet sig i et tæt parløb. Idrættens kulturpolitiske aspekter træder ofte i baggrunden i den idrætspolitiske debat til fordel for sundhedspolitiske aspekter. De senere års øgede fokus på vigtigheden af fysisk aktivitet og kommunernes styrkede rolle i forebyggelsesarbejdet skaber nye aktører og idrætspolitiske prioriteter. Uddannelsesmæssigt betyder det, at de sundhedsfaglige uddannelsers idrætsspecialer bliver en vigtigere del af idrætssektoren.

Kommunernes rolle i forhold til anlæg, etablering og drift af idrætsfaciliteter er det mest omkostningstunge område inden for den offentlige støtte til idrætssektoren. Derfor er de overraskende få uddannelser med relevans for udvikling og drift af idrætsfaciliteter taget med i notatet.

For alle de fire områder gælder det, at uddannelsestilbuddene kun er medtaget i notatet, hvis de har en relevant form for idrætsspecialisering. Generelle lederuddannelse, administrative uddannelser osv. er således ikke inkluderet, selv om mange generelle uddannelser naturligvis også kan være relevante i idrætssektoren. Af samme grund er medierelaterede, IT-relaterede og forvaltningsmæssige uddannelser heller ikke medtaget i notatet, selv om alle tre områder potentielt har stor indflydelse på idrætssektoren⁵.

De private uddannelser

På listen over private udbydere er medtaget kurser og uddannelser, der giver deltagerne redskaber til at undervise andre i den pågældende aktivitet. Således er private uddannelser som instruktøruddannelser, træneruddannelser eller andet, der peger hen mod beskæftigelse i idrætssektoren, medtaget i dette kapitel, mens eksempelvis wellness-relaterede uddannelser ikke er medtaget.

For at skabe overblik er de private udbydere inddelt i forhold til aktiviteterne:

- Fitness
- Krop og Sind
- Kampsport
- Dans
- Øvrige

Metode

Kortlægningen af idrætsrelaterede uddannelser i Danmark er primært udført ved hjælp af desk-research. De inkluderede uddannelser er fundet ved søgninger på internettet. Alle offentligt anerkendte uddannelsessteder er blevet gennemset for idrætsrelaterede uddannelser, ligesom uddannelsesguiden www.ug.dk er blevet flittigt brugt. Derudover er der søgt på internettet på særlige ord som 'idrætsinstruktør', 'fitnessuddannelse', 'yogalæreruddannelse' m.m. Den sidste metode har primært været brugt i forbindelse med de private udbydere.

De identificerede offentlige uddannelser blev efterfølgende kontaktet pr. mail og/eller telefonisk for yderligere information om:

- Hvilket år uddannelsen blev etableret.
- Hvor mange studerende der var i alt (samlet antal) forår 2011 (aktive studerende).
- Hvor mange der optages om året.
- Hvor mange der specialiserer sig i idræt (hvis det ikke er kerneydelsen).

---

⁵ Ligeledes er uddannelser, der har fokus på produktion og salg af sportsudstyr ikke medtaget i kortlægningen. Lukkede uddannelsestilbud som for eksempel Forsvarets idrætsinstruktørkurser (Udbydes under Center for Idræt under Forsvarets Sundhedstjeneste) er heller ikke medtaget, da det ikke er uddannelsestilbud, der er åbne for alle, men for udvalgte grupper – her: Forsvarets ansatte.

Disse informationer fra institutionerne er blevet suppleret af data fra Undervisningsministeriets databank. Hvor der har været diskrepans mellem de to kildetyper, er det nævnt i kortlægningen. De personlige kilder er angivet med navn og stillingsbetegnelse. For læsevenlighedens skyld er kilder og henvisninger placeret i noterne.

For at opnå indsigt i uddannelsesudbydernes strategi og målsætninger i forhold til såvel eksisterende som kommende uddannelser inviterede Idan i februar 2011 flere nøglepersoner fra sektoren til en workshop. Emnerne på dagen var tilrettelæggelse og udvikling af nye uddannelser, rekruttering af studerende nu og i fremtiden samt ressourcer, styrker og udfordringer i fremtiden.

Deltagerne i workshoppen var:

- Børge Koch, videnscenterleder, KOSMOS (og University College Syddanmark)
- Camilla Hillbrands Gregersen, direktør, At Work
- Dorthe Heide, udviklingschef, DIF
- Henrik Løvschall, forstander, Idrætshøjskolen Århus
- Jan Kahr Sørensen, studieleder, Aarhus Universitet
- Kirsten Ringgård, uddannelseschef, Erhvervsakademiet Copenhagen Business Nord
- Lars Kirkegaard, konsulent, DIF
- Lene Søe, praktikpladskoordinator, Tradium, Randers
- Thomas Mohr Rasmussen, uddannelseskoordinator, Dania, Randers

Opsummering af kortlægningen

Siden 2000 er der sket en voldsom knopskydning af uddannelser og specialiseringer med relation til idræt. De mange nye uddannelser peger frem mod en bredere opfattelse af idrætten som sektor. Idræt er ikke længere blot en uformel fritidsinteresse med stærke frivillighedsideal. Idrætssektoren har samlet set en stor omsætning og mange ansatte i forskellige sammenhænge.

Kortlægningen dokumenterer, hvordan idrætsorganisationernes traditionelle indsats på kursus- og uddannelsesområdet i stigende grad suppleres af uddannelsesstilbud i den private og den offentlige sektor⁶.

Den private sektor

Det kommercielle idrætsmarked har udviklet sig voldsomt siden 1980'erne. Udbuddet af private uddannelser er fulgt med og kan i dag betegnes som et marked i sig selv. Kun få private uddannelser er godkendt i den offentlige uddannelsesstruktur, og der er fortsat et stort behov for viden om omfang, indhold, kvalitet og karakter af hele den uregulerede del af den private uddannelsessektor. Hvem underviser? Og i hvad? Giver uddannelserne kompetencer til brug i fuldtidserhverv, eller er de primært rettet mod bibeskæftigelse eller fritiden?

Generelt er det på grund af manglende dokumentation vanskeligt at sige ret meget om 'førbilledet' for den private sektor. Det forekommer dog sigende for tendensen på området, at hvor Idan ved registreringen af private uddannelser i 2008 havde medtaget ni udbydere af forskellige fitnessuddannelser⁷, har Idan i denne kortlægning via desk research fundet frem til 59 private uddannelsesudbydere. Deraf er 25 fitnessrelaterede.

Noget tyder således på, at markedet fortsat er i vækst. Det har dog ikke været muligt at undersøge det samlede antal studerende i denne sammenhæng⁸.

På den baggrund kan det være svært at vurdere, om uddannelserne i den private sektor er i direkte konkurrence med den offentlige sektor og det ordinære uddannelsessystem, om de primært retter sig mod et marked, der traditionelt har været serviceret af de store idrætsorganisationer i den civile sektor, eller om de skaber en helt ny målgruppe for idrætsrelaterede uddannelser.

Under alle omstændigheder må såvel det offentlige uddannelsessystem som idrættens organisationer forholde sig til, at det bobler med initiativer og entreprenører på den private del af uddannelsesmarkedet. Udbyderne agerer hurtigt på markedet og på nye (internationale) trends, og for dem er nye tilbud et vigtigt konkurrenceparameter⁹. Når de private udbydere ser et udækket behov, udvikler de hurtigt nye tilbud.

---

⁶ Den civile sektor, der er den tredje store udbyder af idrætsrelaterede uddannelser og kurser, er som nævnt tidligere ikke medtaget i kortlægningen.

⁷ Storm og Brandt, 2008, p.347

⁸ Dels har tiden ikke været til det, dels er ikke alle private firmaer interesseret i at dele den information.

⁹ Kilde: Camilla Hilbrands Gregersen, At Work

Figur 3: Geografisk placering af de private udbydere af idrætsrelaterede uddannelser

Den offentlige sektor

I den offentlige sektor sker udviklingen af de enkelte tilbud ikke nær så hurtigt. De fleste uddannelser er underlagt et formelt akkrediteringssystem, som betyder, at nye uddannelses tilbud skal gennem en længere godkendelsesproces og høring blandt interessenter og sidestillede institutioner, før de kan godkendes. På trods af den noget langsommere proces er der i høj grad sket en markedsføring af de økonomiske og organisatoriske strukturer på det offentlige uddannelsesmarked, og en rivende udvikling af nye, idrætsrelaterede uddannelser har fundet sted.

Udviklingen af det kommercielle idrætsmarked har haft en 'spill-over-effekt' til den offentlige sektors uddannelser. Både golf- og fitnessbranchen har taget konsekvensen af væksten på områderne og har gennem deres brancheorganisationer samarbejdet med offentlige uddannelsesinstitutioner om etablering af branchespecifikke uddannelser¹⁰.

De store forandringer i det offentlige uddannelsessystems idrætsrelaterede tilbud er primært sket på tre områder: Erhvervsuddannelserne, de merkantile uddannelser og på videreuddannelsesområdet med nye diplom- og masteruddannelser. Før år 2000 eksisterede ingen af de 27 uddannelser, kortlægningen har registreret på de tre områder. Hvor videreuddannelserne både henvender sig til de faggrupper, der traditionelt har arbejdet med idræt (som lærere og pædagoger) og nye faggrupper (som ledere), understreger især udviklingen i erhvervsuddannelserne og de merkantile uddannelser, at idrætten har udviklet sig til en sektor, hvor både faciliteter, drift, markedsføring og økonomi integreres i de idrætsrelaterede uddannelser.

¹⁰ For eksempel Greenkeeper-uddannelserne, diplom i golfmanagement og fitnessinstruktøruddannelsen.

Med de nye erhvervsuddannelser er de første spæde skridt taget til at sætte mere fokus på faciliteter og vedligehold. Med de merkantile uddannelser rettet mod sport, fitness og eventmanagement tilføjes den oplevelsesøkonomiske del af idrætten i fremtiden nye fagpersoner med formelle uddannelser.

Figur 4: Geografisk placering af de offentlige idrætsrelaterede uddannelser

De nye uddannelser inden for den offentlige sektor fylder imidlertid stadig relativt lidt i forhold til det samlede antal af studerende på de idrætsspecifikke uddannelser, der er medtaget i notatet.

Ifølge kortlægningen var i alt 15.936 studerende i foråret 2011 i gang med en uddannelse i den offentlige sektor, hvor de tager en idrætsfaglig specialisering. Over halvdelen af disse studerende befinder sig på de idrætsrelaterede sundhedsuddannelser og de pædagogiske uddannelser. Ca. 2.000 studerende er i gang med universiteternes idrætsuddannelse på enten bachelor-, kandidat- eller ph.d.-niveau. I det billede er det stadig kun få studerende, der tager en idrætsrelateret erhvervsuddannelse med 309 studerende i foråret 2011 eller en merkantil idrætsrelateret uddannelse med ca. 514 studerende på både de korte og mellemlange videregående idrætsrelaterede uddannelser i foråret 2011.

Tabel 1: Anslået antal studerende ved offentlige, idrætsrelaterede uddannelser, foråret 2011¹¹

Uddannelse	Samlet antal studerende Foråret 2011
Erhvervsfaglige uddannelser:	309
<ul style="list-style-type: none"> • Fitnessinstruktør • Greenkeeper • Groundsman • Eventkoordinator • Svømmebadsassistent • Natur og friluftsfremmedler 	<p style="text-align: right;">123 88 46 32 20 -</p>
Korte videregående merkantile uddannelser:	135
<ul style="list-style-type: none"> • Handelsøkonom med eventmanagement som speciale • Serviceøkonom i Fitness og Wellness Management, i Sport og Event Management og i sportsmanagement og oplevelsesøkonomi 	<p style="text-align: right;">37 98</p>
Mellemlange videregående uddannelser:	12.627
<ul style="list-style-type: none"> • Idrætsrelaterede merkantile uddannelser: • Sundhedsuddannelser (Fysioterapi, Ergoterapi, Ernæring og Sundhed og Psykomotorik) • Pædagoguddannelsen (Linjefaget: 'Sundhed, krop og bevægelse') • Læreruddannelsen (Linjefag i idræt) 	<p style="text-align: right;">379 6.944 4.093 1.211</p>
Lange videregående uddannelser:	2.001
<ul style="list-style-type: none"> • Idrætsbachelor (Fra AU, KU, AAU og SDU) • Idrætskandidater (Fra AU, KU, AAU og SDU) • Kandidat i oplevelsesøkonomi (AU) • Ph.d.-studerende i idræt (AU, KU, AAU og SDU) 	<p style="text-align: right;">1.240 544 118 99</p>
Videre- og efteruddannelser:	315
<ul style="list-style-type: none"> • Idrætsrelaterede diplomuddannelser • Idrætsrelaterede masteruddannelser 	<p style="text-align: right;">ca. 254 61</p>
I alt	15.387

Idrætshøjskoler og sportscolleges

Selv om idrætshøjskoler og sportscolleges ikke er en del af det videregående uddannelsessystem, har vi valgt at medtage dem i notatet for at give et billede af den voksende interesse for idræt som uddannelses- og beskæftigelsesfelt. Begge tilbud giver de unge mulighed for at fordybe sig i idræt og sport.

Hvor kursusdeltagelsen på idrætshøjskolerne har stabiliseret sig trods økonomisk krise og andre højskoleers økonomiske stormvejr med 1.175 årselever i 2009, følger udviklingen på sportscolleges den generelle fremgang i sektoren. Der kommer flere og flere tilbud til, og kortlægningen har regi-

¹¹ Der vil være visse usikkerheder i den samlede oversigt, da der er enkelte institutioner, vi ikke har hørt fra, og der kan forekomme forskelle i vurderinger af tallene fra kilde til kilde. Tallet her er således omtrentligt. Se de enkelte afsnit for en mere præcis gennemgang.

streret 1.658 elever på danske sportscolleges. Igen er der tale om et område med stor diversitet og ingen begrænsninger for, hvornår man kan kalde sig et sportscollege.

Idræt og uddannelse i Danmark – et kort historisk rids

Idrættens udbredelse i Danmark har fra begyndelsen været tæt knyttet til uddannelse og ideologier om krops- og legemskulturer. Inspireret af oplysningstidens filosoffer kom der tidligt fokus på sammenhængene mellem krop og sjæl. I begyndelsen af 1800-tallet blev idræt for første gang et obligatorisk fag i skolen, og både gymnastikken og sporten etablerede sig som folkelige bevægelser, der blev tillagt – og fik – stor samfundsmæssig betydning¹².

Udbredelsen af idræt og sport satte samtidig gang i en udvikling af idrætsrelaterede uddannelser. Udviklingen skete på mange fronter, og i slutningen af 1800-tallet var der allerede tydelige rids til nutidens uddannelsesbillede, hvor idrætsuddannelserne som nævnt udbydes i tre sektorer: Den civile, den offentlige og den private sektor.

De tre sektorer har udviklet sig i forskellige tempi og retninger, men tilsammen udbyder de et bredt udvalg af idrætsrelaterede uddannelser på mange forskellige niveauer.

De tre sektorer

Opdelingen i de tre sektorer er overordnet, og det skal understreges, at der er mange former for organisering og samarbejder på kryds og tværs mellem sektorerne. Den civile sektor har i stigende grad indledt forsøg med uddannelses tilbud, der udløser ECTS-point, og indgår i samarbejder med offentlige uddannelsesinstitutioner. Samtidigt har den private sektor og den offentlige sektor også samarbejdsflader, for eksempel gennem private sportscolleges. Nedenfor skitseres hovedtrækkene for de enkelte sektorer.

Den civile sektor

Under den civile sektor regner kortlægningen foreningslivet og de frivillige idrætsorganisationer i Danmark. Helt fra dannelsen af de første idrætsorganisationer, har der været et naturligt fokus på uddannelse.

Allerede i 1861 blev 'Centralkomiteén for Oprettelse af Skytteforeninger' dannet som den første egentlige idrætsorganisation i Danmark¹³. Organisationen opnåede hurtigt statsstøtte, da der var en nationalpolitisk interesse i etableringen af skytteforeninger som en form for forskole til hæren¹⁴.

Oprettelsen af skytteforeninger rundt om i landet betød imidlertid, at det også blev påtrængende med vejledning i våbenhåndtering og skydeøvelser. De første år imødekom man problemet gennem skrevne instrukser, der kunne sendes ud til foreningerne.

Men skytteforeningerne husede også gymnaster, og allerede i 1890'erne blev noget af statsstøtten på 40.000 kr. øremærket uddannelse:

---

¹² Hansen, 1989, p. 10

¹³ Nielsen, 1989, p. 24

¹⁴ Ibid., p. 28

"Disse penge blev øremærket således, at der skulle gå 8.000 kr. til rifler, 20.000 kr. til ammunition og 12.000 kr. til gymnastikken; heraf 2.500 til uddannelse af lærere. Dette sidste beløb stod i årene herefter for den største stigningstakt: For finansåret 1899-1900 var man oppe på 6.000 kr. til uddannelse af lærere og delingsførere i gymnastik. Fra 1903 beløb denne post sig til 10.000 kr." (Nielsen, 1989, p.31)

Dette eksempel er ikke enestående. Det 19. og 20. århundrede har været præget af en rivende udvikling, når det gælder uddannelses- og kursusvirksomhed inden for idrætten. Nye initiativer og landsforeninger så snart dagens lys. Gymnastikken blev udbredt, og der blev fokus på uddannelse af ledere. Højskolerne fik i den forbindelse en central rolle. Lokalforeningernes ledere blev typisk uddannet på højskolernes etårige kurser som delingsførere¹⁵. Egentlige idræts højskoler uddannede ledere, der skulle være klædt på til at uddanne de aktive både på krop og sjæl.

Allerede i 1940'erne og 1950'erne var tilslutningen til gymnastik, sport og idræt så stor, at højskolerne ikke længere kunne dække behovet for ledere. Flere idrætsorganisationer begyndte at udbyde kortere kurser, der kunne kvalificere trænere til at varetage undervisningen i medlemsforeningerne.

I dag må udbud af kurser og uddannelser til frivillige siges at være en del af kernevirksomheden i idrætsorganisationer og specialforbund. Behovet for denne uddannelsesvirksomhed i forhold til foreningerne og deres trænere og ledere er en del af den implicite begrundelse for at støtte idrætsorganisationerne med tips- og lottomidler, og såvel DIF som DGI og Firmaidrætten og deres medlemsforbund og kredse anvender betydelige økonomiske ressourcer på området. Også mange lokale idrætssamvirker og sammenslutninger er aktive på kursus- og uddannelsesområdet.

Den organiserede idræt udbyder en meget bred vifte af uddannelser, der er målrettet det frivillige arbejde i foreningerne. I forbindelse med Idans kortlægning af området i 2007 anslog de to største idrætsorganisationer i Danmark, DIF og DGI, at de selv havde haft henholdsvis ca. 26.000 og 50.000 kursusdeltagere i 2006¹⁶. Der er tale om alt fra idrætsspecifikke kurser til mere generelle kurser i foreningsudvikling og ledelse. Kurserne er traditionelt uformelle, men der er en tendens til i højere grad at kombinere idrættens kurser med meritgivende moduler og uddannelser, der er relevante i andre sektorer.

Den offentlige sektor

Uddannelser i Danmark har været tæt forbundet med statsmagten eller den offentlige sektor. I 1479 blev Københavns Universitet etableret af Christian d. 1. Offentlig regulering af uddannelsessystemet har siden stået centralt i udviklingen i Danmark.

Idrætten i de offentlige uddannelser kom først for alvor ind meget senere og tager sit udspring i skoleloven af 1814. Her blev idræt et obligatorisk fag i 'almueskolen'¹⁷. Før loven blev vedtaget, hav-

---

¹⁵ Worm, 1989, p.37

¹⁶ Storm og Brandt, 2007, p. 340

¹⁷ Ifølge loven var det for alle børn, men i praksis blev der fokus på militære forberedelser, og pigerne blev 'glemt'. Trangbæk, 1998, p. 42

de der været en del debat om kvaliteten af undervisningen, og idrætsundervisningen blev derfor blot lovpligtig, såfremt der var kvalificerede lærere til rådighed.

Denne mangel på kvalificerede lærere medførte, at gymnastik blev obligatorisk fag på læreruddannelserne allerede fra 1818¹⁸. Men stadig blev mange undervisere uddannet i militæret. Andre initiativer blev gennemført for at få opkvalificeret underviserne. En 'Normalskole i Gymnastik' blev oprettet, og der blev udgivet lærebøger med øvelser på forskellige niveauer.

Tabel 2: Uddannede opgjort efter profession og uddannelsens omfang og sværhedsgrad ved Det militære Institut 1804-1830

Antal uddannede efter profession	Uddannelsens omfang
229 militære gymnastiklærere	Fuldstændig undervisning i samtlige grene af gymnastikken og dermed forbundne våbenøvelser.
1.182 batteri-eskadrons- og compagnilærere	Undervisning i de grene af gymnastikken og våbenøvelser, som de skal bruge.
31 civile lærere	Alle har nydt den fuldstændige gymnastiske dannelse.
272 studerende, skolelærere og seminarister	Alle har gennemgået normalskolen for gymnastikken og ere blevne meddelte attester på, at de ere duelige i at undervise i almue og borgerskolerne.

Kilde: Efter Trangbæk, 1998, p.45

Den offentlige sektor i dag

Fra denne spæde start har den offentlige sektor udviklet stadig flere idrætsrelaterede uddannelses-tilbud. Den offentlige sektor defineres her som uddannelser, der er anerkendt og reguleret af det offentlige, typisk af Undervisningsministeriet, Kulturministeriet eller Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. Uddannelserne varierer i længde, niveau og mulighed for idrætsspecialisering og omfatter derfor alt fra korte erhvervsuddannelser til kandidat- og forskeruddannelser. Uddannelserne i dette ordinære uddannelsessystem er gratis for de studerende.

Til den offentlige sektor medregner kortlægningen også det stigende udbud af efter- og videreuddannelser som diplom- og masteruddannelser/kurser. Selv om disse uddannelser i vid udstrækning finansieres gennem brugerbetaling, er de underlagt offentlig regulering.

Den private sektor

Som de to andre sektorer har de private idrætsrelaterede uddannelser deres udspring i oplysnings-tiden og de nye dannelsesidealer, hvor idræt, bevægelse og leg blev set som en vej til at skabe en sund og naturlig udvikling af børn og unge. De første private uddannelser blev oprettet af ildsjæle, der satte deres præg på gymnastikken og idrættens udvikling i Danmark. Franz Nachtegall, der stiftede et privat gymnastikinstitut i 1798, fik stor indflydelse på skoleloven og uddannelsen af lærere. Det private initiativ kom forud for den offentlige indsats.

¹⁸ Ibid., p.43

Også senere i 1800-tallet blev der etableret private uddannelser. Et eksempel er Paul Petersens Institut, der blev etableret i 1878 som uddannelsessted for gymnastiklærerinder¹⁹. Det helt store ryk inden for denne sektor er dog kommet langt senere i takt med fitness- og wellnessbølgerne fra 1980'erne og frem.

Den private sektor i dag

En lang række kommercielle aktører udbyder idrætsrelaterede uddannelser. Traditionelt er hele fitness-sektorens kvalificering foregået i privat regi, og selv om der med tilkomsten af den nye offentligt regulerede fitnessinstruktøruddannelse sker en opblødning i dette mønster, dominerer de private tilbud fortsat. I den private sektor findes desuden uddannelser i en del idrætsgrene, der har opdyrket en kommerciel kultur som golf eller dans m.m. Langt de fleste af disse uddannelser har deres eget kvalifikationshierarki, men der er også enkelte private udbydere, der er offentligt anerkendt, og hvis uddannelsesstilbud udløser både SU og ECTS-point til de studerende.

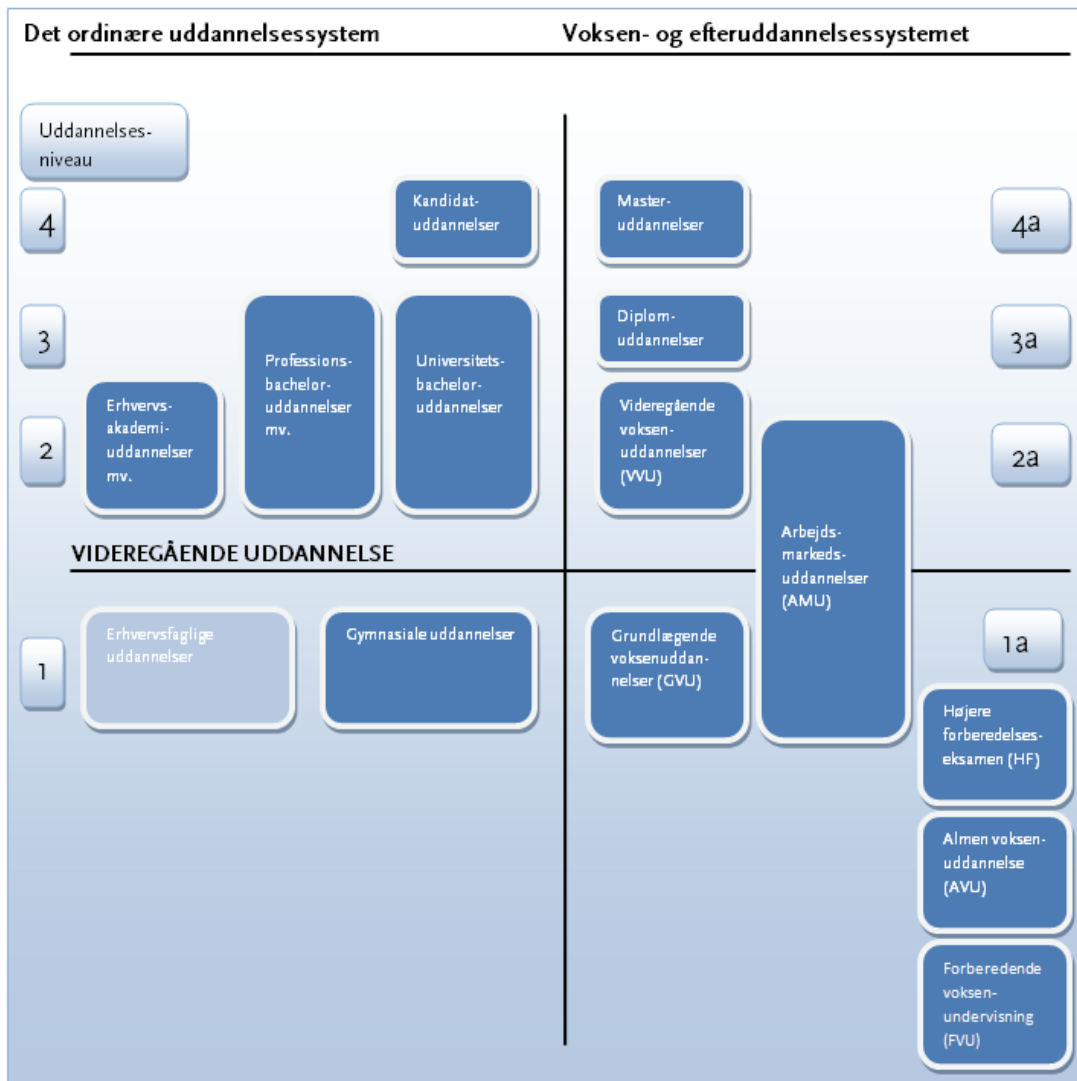
---

¹⁹ Trangbæk, 1989

Erhvervsuddannelser

De erhvervsfaglige uddannelser omfatter de tekniske og merkantile erhvervsuddannelser. Erhvervsuddannelserne er såkaldte vekseluddannelser, hvor de studerende er skiftevis i skole og i praktik. 30-50 pct. af uddannelsestiden foregår i skolen, mens resten af uddannelsen foregår decentralt i praktikvirksomhederne²⁰.

Figur 5: Erhvervsuddannelsernes indplacering i det offentlige uddannelsessystem

Der er 79 erhvervsskoler rundt om i landet²¹. Fordelingen på landsdele kan ses i tabel 3. Der er stor forskel på de enkelte erhvervsskoler. Nogle består kun af én skole og er udelukkende lokale, mens andre indgår i et erhvervsakademi eller andet samarbejde om videregående uddannelser.

²⁰ Undervisningsministeriet, 2010, p. 12

²¹ <http://www.danskeerhvervsskoler.dk>. I oversigten indgår også fem AMU-centre. I denne oversigt behandles de særskilt senere, da AMU-tilbud er voksenuddannelsesstilbud.

Tabel 3: Erhvervsskoler i Danmark²²

Område	Antal
Bornholm	1
Fyn	6
Jylland	49
Sjælland, Lolland, Falster	23

Et af kendetegnene ved erhvervsuddannelserne er, at de er meget fleksible både i adgangskrav og i forløbet. Der har været et politisk ønske om, at der skal være mange indgange til uddannelserne. Der er således gode muligheder for at få individuelt tilrettelagte forløb. På Hansenberg i Kolding kan man eksempelvis få direkte adgang til hovedforløbet på fitnessuddannelsen med en studentereksamen. Ligeledes kan personer med erfaring fra branchen, men uden formel uddannelse få realkompetencevurdering og optages på hovedforløbet.

I de seneste år er der etableret en del erhvervsuddannelser med sigte på beskæftigelse i idrætssektoren. Alle de idrætsrelaterede erhvervsuddannelser er imidlertid nicheprægede eller specialiserede. De udbydes således ikke mange steder i landet (se tabel 4).

Tabel 4: Idrætsrelaterede erhvervsuddannelser med etableringsår og antal studerende²³

Uddannelse	Institution	By	Etableret	Studerende januar 2011 (i alt)
Greenkeeperassistent/ Greenkeeper	AMU Nordjylland (Sandmosen) Roskilde Tekniske Skole (Vilvorde)	Brovst Roskilde	2003/2009	88
Groundsmanassistent/ Groundsman	AMU Nordjylland (Sandmosen) Roskilde Tekniske Skole (Vilvorde)	Brovst Roskilde	2003/2010	46
Fitnessinstruktør- uddannelsen	CPH WEST Hansenberg Tradium	København Kolding Randers	2008	123
Eventassistent/ Eventkoordinator	CHP West	København	2009	32
Svømmebadsassistent	Erhvervsakademiet Nordsjælland i samarbejde med CPH West	Hillerød	2010	20 ²⁴
Natur- og friluftsfremfremidler	Skovskolen KU	København	2012	-

²² <http://www.danskeerhvervsskoler.dk>. Tallene bør tages med forbehold, da dobbeltregistrering kan forekomme i oversigten. For eksempel er både CPH West og KEA registreret. KEA er imidlertid en fusion af korte- og mellemlange videregående uddannelser fra Københavns Tekniske Skole, BEC Design, BEC Management, TEC og CPH WEST.

²³ På Roskilde Tekniske Skole udbydes også et 40-ugers hestekursus-forløb. Der er imidlertid fokus på pasning og avl af heste, så selv om det kan ses som et støttefag til ridesporten, er det ikke medtaget her.

²⁴ Kilde: Sussi Schlichtkrull, uddannelseskonsulent, Erhvervsakademiet Nordsjælland

Greenkeeperassistent og Greenkeeper

De to greenkeeperrelaterede uddannelser udbydes kun to steder i landet: Roskilde Tekniske Skole (Vilvorde) og AMU Nordjylland (Sandmosen, Brovst).

Grunduddannelsen som assistent er ca. et år og tre måneder, mens hoveduddannelsen tager ca. tre år og fem måneder²⁵.

Uddannelsen blev begge steder etableret efter ønske fra golfbranchen. I Nordjylland har der fra starten været god søgning. Uddannelsen i Roskilde blev etableret ud fra et brancheønske om, at der skulle være et uddannelsessted øst for Storebælt. Her kunne finanskrisen imidlertid hurtigt mærkes, og i foråret 2011 kørte uddannelsen med meget små hold (se tabel 5).

Tabel 5: Greenkeeper-uddannelserne elevtal

Institution	By	Etableret AMU	Etableret EUD	Elevtal, februar 2011
AMU (Sandmosen)	Brovst	2003	2009	80
Roskilde Tekniske Skole (Vilvorde)	Roskilde	2003	2009	8

Greenkeeperuddannelserne opstod først i AMU-regi som kurser, der kunne stykkes sammen efter behov og interesse²⁶. Som AMU-kursus har tilbuddene eksisteret siden 2003. I 2009 blev de imidlertid anerkendt som sammenhængende uddannelser i erhvervsuddannelses-systemet, der udløser et svendebrev. Det har medført, at der i dag stort set ikke er nogen, der tager kurserne i AMU-regi²⁷.

Groundsmanassistent og groundsman

Disse uddannelser har samme opbygning og udviklingsforløb som greenkeeper-uddannelserne. Som sammenhængende erhvervsuddannelser er de helt nye fra 2010. De studerende uddannes til, hvad man kunne kalde sportsareateknikere, der arbejder med udendørs anlæg. Der har været stor søgning til uddannelsen der åbenlyst imødekommer et stort behov²⁸.

Tabel 6: Groundsman-uddannelserne elevtal

Institution	By	Etableret AMU	Etableret EUD	Elevtal februar 2011
AMU (Sandmosen)	Brovst	2003	2010 (aug.)	20
Roskilde Tekniske Skole (Vilvorde)	Roskilde	2003	2010 (nov.)	26

²⁵ Begge uddannelser kan være lidt længere afhængig af starttidspunktet.

²⁶ Det er i princippet stadig muligt på alle AMU-centre, da de er forpligtet til at oprette kurserne, hvis der er efterspørgsel på dem, men i praksis henviser de alle til de to nævnte steder. Ligeledes er Holstebro Uddannelsescenter godkendt til uddannelsen siden 2003, men ingen har valgt uddannelsen. Kilde: Svend Ørgaard, direktør, Holstebro Uddannelsescenter

²⁷ Ved Sandmosen var der på undersøgelsestidspunktet én, der tog kurserne som AMU, mens Vilvorde havde lidt flere. De AMU-kursister, der er, vælger ofte at få meritoverført deres AMU-kurser, når de nærmer sig slutningen af deres uddannelse, for dermed at kunne tage svendepøven. Kilde: Thomas Høyrup, områdeleder, Roskilde Tekniske skole

²⁸ Kilde: Thomas Høyrup, områdeleder, Roskilde Tekniske Skole

Greenkeeper- og groundsman-uddannelserne har en del fag sammen. Etablering og pleje af græs-områder er fælles for uddannelserne. Fag om vedligehold og etablering af kunstgræs og grusområder er forbeholdt groundsman-uddannelsen, mens greenkeeperne har fag om vandhuller og vandløb²⁹.

Fitnessinstruktøruddannelsen

Uddannelsen er en ny uddannelse fra 2008, der har til hensigt at skaffe velkvalificerede medarbejdere til fitnesscentre og fitnesssektoren i det hele taget. Undervisningsministeriet har udviklet uddannelsen i samarbejde med repræsentanter fra brancheforeningen Dansk Fitness og Helse Organisation (DFHO).

Uddannelsen varer i alt halvandet år. Den starter med et grundforløb på 20 uger på skole. For at gå videre på hovedforløbet skal de studerende have en praktikplads, der er rammen for det sidste år af uddannelsen, hvor der blot er 7-8 ugers undervisning på skolen.

Der er fem uddannelsessteder, der er godkendt til at udbyde uddannelsen, men kun tre af dem har gennemført hold: Tradium (Randers), Hansenberg (Kolding) og CPH West. De tre skoler har samarbejdet om udviklingen af uddannelsen, ligesom institutionerne sørger for at arbejde tæt sammen med branchen³⁰.

Tabel 7: Institutioner, der udbyder fitnessinstruktøruddannelsen, optag og studerende 2011³¹

Institution	By	Etableret	Optag pr. år	Studerende
CPH WEST	København	2008	44	66
Hansenberg	Kolding	2008	18 ³²	36
Tradium	Randers	2008	12 ³³	21

Erfaringerne med uddannelsen er forskellige. Studieleder fra CPH West, Anni Madsen, understreger, at den er utrolig populær i forhold til, at den er så ny. CPH West er også skolen med det største indtag af studerende.

Hansenberg i Kolding har i foråret 2011 kun få studerende på linjen, men satser på uddannelsen. Eleverne kommer ifølge skolen med en anderledes profil end mange andre studerende på skolen. Hansenberg har generelt fokus på elevernes sundhed og har derfor blandt andet brugt de studerende fra linjen til at arrangere events og aktiviteter for de andre linjers elever³⁴.

Også Tradium i Randers prioriterer uddannelsen. Skolen har ansat en koordinator til at give uddannelsen ekstra opmærksomhed over de næste par år.

²⁹ Kilde: Hans Aagaard Petersen, faglærer, AMU Nordjylland

³⁰ Kilde: Kirsten Grosen Poulsen, uddannelsesleder, Hansenberg

³¹ Tal opgivet af institutionerne i januar 2011

³² 12 kvoteelever og 5-6 elever med uddannelsesaftale

³³ Tradium har også elever i mesterlære, hvor der kommer en konsulent ud på praktikpladsen.

Kilde: Lene Søe, uddannelseskoordinator, Tradium

³⁴ Kilde: Kirsten Grosen Poulsen, uddannelsesleder, Hansenberg

I forhold til praktikpladserne oplever uddannelsesstederne meget stor samarbejdsvillighed fra fitnessudbyderne. For nogle fitnesscentre har det dog været en omvæltning at få instruktører, som er på stedet på fuld tid³⁵.

Eventassistent og eventkoordinator

Eventassistent og eventkoordinator er begge helt nye uddannelser og tilbydes i foråret 2011 kun på CPH West.

Den første eventkoordinator blev uddannet i 2010³⁶. Uddannelserne består af et toårigt hovedforløb, hvoraf de 11 uger er skoleundervisning. Det kræver et merkantilt grundforløb eller en studenterek-samen at blive optaget på forløbet. Uddannelsen startede i 2009 med kun fire elever, men er i dag mere populær og havde i januar 2011 32 elever i gang med uddannelsen.

Eventassistent har en etårig praktikperiode med 4-5 ugers skoleophold. Eventassistentuddannelsen svarer til første del af uddannelsen som eventkoordinator. Beskæftigelsesmulighederne spænder vidt inden for oplevelsesøkonomien, hvor de færdiguddannede skal kunne arbejde med både idéudvikling, rekruttering og marketing af events og oplevelser.

Fra efteråret 2011 vil EUC Nord i Hjørring og International Business College i Kolding ligeledes udbyde eventuddannelserne. Uddannelserne vil samtidig blive målrettet idrætten i større udstrækning, da man særligt vil søge at tiltrække professionelle eliteidrætsudøvere, der kan kombinere uddannelsen med arbejde i den klub, de er ansat i³⁷.

Svømmebadsassistent

Svømmebadsassistent er en toårig individuelt tilrettelagt uddannelse. Adgangskravene er en uddannelsesaftale og en bestået erhvervslivredderprøve inden starten af 2. uddannelsesperiode.

På uddannelsen er der både fag i pædagogik, kommunikation og eventkoordinering på den ene side og erhvervsrengøring, vedligehold og vandpleje på den anden.

Indtil videre har uddannelsen kun eksisteret i Hillerød, men der samarbejdes med CPH West og undervises derfor ind imellem i Høje Taastrup.

Uddannelsens mål er at gøre ansatte i svømmehaller klar til at udfylde flere funktioner i faciliteterne med wellness, sundhed og events som centrale serviceydelser.

Natur- og friluftsfremidler

Skovskolen har i september 2010 fået godkendt natur- og friluftsfremidler som et nyt hovedforløb i erhvervsuddannelsen. Her får de studerende mulighed for at specialisere sig i både vedligehold af natur og rekreative områder samt formidling i og af naturen.

---

³⁵ Kilde: Lene Søe, uddannelseskoordinator, Tradium

³⁶ <http://www.cphwest.dk/da/voksen/nyhedsarkiv/nyhed/Pages/default.aspx?WebId=071d5bce-82be-4c04-ae96-3e8e7cbc5f2f&NewsID=29>

³⁷ Stockholm, Jyllands-Posten 24.07 2011

De første studerende vil have mulighed for at starte på hovedforløbet i 2012. Men allerede i løbet af 2011 er kurserne tilgængelige som enkeltfagskurser under AMU-systemet.

Skovskolen afprøver desuden noget af indholdet i uddannelsen i forbindelse med en opkvalificering af Naturstyrelsens ufaglærte medarbejdere³⁸.

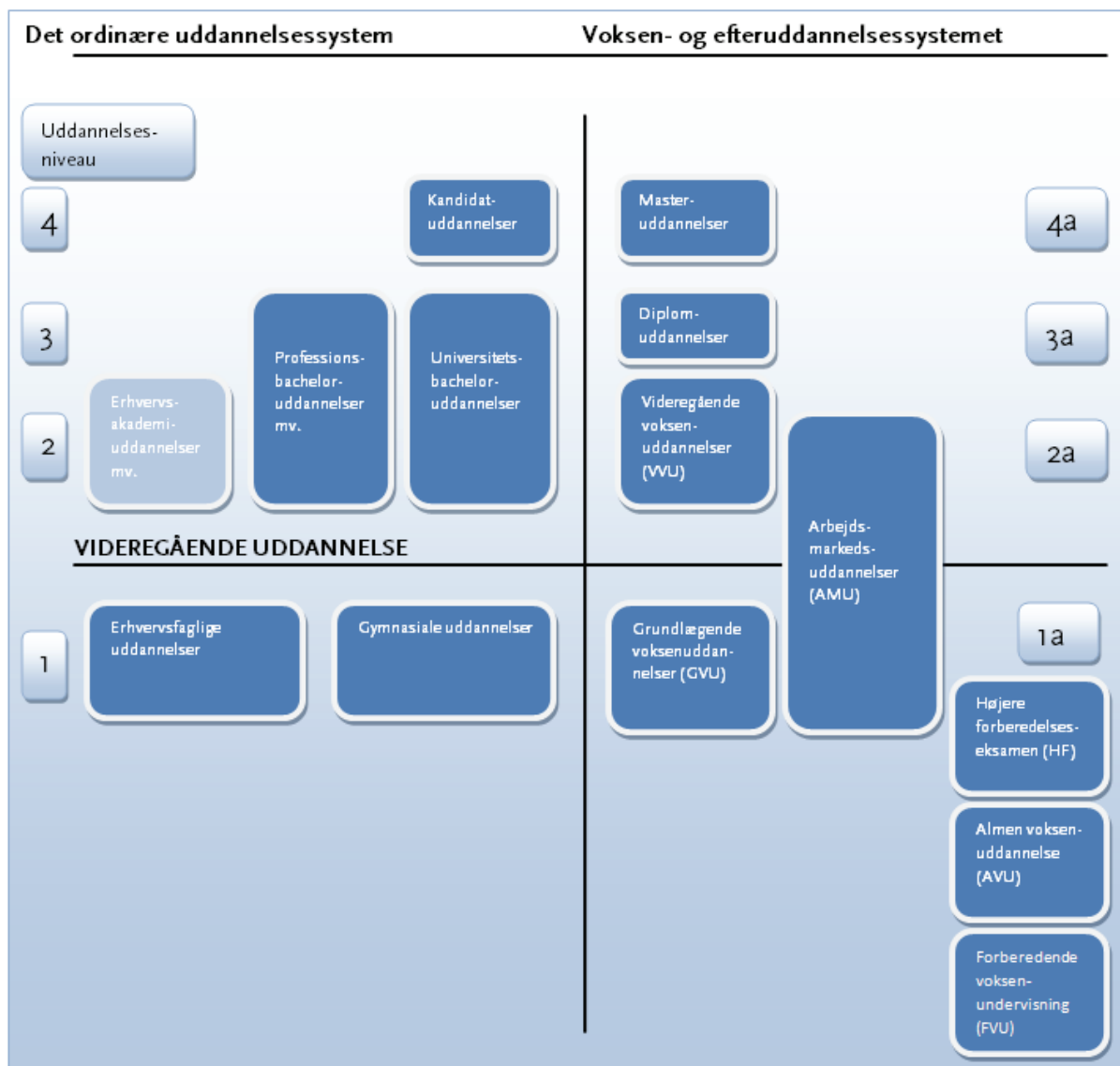
³⁸ Et samarbejde mellem Skovskolen, Naturstyrelsen og Statens Center for Kompetenceudvikling

Korte videregående merkantile uddannelser

De korte videregående uddannelser udbydes på landets ni erhvervsakademier og varer typisk to år.

Uddannelserne er adgangsgivende til diplomuddannelser samt de korte professionsbachelorer (f.eks. i sportsmanagement eller international hospitality management) og er særligt rettet mod de tekniske og merkantile områder. Som med erhvervs- og professionsuddannelserne er praktik en integreret del af uddannelsen. Som hovedregel er praktikken på tre måneder.

Figur 6: Erhvervsakademiuddannelsernes placering i det offentlige uddannelsessystem

Ifølge Undervisningsministeriets 'Tal, der taler' var der i efteråret 2009 25 erhvervsakademiuddannelser i Danmark³⁹.

³⁹ Undervisningsministeriet, 2010, p. 14

På de korte videregående uddannelser er det faglige indhold i høj grad fastlagt centralt, men uddannelsesstederne kan vælge at give uddannelserne en 'toning', hvor cases og temaer rettes særligt mod idrætssektoren. Kortlægningen fremhæver i det følgende fire uddannelser med toning mod idrætten og oplevelsessektoren (se figur 6). Alle fire uddannelsesstilbud er af to års varighed med tre måneders praktikperiode.

Tabel 8: Merkantile KVV med idrætsrelaterede specialiseringsmuligheder efter etableringsår

Uddannelsens navn	Uddannelsesinstitution	By	Udd. start	Antal serviceøkonomere i alt 2010	Optag pr. år på uddannelsen	Antal færdige i 2010
Serviceøkonom i Sport & Event Management	Dania Erhvervsakademi	Randers	2000	92 ⁴⁰	53	32
Serviceøkonom i Fitness og Wellness Management	Dania Erhvervsakademi	Randers	2003	-	10	12 ⁴¹
Serviceøkonom med speciale i Sportsmanagement og oplevelsesøkonomi.	University College Nordjylland (UCN)	Aalborg	2005 (sept.)	150 ⁴²	Ca. 35	32
Handelsøkonom Event Management	Horsens Handelsskole (Dania Erhvervsakademi)	Horsens	2010 (aug.)	-	37	-

Serviceøkonom i Sport & Event Management

Handelsskolen Minerva i Randers (nu Dania Erhvervsakademi) var den første til at udbyde specialiseringen i Sport og Event Management. Uddannelsen startede i 2000 og optager alle ansøgere. Uddannelsen til serviceøkonom retter sig traditionelt mod hotel- og turistbranchen og andre fag, hvor service er kerneydelsen. Uddannelsen er målrettet studerende, der ønsker at arbejde som projektledere, aktivitetschefer eller andre funktioner inden for sports-, kultur- og eventbranchen. Studiet veksler mellem projekt-, gruppe- og klassearbejde, hvor relevante virksomheder inddrages.

Siden 2010 har Dania Erhvervsakademi kørt med to hold på grund af stigende søgning til linjen. Et hold baseret i Randers og et hold baseret i Aarhus. I februar 2011 var der i alt 53 studerende på de to hold⁴³.

⁴⁰ Antal ansøgere i alt på serviceøkonomuddannelsen i Randers, tallene gælder derfor både for Fitness og Wellness og Sports & Event Management, Turisme Management, Hotel/Restaurant Management. Kilde: Tina Nissen, studieansvarlig, Dania Erhvervsakademi samt <http://www.ug.dk/uddannelser/erhvervsakademiuddannelser/handelsogoeconomiskeuddannelser/serviceekonom.aspx>

⁴¹ Opgjort pr. 1.6.2011. Kilde: Tina Nissen, studieansvarlig, Dania Erhvervsakademi, Randers

⁴² Der optages 60 danske studerende og 90 internationale studerende på uddannelsen i alt. Kilde: Lars Olsen, studievejleder, University College Nordjylland

⁴³ Kilde: Thomas Mohr Rasmussen, uddannelseskoordinator, Dania Erhvervsakademi, Randers

Ca. halvdelen af de studerende ved uddannelsen søger mod jobs i kultur- og oplevelsesindustrien, mens den anden halvdel søger mod idrætssektoren.

Serviceøkonom i Fitness og Wellness Management

Serviceøkonomuddannelsen fra Dania Erhvervsakademi i Randers med toning til fitness og wellness-management har et overordnet fokus på sund livsstil og fysisk aktivitet kombineret med de klassiske ledelses- og driftsfag. Der arbejdes med både økonomi, kundetilfredshed m.m. Uddannelsen prioriterer foredrag og virksomhedsbesøg højt.

Projektleder, sundhedskonsulent og specialfunktioner, herunder personlig træner, er nogle af de jobs, de studerende forventes at kunne varetage efter endt uddannelse.

Serviceøkonom med speciale i sportsmanagement og oplevelsesøkonomi

University College Nordjylland (UCN) tilbyder både en toårig dansk uddannelse og en engelsk linje for serviceøkonomer, der interesserer sig for oplevelsesøkonomi og sportsmanagement. Både den nationale og den internationale linje er populære. Dog er den engelske uddannelse, Hospitality and Tourism ikke nær så efterspurgt som den danske. Skolen optager i alt 150 serviceøkonomer årligt, Deraf vælger ca. 35 den idrætsrelaterede specialisering med fordelingen ca. 25 på den danske linje og ca.10 internationale studerende på den engelske. Der i alt 32 blev færdige på specialestudiet i 2010.

Uddannelsesstedet peger selv på, at det mindre antal internationale elever skyldes et manglende internationalt kendskab til uddannelsen.

Uddannelsen til serviceøkonom startede i 1999 på UCN, hvorefter specialet i sportsmanagement og oplevelsesøkonomi blev tilføjet i 2005.

Handelsøkonom med eventmanagement som speciale

Handelsøkonomuddannelsen på Horsens Handelsskole, Business College Horsens (BC Horsens) er en toårig kort videregående uddannelse med event management som et særligt speciale. Dvs. en toning, hvor alle fagene på handelsøkonomstudiet tillægges 'event management'-dimensionen. Med denne specialisering inden for event og management tillægges uddannelsen titlen *specialuddannelse* og skal som sådan give de studerende kompetencer til at gennemføre events og større projekter, herunder sportsrelaterede. BC Horsens anvender ofte fodboldklubben AC Horsens som case som led i uddannelsen, og relationerne til fodboldklubben er med til at kvalificere de studerende til efterfølgende at arbejde i lignende sportsorganisationer.

Uddannelsen består af 15 måneders teoretisk skoleophold og ni måneders praktik. Herefter forventes det, at de studerende kan ansættes i idræts- og kulturcentre, kulturelle institutioner samt oplevelses- og forlystelsesparker eller lignende.

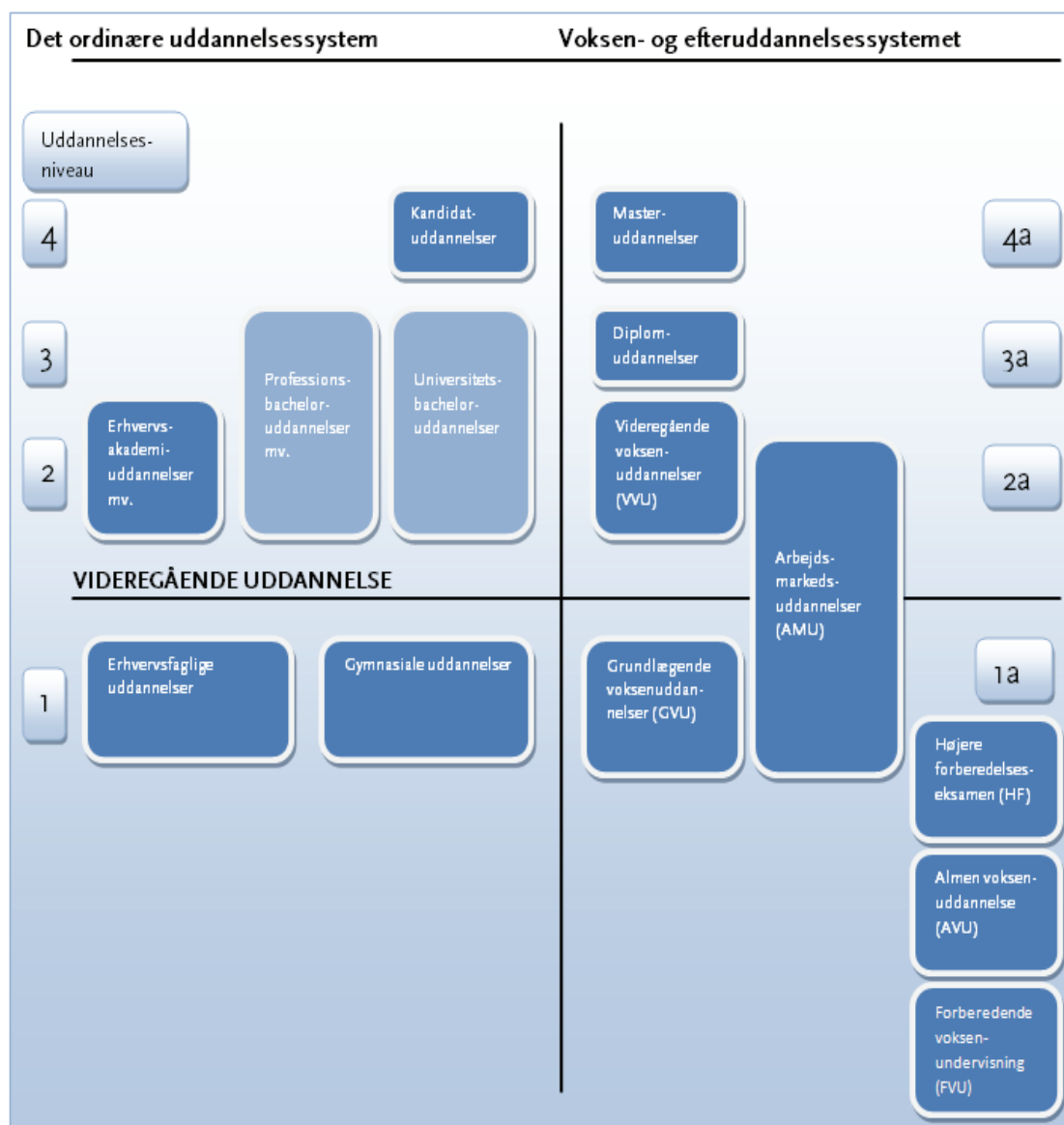
Uddannelsen startede i efteråret 2010, hvor i alt 37 studerende blev optaget. På baggrund af uddannelsesstedets generelle gennemførelsesprocent forventer BC Horsens, at alle 37 studerende gennemfører uddannelsen i sensommeren 2012.

Mellemlange videregående uddannelser

De mellemlange videregående uddannelser omfatter både professionsbacheloruddannelser og universitetsbacheloruddannelser⁴⁴. I dette kapitel er bacheloruddannelserne i idræt ikke medtaget. De bliver behandlet sammen med de lange uddannelser i næste kapitel.

Der er imidlertid mange andre mellemlange uddannelser, der kan pege frem mod beskæftigelse i idrætssektoren. I det kommende præsenteres således både merkantile uddannelser, sundhedsuddannelser og pædagogiske uddannelser.

Figur 7: De mellemlange og videregående uddannelsers indplacering i det offentlige uddannelsessystem

⁴⁴ Undervisningsministeriet, 2010

Idrætsrelaterede merkantile uddannelser

Der er meget få mellemlange merkantile uddannelser rettet specifikt mod idrætssektoren. I Idans kortlægning i 2008 var kun to uddannelser i denne kategori medtaget, nemlig HA i sportsmanagement og professionsbachelor i 'Leisure Management'. Siden er der kommet en professionsbachelor i sportsmanagement til. Desuden medtager kortlægningen en kort beskrivelse af valgfagsmuligheder i forbindelse med HA på Copenhagen Business School.

Tabel 9: De idrætsrelaterede merkantile uddannelser efter etableringsår

Uddannelse	Institution	By	Etableret
Professionsbachelor i Leisure Management	CELF og University College Sjælland	Nykøbing Falster	2004
HA med mulighed for idrætsrelaterede valgfag	CBS	København	2004
HA i sport og eventmanagement	Syddansk Universitet	Slagelse Esbjerg	2007 2008
Professionsbachelor i Sportsmanagement	UCN Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	Aalborg Lyngby	2009 2009

Professionsbachelor i Leisure Management – CELF

Center for Erhvervsrettede uddannelser Lolland Falster (CELF) udbyder Professionsbachelor i Leisure Management som en mellemlang videregående uddannelse på 3½ år. Uddannelsen fokuserer på virksomhedsdrift og ledelse i leisure- og oplevelsesøkonomien inden for sport, event, turisme og hospitality. Formålet er, at de studerende skal opnå både praktiske og teoretiske færdigheder og viden til arbejdet inden for leisure- og oplevelsesindustrien. Der sigtes efter at uddannelsen har såvel et nationalt som internationalt afsæt.

Bacheloruddannelse i almen erhvervsøkonomi (HA) med mulighed for idrætsrelaterede valgfag – Copenhagen Business School

Ligesom HA-uddannelserne i Esbjerg og Slagelse har Copenhagen Business School valgfag knyttet til den generelle HA-uddannelse. HA-studiet har samlet set et optag på 450 studerende pr. år og begyndte at udbyde valgfagene i 2004.

CBS tilbyder valgfagene Sport Economics, Strategy and Management of Experience Economy and Attractions samt Event Management, som hver giver 7,5 ECTS point. Fagene lægger i høj grad vægt på at kvalificere de studerende med viden inden for sportsrelaterede problemstillinger i samfundet, herunder sportsmanagement, branding og sportsøkonomi. Sports Economics er det mest populære af de tre valgfag med et årligt optag på 260, hvoraf 255 studerende gennemførte forløbet i 2010⁴⁵.

⁴⁵ Kilde: Troels Troelsen, kursuskoordinator, 'Sports Economics', Copenhagen Business School

Sports- og eventmanagement-linje knyttet til bacheloruddannelsen i almen erhvervsøkonomi (HA) – Syddansk Universitet

Syddansk Universitet i Slagelse og Esbjerg udbyder HA i Sports- og Eventmanagement. Uddannelsen placerer sig op ad den generelle HA. Uddannelsen startede i Esbjerg i 2007, og året efter fulgte Slagelse med et tilsvarende tilbud. Ideen er, at de studerende med udgangspunkt i deres HA-grundstudie kan tone uddannelsen til idrætsrelaterede emner og senere sportsrelaterede jobs.

I Slagelse dimitterede de første studerende på uddannelsen primo 2011. Uddannelsen havde opstart i 2008, og optaget er steget hvert år. Siden 2008 er der på HA Sports- og Eventmanagement i alt optaget 79 studerende.

Tabel 10: Optag på sports- og eventmanagement-linjen knyttet til HA

Uddannelsessted	By	Etableret	Optag i 2010	Færdige sommer 2011
SDU	Slagelse	2007	Ca. 26	12
	Esbjerg	2008	18	12

I Esbjerg har uddannelsen ikke nået det maksimale optag, men oplever en generelt stigende efterspørgsel fra studerende. Uddannelsesretningen tilbyder fag som sportsøkonomi, erhvervsjura og konkurrence i et idrætsperspektiv. Jobmulighederne forventes at være brede inden for sportens verden. Et eksempel herpå kunne være at arrangere sportslige og kulturelle aktiviteter.

Uddannelsen henvender sig også til idrætsudøvere, der udøver deres sportsgren på højt niveau, og som efter den aktive karriere vil gøre erhvervmæssig karriere i idrætssektoren⁴⁶.

Professionsbachelor i sportsmanagement⁴⁷

University College Nordjylland (UCN) samt Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy tilbyder begge professionsbacheloruddannelsen i sportsmanagement. Uddannelsen tager halvandet år og er en overbygning på enten markedsføringsøkonom-, serviceøkonom- eller finansøkonomuddannelserne og henvender sig til personer med interesse for idrætsverdenen og et ønske om at arbejde med idræt i kombination med forretningsforståelse og ledelse i sports-, event- og fritidssektoren.

Uddannelsen er den af de mellemlange uddannelser, der er mest direkte målrettet idrætssektoren. Her er arbejdet med sport og idræt primærydelsen.

Uddannelsesinstitutionerne forventer, at de studerende ansættes inden for sports- og fritidssektoren, hvor der alt efter specialisering og egeninteresse kan arbejdes som projektleder, marketingkoordinator eller konsulent.

⁴⁶ Kilde: Anna Lund Jepsen, studieleder, Syddansk Universitet samt Rasmus K. Storm, senioranalytiker, Idrættens Analyseinstitut

⁴⁷ Nærmere info UCN: http://www.studentum.dk/Sportsmanagement_Professionsbachelor_97958.htm

UCN udbyder også uddannelsen som e-læring. Som den første uddannelse under FIFPro Online Academy har tilbuddet professionelle fodboldspillere som målgruppe. På det første hold september 2011 startede der 52 elever fra hele Europa⁴⁸.

Tabel 11: Sportsmanagement på Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy NORD og University College Nordjylland

Uddannelsessted	By	Etableret	Optag pr. år	Studerende i alt	Sportsmanagement, færdige forår 2011
EA CBA NORD	Lyngby	Sept. 2009	30-45 ⁴⁹	40	25 ⁵⁰
UCN	Aalborg	2005	Ca. 35	Ca. 35	32(i 2010)

De idrætsrelaterede sundhedsuddannelser

Sundhedsrelaterede uddannelser som fysioterapi og ergoterapi har med deres sigte på blandt andet skadesforebyggelse, fysisk træning og skadesbehandling traditionelt været 'støttefag' for mange sportsgrene.

Med de senere års stigende fokus på folkesundhed og betydningen af fysisk aktivitet i samfundet har sundhedssektoren nærmet sig idrætssektoren på endnu flere felter. Mange af de sundhedsrelaterede uddannelser kan føre til stillinger i idrætssektoren enten i den offentlige, den private eller den civile sektor.

Nedenfor behandler kortlægningen uddannelserne i fysioterapi, ergoterapi, ernæring og sundhed samt psykomotorik. Alle fire uddannelser er professionsbacheloruddannelser, der varer 3-4 år, og som er karakteriseret ved, at der er indlagt mindst et halvt års praktikperiode.

Fysioterapeutuddannelsen

Fysioterapeutuddannelsen udbydes på syv institutioner i Danmark. Mange fysioterapeuter arbejder specifikt inden for idrætssektoren med fitness, i klubber og som privatpraktiserende specialister i idrætsskader og forebyggelse. Ligeledes tilbyder de ofte holdtræning, som også kan finde sted i almindelige idrætsforeninger.

Faggruppen beskæftiger sig desuden generelt med instruktion i fysisk aktivitet. I uddannelsen arbejder fysioterapeuten med sin rolle som motivator og inspirator for folk, der skal lave idræt og fysisk aktivitet. Som en del af uddannelsen er fysioterapeuterne således til eksamen i at være instruktør. Mange af de optagne studerende har allerede taget en eller flere instruktøruddannelser som led i at kvalificere sig til optagelsen⁵¹.

⁴⁸ Kilde:

http://www.ucn.dk/Forside/UCN/Presse/Pressemeddelelser/Visning_af_pressemeddelelser.aspx?Action=1&NewsId=1665&PID=115052

⁴⁹ I det årlige optag er ca. 15 af de studerende fra udlandet.

⁵⁰ Det forventes, at 25 af de 30 studerende, der startede på uddannelsen, dimitterer i foråret 2011.

⁵¹ Kilde: Bodil Vassard, studieleder, fysioterapiuddannelserne på University College Sjælland

Målgruppen for bevægelse kan være meget forskellig. Fra normalområdet med fokus på idrætsaktive eller fitnesskunder over patienter i genoptræning til handicappede eller folk med helt særlige behov. Mange fysioterapeuter arbejder inden for sundhedsfremme, hvor deres målgruppe er den brede befolkning.

Uddannelsen blev første gang etableret i Danmark i 1898 i Skodsborg. Den er dog først blevet almindelig udbredt i de senere årtier med etablering af flere uddannelsessteder i 1980'erne. (se tabel 12).

Tabel 12: Institutioner, der udbyder fysioterapeutuddannelsen, optag og studerende 2011⁵²

Institution	By	Etableret	Optag pr. år 2011	Studerende i alt
Professionshøjskolen UCC	Hillerød	1898 ⁵³	68	100 ⁵⁴
Professionshøjskolen Metropol	København	1902	218	700
VIA University College	Risskov Aarhus Holstebro	- 1966	146 80	370 ⁵⁵ 235
University College Lillebælt	Odense	1973	140	370
University College Syddanmark	Esbjerg Haderslev	1980	140	375
University College Sjælland	Næstved Roskilde	1982 ⁵⁶	132	500
University College Nordjylland	Aalborg	1983	120	420
I alt			1.044	3.070

Uddannelsen er vokset i løbet af de seneste 10 år. Som en del af den generelle udvikling mod flere studiepladser er det samlede antal optagne vokset fra 642 studerende i 2000 (se tabel 13) til et forventet indtag i 2011 på 1.044 (se tabel 12).

Tabel 13: Udvikling i optag og dimitterede 2000-2009⁵⁷

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tilgang	642	619	622	652	618	673	682	705	756	927
Fuldført	489	486	277	539	541	532	560	450	558	523

Videreuddannelse – idrætsfysioterapi

Gennem fagforeningen Danske Fysioterapeuter har fysioterapeuter mulighed for yderligere idrætsfaglig specialisering. Fagforum for Idrætsfysioterapi er et fagforum under Danske Fysioterapeuter,

⁵² Tal opgivet af institutionerne januar 2011

⁵³ Tidligere kendt som Skodsborg

⁵⁴ Dette tal vil være stigende i de kommende år (til det dobbelte frem til 2014), da de netop er begyndt at tage to hold ind om året og nu altså er oppe på at optage 68 studerende om året. Indtil 2011 har tallet været 30 om året.

⁵⁵ Anslået ud fra optagne pr. år

⁵⁶ Uddannelsen startede i Næstved i 1982 med Bodil Vassard som ansvarlig, og i 2009 startede man campus i Roskilde, hvor man pt. er ved at udvide. Her er der ca. 1.100 ansøgere om året, men kun 132 kommer ind.

⁵⁷ UNI-C/Undervisningsministeriet: [http://statweb.uni-](http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd)

[c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd](http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd)

der tilbyder en uddannelse inden for idrætsfysioterapi. For at være medlem i fagforummet skal man være medlem af hovedforeningen. Ud af de 11.033⁵⁸ medlemmer i Danske Fysioterapeuter er 1.500 medlem af Fagforum for Idrætsfysioterapi.

Der kræves ingen særlig specialisering ud over at være fysioterapeut for at blive optaget i fagforummet. Det typiske er dog, at medlemmer tager uddannelsen, som forummet udbyder. Uddannelsen har et niveau A og et niveau B. Der er ingen officielle ECTS-point knyttet til uddannelsen, men når den er færdiggjort, kan man få kurserne godkendt internationalt.

Forummet samarbejder desuden med SDU om uddannelsen 'Master i Fitness og Træning'.

Medlemmerne er typisk fysioterapeuter med ansættelser to steder. De er ofte både ansat af en idrætsklub og har privat arbejde ved siden af⁵⁹.

I 2010 havde Forum for Idrætsfysioterapi en medlemstilgang på 75. I alt 50 medlemmer gennemførte niveau A, og 12 medlemmer gennemførte niveau B af uddannelsen i idrætsfysioterapi. Fagforum for Idrætsfysioterapi afholder desuden forskellige inspirations- og kvalifikationskurser.

Ergoterapeutuddannelsen

Ergoterapeutuddannelsen udbydes på seks institutioner i landet (se tabel 14). Uddannelsens bevægelsesfokus er på spillet mellem kroppens muligheder, og hvordan det enkelte menneske kan optimere sin hverdag. Ergoterapeuter er således vant til at arbejde med mennesker, der har særlige behov i forhold til idræt. I praksis arbejder mange ergoterapeuter tæt sammen med fysioterapeuter og står ofte for både fysisk træning og holdtræning.

Ergoterapeutforeningen understreger, at især inden for psykiatrien og ældreområdet arbejder dens medlemmer ofte med holdtræning og fysisk aktivitet. I den nye studieordning fra 2008 er der øget fokus på fysisk aktivitet og det at arbejde med udsatte grupper blandt andet i foreningslivet⁶⁰.

Tabel 14: Institutioner, der udbyder ergoterapeutuddannelsen, optag og studerende 2011⁶¹

Institution	By	Etableret	Optag pr. år 2011	Studerende
Professionshøjskolen Metropol	København	1933	144	375
VIA University College	Risskov	1958	120	350
	Aarhus Holstebro	1968	68	204
University College Lillebælt	Odense	1973	82	231
University College Sjælland	Næstved	1981	65	150
University College Nordjylland	Aalborg	1983	84	250 ⁶²
University College Syddanmark	Esbjerg	1994	50	120
I alt			613	1.680

⁵⁸ <http://fysio.dk/org/om-os/Medlemstal/>

⁵⁹ Fagforummet har ingen registrering af det, men det er deres erfaring fra kurserne. Kilde: Karen Kotila, formand, Fagforum for Idrætsfysioterapi

⁶⁰ Kilde: Bente Hartvig, studiechef, University College Nordjylland

⁶¹ Tal opgivet af institutionerne januar 2011

⁶² Anslået fra de givne tal: Der optages 84 studerende om året og 60 dimitterer.

Ergoterapeutuddannelsen blev første gang etableret i Aarhus i 1958 og er gradvist blevet udbredt til hele landet. I modsætning til fysioterapeutuddannelsen, der har haft en markant vækst over de seneste ti år, har ergoterapeutstudiet stort set haft samme optag igennem hele årtiet (se tabel 15). Tallet fra institutionerne, der viser skolernes angivelse af optagne pr. år, er noget større end Undervisningsministeriets tal fra 2009. Det kan hænge sammen med, at der er sket markant stigning i optaget, eller at der er nogle studier, hvor der er flere pladser, end der optages studerende. For eksempel har University College Syd plads til 69 årsstuderende, men optager ikke hele kvoten⁶³.

Tabel 15: Udvikling i optag og dimitterede 2000-2009⁶⁴

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tilgang	531	547	514	531	532	532	538	532	460	525
Fuldført	395	424	244	425	410	365	462	358	412	387

Ernæring og sundhed

En hurtigt voksende uddannelsesretning, der gennem sin seneste udvikling er blevet mere og mere relevant for idræts- og foreningslivet, er Ernæring og sundhed.

Uddannelsen har sine rødder i de gamle hæderkronede institutioner Ankerhus og Suhrs Seminarium, der startede i hhv. 1902 og 1905. Stedernes funktion har skiftet gennem tiderne ligesom uddannelsernes navn. Tidligere hed det husholdningslærer, og frem til 2002 blev man ernærings- og husholdningsøkonom. I 2002 blev uddannelsen lagt om til en 3½-årig professionsbachelor i ernæring og sundhed.

Samtidigt med den nye studieordning blev det muligt at tage uddannelsen i Aarhus, og senere er University College Syddanmark begyndt at udbyde uddannelsen.

Den nye studieordning og den geografiske spredning medvirkede til en enorm tilgang til studiet. I 2009 blev der optaget tre gange så mange studerende som i 2000 (se tabel 16). Ud fra januartallene fra de fire institutioner ser det ud til, at dette tal er gået en lille smule tilbage (se tabel 17).

Tabel 16: Udvikling i optag og dimitterede 2000-2009⁶⁵

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tilgang	239	235	355	416	450	636	572	586	677	725
Fuldført	124	136	127	144	111	168	292	266	270	444

⁶³ Kilde: Marianne Andersen, studiesekretær, University College Syd

⁶⁴ UNI-C/Undervisningsministeriet: <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd>

⁶⁵ UNI-C/Undervisningsministeriet: <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd>

Tabel 17: Institutioner, der udbyder ernærings- og sundhedsuddannelsen, optag og studerende 2011⁶⁶

Institution	By	Etableret	Optag 2011	Studerende i alt
University College Sjælland ⁶⁷	Sorø	1902	210	750
Professionshøjskolen Metropol ⁶⁸ Ernæring og sundhed Bachelor's Degree in Global Nutrition and Health	København	1905 2007	200 80 ⁶⁹	700
VIA University College Ernæring og sundhed Bachelor's Degree in Global Nutrition and Health	Risskov	2002	71 36	340
University College Syddanmark	Haderslev	2005	42	112 ⁷⁰
I alt			639	1.902

Uddannelsen tilbyder flere linjer med profiler, der kan sigte mod beskæftigelse i idrætssektoren. For eksempel har University College Sjælland tre linjer på skolen:

- Sundhedsfremme, Forebyggelse og Formidling
- Ledelse, Fødevarer og Service
- Klinisk Diætetik.

Af de 750 studerende tager ca. 50 pct. studieretningen Sundhedsfremme, Forebyggelse og Formidling. Derunder er der en linje med speciale i ernæring og fysisk aktivitet. Fra linjen dimitterer mellem 16 og 20 studerende hvert år (i 2011 17 studerende).

Studerende med denne profil eller humanernæring fra VIA University College får ofte jobs i forbindelse med sundhedsprojekter som kostvejledere eller som instruktører og projektmagere. Det kan være både kommunalt, i foreninger eller i det private.

Også linjen for ledelse, fødevarer og service kan have interesse for idrætssektoren i forbindelse med drift af haller og cafeterier, hvor der er stigende fokus på sunde kosttilbud. De studerende specialiserer sig typisk i drift af kantiner og storkøkkener.

Psykomotorikuddannelsen

Psykomotorikuddannelsen er den mindste af de idrætsrelaterede sundhedsuddannelser og den, der senest har opnået status som officiel uddannelse. Under betegnelsen afspændingspædagog har uddannelsen eksisteret siden først i 1940'erne i privat regi⁷¹. I 1986 blev uddannelsen SU-godkendt som en mellemlang videregående uddannelse. Uddannelsen var dog stadig privat og med egenbetaling.

⁶⁶ Tal opgivet af institutionerne januar 2011

⁶⁷ 1902 blev skolen etableret som Ankerhus husholdningsskole. Den nyeste studieordning er fra 2002, dermed kom også navneforandringen og institutionsammenlægningen.

⁶⁸ Uddannelsen fandt tidligere sted på Suhrs Seminarium, som nu er en del af Metropol.

⁶⁹ Heraf skal 40 være optaget fra lande uden for Europa.

⁷⁰ Da uddannelsen er 3½-årig, har UC Syd skiftevis et halvt år med hhv. ca. 110 studerende og 150 studerende.

⁷¹ Kilde: Helle Brok, uddannelsesleder, VIA University College

Først i 2002 blev uddannelsen omdannet til en professionsbachelor og helt integreret i det offentlige uddannelsessystem. Den nye status som professionsbacheloruddannelse har givet uddannelsen et fagligt/videnskabeligt løft og gjort det lettere at finde samarbejdspartnere og praktikpladser⁷².

En anden stor omvæltning er navneskiftet fra afspændingspædagog til psykomotorisk terapeut. Uddannelsen skiftede navn i 2006. Det nye navn matcher bedre den internationale betegnelse for uddannelsen og understreger fagets fokus på forbindelsen mellem krop og psyke. De to store skift ser ud til at give flere og yngre studerende på uddannelsen⁷³.

Tabel 18: Institutioner, der udbyder psykomotorikuddannelsen, optag og studerende 2011⁷⁴

Institution	By	Etableret	Optag pr. år	Studerende
Professionshøjskolen UCC	København	2002	72	200
VIA University College	Randers	2002 ⁷⁵	60	92 ⁷⁶
I alt			132	292

Hidtil har afspændingspædagoger og psykomotoriske terapeuter været pionerer i forhold til at finde jobs. Da uddannelsen har været så relativt lille med kun 1.000 uddannede på nuværende tidspunkt, har mange søgt ind i mere etablerede faggruppers stillinger: ergoterapeut-, fysioterapeut-, pædagog- og sygeplejestillinger. Især inden for senhjerneskadeområdet, psykiatrien, arbejdet med handicappede, ældreområdet og de pædagogiske fag har de psykomotoriske terapeuter fundet deres arbejde.

Der er imidlertid andre, der har valgt at arbejde som privatpraktiserende terapeuter, hvor egen praksis typisk suppleres med konsulentarbejde. Stadig flere arbejder med træning, fitness og velvære. Særligt uddannelsen på UCC har indtil nu uddannet deres studerende til den branche. Skolen i Randers arbejder på at opgradere denne del af uddannelsen.

De idrætsrelaterede pædagogiske uddannelser

De pædagogiske uddannelser, der vil blive behandlet i kortlægningen, er pædagog- og læreruddannelserne. Begge uddannelser har en lang historie i Danmark og har udviklet sig i samspil med samfundets strømninger. Begge uddannelser har tradition for, at de studerende har mulighed for at specialisere sig i bevægelse og fysisk aktivitet. Samarbejdet med den civile sektor har på mange måder været nærliggende.

Det er da også disse uddannelser, der blandt de videregående uddannelser for tiden samarbejder mest formaliseret med den civile sektors aktører på idrætsområdet. Ridepædagoguddannelsen (se senere) er således en uddannelse, der er blevet til i samarbejde med Dansk Ride Forbund. På VIA

⁷² Kilde: Helle Brok, uddannelsesleder, VIA University College

⁷³ Traditionelt har uddannelsen haft en høj gennemsnitsalder på 26-27 år. Det tal ser nu ud til at være for nedadgående.

⁷⁴ Tal opgivet af institutionerne januar 2011

⁷⁵ Som privatuddannelse allerede i 1986. I 2002 blev uddannelsen SU-berettiget og fik form af en professionsuddannelse.

⁷⁶ Bevillingen er netop blevet sat op til 60 optagne om året, så fra februar 2012 vil det halvårslige indtag være på 30 studerende. Derfor vil dette tal stige de kommende tre år.

University College har både læreruddannelsen i Skive og pædagoguddannelsen i Viborg samarbejde med Viborg HK om en elitetræneruddannelse. I Silkeborg har læreruddannelsen en sportstrænerlinje, der også kombinerer de studerendes eliteidræt med en træner- og læreruddannelse. Sportstrænerlinjen udbydes i tæt samarbejde med Silkeborg Sports College.

Pædagoguddannelsen

Pædagoguddannelsen tager 3½ år. Grundlæggende forventes det, at de studerende gennem uddannelsesforløbet erhverver sig viden og kompetencer til at kunne varetage pædagogiske opgaver relateret til omsorg-, udviklings- og læringsopgaver, som eksisterer inden for dette arbejdsfelt.

Pædagoguddannelsen udbydes på i alt seks forskellige uddannelsesinstitutioner landet over, hvor hver institution har minimum tre uddannelsessteder under sig, så der i alt er 26 uddannelsessteder i Danmark (se tabel 19). Hver institution fastlægger en lokal uddannelsesplan for uddannelsesstedet ud fra en overordnet studieordning, som de alle er underlagt⁷⁷.

Tabel 19: Præsentation af institutioner, der udbyder pædagoguddannelsen efter etableringsår

Institution	Uddannelsessted	Etableret	Optag pr. år	Studerende i alt	Sundhed, krop og bevægelse
Professionshøjskolen UCC	Frøbel	1885 ⁷⁸	360 ⁷⁹	1000 73 855 800	400 45 440 ⁸¹
	Bornholm	2007	38 ⁸⁰		
	Storkøbenhavn	2010	400		
	København	2007	310		
	Sydhavn	2007	266		
University College Nordjylland	Nordsjælland	2007	177		
	Hjørring	1970	145	400	150
Aalborg	314		524	169	
University College Lillebælt	Jelling	1982 ⁸²	150	376	132
	Odense/Svendborg	2008 ⁸³	360	1355 ⁸⁴	494

⁷⁷ Bekendtgørelse nr. 220 af 13/03/200. Kilde: www.retsinformation.dk

⁷⁸ Det nuværende Frøbel er en sammenlægning af Frøbelseminaret og Hovedstadens Pædagogseminarium, som fandt sted i 2009

⁷⁹ Frøbel optager halvårligt 180 studerende, seks undervisningshold af 30 studerende. Optaget sker den 1. februar samt den 1. september. Kilde: Morten Gammelgaard Nielsen, uddannelsesplanlægger, Frøbel

⁸⁰ Har som eneste UCC uddannelsessted kun optag én gang årligt om sommeren.

⁸¹ Kilde: Studiekoordinator Carsten Schou.

⁸² Selve seminariet blev etableret i 1841 som et lærerseminarium. Pædagoguddannelsen kom til i 1982.

⁸³ Pædagoguddannelsen i Odense består i dag af det tidligere Fyns Pædagogseminarium, som blev grundlagt i 1950 og det tidligere Odense Socialpædagogiske Seminarium, som er fra 1967. De to uddannelsesinstitutioner blev slået sammen i august 2008. Kilde: Anne Johansen, studiesekretær, Pædagoguddannelsen i Odense.

⁸⁴ Inklusive de studerende i Svendborg og de få, der er tilbage i Skårup. Uddannelsen lukkes til sommer, og de studerende flyttes til Svendborg.

VIA University College	Aarhus/Jysk	1999	277		
	Aarhus/Sabroe		240	1000	60
	Randers ⁸⁵	1996	106	837 ⁸⁸	434
	Holstebro	2007	169	320	120
	Ikast	-	93	-	210 ⁸⁹
	Horsens ⁸⁶	2009	-	189	81 ⁹⁰
	Thisted	-	59		50 ⁹¹
	Viborg	2001	134		
Grenå ⁸⁷	2009	106			
University College Sjælland	Vordingborg	2009 ⁹²	120 ⁹³	300	148
	Nykøbing F.		124	378	195
	Roskilde	2009	313	798	295
	Slagelse		153	538	180
University College Syddanmark	Esbjerg ⁹⁴	2007	420	538	310
	Kolding ⁹⁵	1964	143	450	180
	Aabenraa	1953	201	610	

Det samlede optag på pædagoguddannelsen har været faldende gennem længere tid. Dog med et lille opsving i 2009 (se tabel 20).

Tabel 20: Udviklingen optagne pædagogstuderende fra 2000-2009⁹⁶

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Total
Studerende	6.556	6.687	6.568	6.099	5.885	5.480	5.699	5.221	4.204	4.383	56.782

Med en ny studieordning ændrede pædagoguddannelsen i 2007 karakter. Den nye studieordning giver de studerende færre muligheder for en faglig nuancering. De studerende kunne tidligere selv tilrettelægge uddannelsens røde tråd, mens uddannelsen nu kun kan differentieres ud fra tre linjefag⁹⁷, som er 'Udtryk, musik og drama', 'Sundhed, krop og bevægelse' eller 'Værksted, natur og teknik'. Det er en generel tendens blandt uddannelsesinstitutionerne, at der er størst tilslutning til sundhed, krop og bevægelse som linjefag⁹⁸.

⁸⁵ Kilde: Eigil Kristiansen, afdelingsleder, Pædagoguddannelsen i Randers

⁸⁶ I Horsens udbydes outdoorpædagoguddannelsen, som er udviklet i samarbejde med DGI's udvalg for motion og friluftsliv.

⁸⁷ På uddannelsen i Grenå er der kun en linje: Værksted, natur og teknik.

⁸⁸ Tallet er inklusiv meritstuderende. Kilde: Studiesekretær Gurli Thomasen

⁸⁹ Første hold (på 33) dimitterede januar 2011.

⁹⁰ Kilde: Tove Stenderup, afdelingsleder, Pædagoguddannelsen Midt-Vest, Ikastafdelingen

⁹¹ Yderligere 26 startede 1. februar 2011. Uddannelsen er endnu så ny, at der ikke er nogle færdiguddannede.

⁹² Uddannelsen startede 1. september 2009. De overtog to hold fra pædagoguddannelsen i Haslev, da den lukkede.

⁹³ Seks optag pr. år af ca. 20 studerende

⁹⁴ Kilde: Jane Koefoed Lyck studiesekretær pædagoguddannelsen, Esbjerg

⁹⁵ Kilde: Kirsten Skaastrup, studierektor UC Syddanmark, Kolding

⁹⁶ <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-udd>

⁹⁷ Tidligere kunne de studerede vælge bredt mellem mange aktivitets- og kulturfag.

⁹⁸ Efter 'Sundhed, krop og bevægelse' følger 'Værksted, natur og teknik' som andet mest valgte fag. Kilde: Ulla Sinkbæk, uddannelsesleder, UCSJ

Et eksempel er UCC København⁹⁹, der i alt har 1.110 studerende og optager studerende to gange årligt med samlet 310 studerende på pædagoguddannelsen. Pædagoguddannelsen har de seneste år oplevet en stigende tilgang til linjefaget 'Sundhed, krop og bevægelse'. 'Sundhed, krop og bevægelse' er således sammen med 'Værksted, natur og teknik' de to mest populære linjefag i København.

Uddannelsen kan gennemføres på tre forskellige måder: den første som en ordinær undervisningsmetode, der inkluderer fremmøde og holdundervisning, den anden metode som e-læring over internettet kun med fremmøde enkelte gange og endelig som merituddannelse for studerende med minimum fem års relevant erhvervs erfaring.

Linjefaget 'Sundhed, krop og bevægelse'

Linjefaget: 'Sundhed, krop og bevægelse' blev oprettet i 2007 for at tilgodese behovet for øget fokus på fysisk aktivitet. Pædagogerne pointerer selv, at det i dag er en central pædagogisk opgave at være med til at fremme børn, unge og andre borgeres fysiske sundhed til glæde for hele samfundet. Linjefagets sigte er at gøre de studerende i stand til at styrke deres egen idrætsrelaterede profil og arbejde målrettet med kropsbevidsthed, udfoldelseslyst og sundhed.

Nogle institutioner vælger at understrege den idrætspædagogiske profil i særlig grad. I Aalborg har man for eksempel valgt at oprette fire profiler på pædagoguddannelsen, som så giver de studerende et bestemt perspektiv på pædagogfaget. Én af profilerne hedder idrætspædagogisk profil. Med denne idrætsprofil kan der arbejdes inden for alle traditionelle pædagogiske arbejdspladser, hvor man vil kunne tilføre det pædagogiske arbejde et idrætsfagligt snit. Der oprettes hvert år tre klasser med studerende med den idrætspædagogiske profil¹⁰⁰.

Ridepædagog

Dansk Ride Forbund har i samarbejde med University College Sjælland i Nykøbing Falster og University College Syddanmark i Kolding¹⁰¹ etableret kombinationsuddannelsen 'Ridepædagog'. Som udgangspunkt uddanner man sig til pædagog, men sideløbende tilbyder Dansk Ride Forbund en specialisering inden for ridning.

Formålet med uddannelsen er at uddanne pædagoger, der kan varetage undervisning af rytter og hest på en rideskole, og den studerende skal gennem uddannelsen tilegne sig pædagogisk indsigt i børn og unges indlæring i forhold til heste, hestevefærd og ridning, ligesom den studerende skal være i stand til at gennemføre og planlægge et undervisningsforløb i ridning. Der er indlagt en ugentlig undervisningsdag til rideundervisning. Et typisk undervisningsforløb på uddannelsen er praksisnært og inddrager ofte børn og unge¹⁰².

---

⁹⁹ UCC København blev i sommer lagt sammen med Gentofte-afdelingen. Uddannelsen er placeret på Østerbro, København.

¹⁰⁰ Kilde: Susanne Tølbøl, studievejleder, University College Nordjylland

¹⁰¹ <http://www.rideforbund.dk/DRF/uddannelse/Ridepædagog>

¹⁰² <http://www.rideforbund.dk/DRF/uddannelse/Ridepædagog/Ridepædagog>

Læreruddannelsen

Læreruddannelsen udbydes på syv institutioner i Danmark med i alt 17 uddannelsessteder (se tabel 21). Lærerne er formentlig den faggruppe, der har størst indflydelse på opfattelsen af idræt blandt børn og unge, og idrætslæreren og skolens rolle i forhold til undervisningens tilrettelæggelse og skolernes generelle holdning til bevægelse og fysisk aktivitet er central for børn og unges muligheder for og lyst til at deltage i idræt. Det gælder både i skolen og i fritiden.

Tabel 21: Institutioner, der udbyder læreruddannelsen med uddannelsessteder¹⁰³

Institution	By
Professionshøjskolen Metropol	Frederiksberg
Professionshøjskolen UCC	Rønne København K: Zahle Søborg: Blågaard/KDAS
University College Lillebælt	Jelling Odense
University College Nordjylland	Hjørring Aalborg
University College Sjælland	Holbæk Roskilde Vordingborg
University College Syddanmark	Esbjerg Haderslev
VIA University College	Nørre Nisum Silkeborg Skive Aarhus

Læreruddannelsen er en af de ældste uddannelser i Danmark. Allerede i 1791 blev det første lærerseminarium grundlagt¹⁰⁴.

I modsætning til de fleste uddannelser i denne kortlægning har tilgangen til læreruddannelsen været faldende fra 2000-2009 (se tabel 22). Især perioden fra 2002 med 4.444 optagne til 2008 med kun 2.872 er bemærkelsesværdig. 2009 var det første år, hvor kurven igen var opadgående.

Tabel 22: Tilgang til læreruddannelsen 2000-2009¹⁰⁵

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Folkeskolelærer	4.176	4.216	4.380	4.126	4.065	3.816	3.546	3.178	2.803	3.439
Den frie læreruddannelse	53	48	66	75	78	70	65	68	77	88
Samlet tilgang	4.226	4.260	4.444	4.196	4.139	3.879	3.602	3.241	2.872	3.522

Hvis man ser på antallet af dimittender fra læreruddannelsen, er billedet dog langt mere stabilt i den samme periode (se tabel 23).

¹⁰³ Kilde: Institutionernes hjemmesider og uddannelsesguiden: www.ug.dk

¹⁰⁴ Braad et al., 2005, p. 31

¹⁰⁵ Uni-C/Undervisningsministeriet: <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd>

Tabel 23: Samlet antal fuldførte fra læreruddannelsen 2000-2009¹⁰⁶

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Folkeskolelærer	2.948	3.302	2.598	2.836	2.739	2.703	2.810	2.736	2.523	2.370
Den frie lærer-uddannelse					49	46	51	57	49	42
Samlet fuldførte	2.948	3.302	2.598	2.836	2.788	2.749	2.861	2.793	2.572	2.412

Linjefag i idræt

Læreruddannelsens linjefag i idræt er en grundig uddannelse i mange forskellige idrætsdiscipliner, fagdidaktik, idrætsvaner og sundhed. Der er vægt på den kropslige læring og de læringsprocesser, der forbinder den kropslige og kognitive udvikling.

Fra 2007 blev linjefaget opkvalificeret til et toårigt linjefag, der giver 72 ECTS-point. Faget tages de to sidste år på uddannelsen. Opgraderingen af faget medvirkede imidlertid til et fald i søgningen til linjen, og mange uddannelsessteder søgte om lov til at udbyde et etårigt linjefag i stedet¹⁰⁷. Det medførte, at det fra 2010 blev muligt – som standardforsøg – at tage idræt som et fag med 36 ECTS-point. Det betyder, at en del institutioner udbyder både stort og lille linjefag i idræt. Flere steder sker tilbuddet af det store linjefag i samarbejde med lokale idrætsforeninger og træneruddannelser.

På uddannelsen i Hjørring under University College Nordjylland har man valgt at kalde det store linjefag en profillæreruddannelse med idræt som den røde tråd gennem hele uddannelsen¹⁰⁸. Tabel 24 viser den aktuelle søgning til linjefaget i idræt.

¹⁰⁶ Uni-C/Undervisningsministeriet: <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd>

¹⁰⁷ Kilde: Svend Aage Povlsen, uddannelsesleder, Nørre Nissum

¹⁰⁸ http://www.ucn.dk/Forside/Uddannelser/Lærer/Profillærer_i_idræt.aspx

Tabel 24: Uddannelsessteder med linjefagsstuderende

Uddannelsessteder	Etableret	Optag pr. år	Studerende i alt	Linjefag i idræt, antal studerende	Stort linjefag
Frederiksberg	1919	417	1.098	98	Nej
Bornholm, Rønne	2000	30	100	0 ¹⁰⁹	-
København K: Zahle	1851	704 ¹¹⁰	1.471	79	Ja
Søborg: Blågaard/KDAS	1791		2.170		Ja
Jelling	1841	100		40 ¹¹¹	Ja ¹¹²
Odense		275		120	Nej
Hjørring/Aalborg		400	1.400	200	Ja
Holbæk	1960	185	775 ¹¹³	37 ¹¹⁴	Nej
Roskilde	2009			- ¹¹⁵	-
Vordingborg	1882	Ca.118	483	33	Nej
Esbjerg	2009 ¹¹⁶		600	32	Ja
Haderslev	1884	250 ¹¹⁷	750	22	Ja
Nørre Nissum	1892		450	39 ¹¹⁸	Ja
Silkeborg linjefag	1886		661	39	Ja
Silkeborg sportstræneruddannelse				83 ¹¹⁹	Ja
Skive	1952	180	353	77 ¹²⁰	Ja
Aarhus				312 ¹²¹	Ja

Idrætslærerforeningen

Sammenslutningen af idrætslærere skaber inspirationsmateriale til deres medlemmer og arrangerer kurser og konferencer om idræt i skolen. I samarbejde med DGI, DIF og Dansk Skoleidræt arrangerer sammenslutningen hvert andet år Idrætslærernes Forum med plads til deltagelse af 200 idrætslærere¹²².

¹⁰⁹ Uddannelsen har i de 11 år, den har været etableret, haft 3-4 idrætshold. Da det er et lille sted, er det ikke altid, der kan etableres et idrætshold. Der skal være 12 interesserede for at det bliver etableret.

¹¹⁰ Samlet tal fra Zahle og Blågaard/KDAS

¹¹¹ Tallet er anslået ud fra oplysninger fra Niels Grønbæk Nielsen, konstitueret studiechef, University College Lillebælt

¹¹² Dette blev dog ændret fra sommeren 2011, og Jelling udbyder fremover blot det lille linjefag.

¹¹³ Samlet på Roskilde og Holbæk

¹¹⁴ Der er ca. 1/5 af de studerende i Holbæk, der tager idræt som linjefag. Kilde: Susanne Esmer, lektor, University College Sjælland, Holbækafdelingen

¹¹⁵ Roskilde har pt. ikke faciliteterne til idræt.

¹¹⁶ Læreruddannelsen flyttede fra Ribe til nye faciliteter i Esbjerg i 2009, men uddannelsen i området er over 100 år gammel. Kilde: Hans Tauman, studieleder, University College Syddanmark, Esbjerg

¹¹⁷ Ca. 200 ordinære studerende og 50 meritlærere

¹¹⁸ Heraf har 19 stort linjefag og 20 valgt det lille.

¹¹⁹ På sportstræneruddannelsen, der er udviklet i samarbejde med DHF og DBU. Derudover startede der i 2007 et frilæsningshold i springgymnastik og i 2005 mulighed for specialisering i Udeliv på uddannelsen i Silkeborg. Der forelægger dog ikke information om studerende på holdene. Kilde: Peter Lykke-Olesen, chefkonsulent, VIA University College

¹²⁰ Heraf 15 på det lille linjefag. Seminarier har desuden 2-3 studerende, der er på elitetræneruddannelsen.

¹²¹ De 202 har valgt stort linjefag og 110 har det lille.

¹²² Ifølge formand Trine Laursen Hansen er det den største faglige samling af idrætslærere i landet.

Hvert år afholder idrætslærerforeningen 'Fælles mål'-kurser, hvor der sættes fokus på, hvad der kan være interessant for idrætslærere at tage fat på lige nu og her inden for fagets målsætninger. Derudover arrangerer foreningen inspirationskurser og afholdt for eksempel et sommerkursus i 2011 på Gerlev Idrætshøjskole.

Idrætslærerforeningen har de seneste 20-30 år haft en markant medlemsnedgang. Det aktuelle medlemstal er blot 500. Udviklingen skyldes to tendenser: 1) at lærerne i højere grad underviser i flere forskellige fag end de gjorde tidligere. Det betyder, at mange lærere for eksempel kun har to timers idræt om ugen og derfor ikke identificerer sig selv som primært idrætslærere. 2) At der er en generel tendens til, at lærere ikke nødvendigvis melder sig ind i de faglige foreninger¹²³.

I forhold til idrætslærerforeningen er der således ikke tale om deciderede videreuddannelsesmuligheder, som der for eksempel er i Danske Fysioterapeuters idrætsforum, men et fornyet fokus på kursusmuligheder.

---

¹²³ Kilde: Trine Laursen Hansen, formand, Idrætslærerforeningen

Lange videregående uddannelser

Idræt

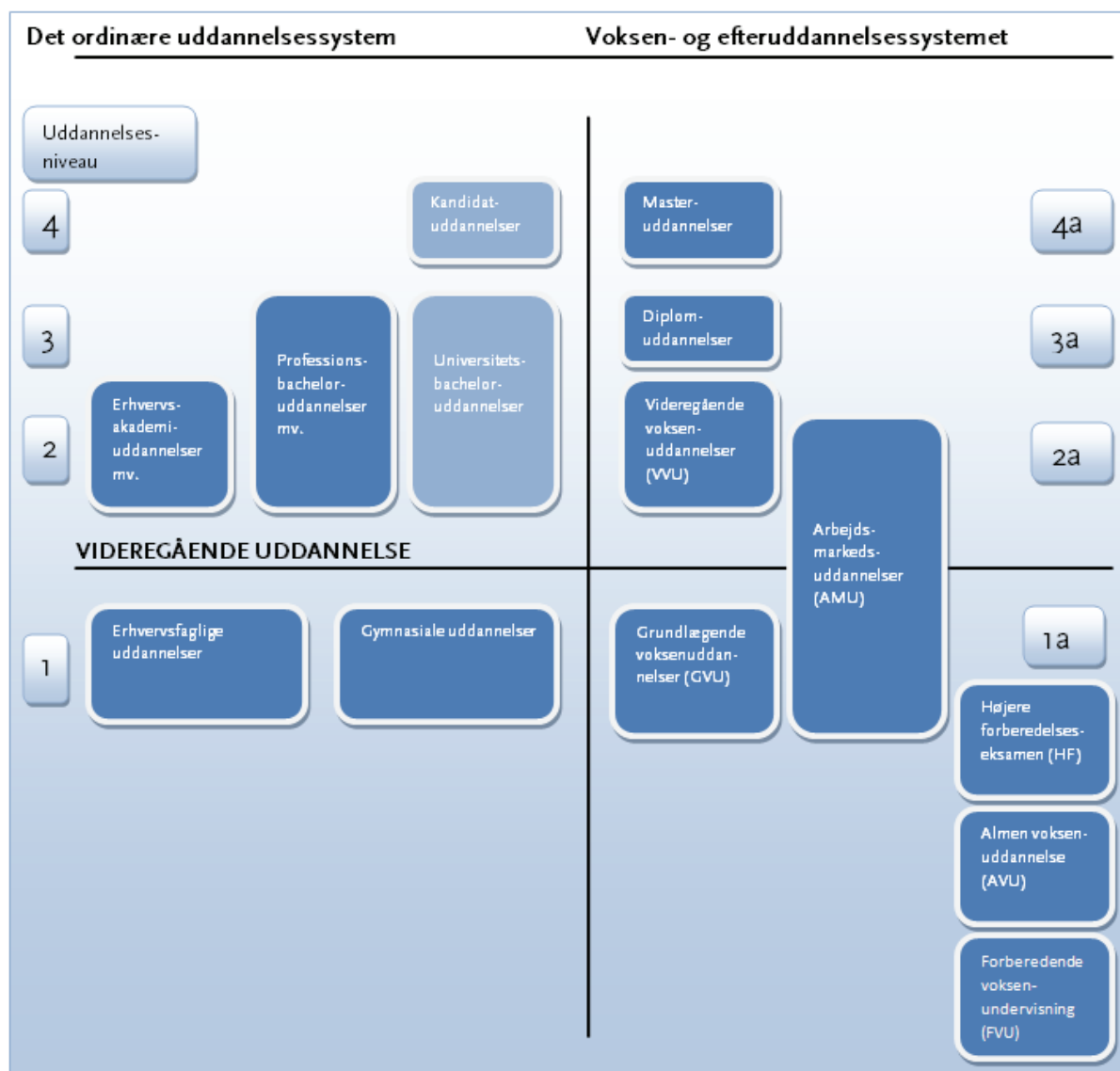
Idræt som fag er blevet en fast bestanddel af det danske universitetssystem og udbydes af Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Aalborg Universitet.

Alle ovennævnte universiteter tilbyder idræt på både bachelor- og kandidatniveau. Fælles for bachelordelen på alle universiteterne er, at den er bygget op omkring praktiske, idrætslige elementer, biologisk idrætsteori og humanistisk og samfundsvidenskabelig idrætsteori.

Idrætsuddannelserne sorterer under henholdsvis natur- eller sundhedsvidenskabelige fakulteter. Optagelse opnås på Aalborg, Aarhus og Syddansk Universitet via den koordinerede tilmelding suppleret af deltagelse i og beståelse af indlagte optagelsesprøver, hvor den kommende studerende testes bredt over hele det praktiske idrætsspektrum. Københavns Universitet optager som det eneste udelukkende studerende gennem den koordinerede tilmelding.

Perspektivet med idrætsuddannelserne er bl.a., at de studerende kan få beskæftigelse som undervisere i gymnasieskolen eller beklæde andre jobs med undervisning som hovedformål. Endvidere sigter uddannelserne også mod at uddanne studerende inden for arbejdsmiljø, fitness, sundhedsfremme og skadesforebyggelse, og de studerende vil ofte kunne designe deres egen unikke profil inden for idrætsområdet.

Figur 8: Lange videregående uddannelsers placering i det offentlige uddannelsessystem

Tabel 25 nedenfor viser det samlede antal idrætsstuderende ved alle ovennævnte idrætsuddannelser og antallet af studerende, som fuldfører studiet. Tendensen er en kraftigt stigende tilgang til universiteternes idrætsuddannelser inden for de seneste ti år.

Tabel 25: Samlede antal idrætsstuderende i Danmark og antallet af fuldførte bachelorer gennem de seneste ti år

Uddannelse	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Idræt, bachelor	597	663	712	732	761	775	783	875	964	1056
Fuldførte	94	83	88	129	133	163	151	158	146	158

Herunder præsenteres de enkelte idrætsuddannelser på baggrund af nogle få nøgletal.

Københavns Universitet (KU)

Tabel 26: Præsentation af idræt ved Københavns Universitet

Studiets titel	Idræt
Instituttet	Institut for Idræt
Fakultet	Det Naturvidenskabelige Fakultet
Etableringsår	1909 (som fag ved KU)/1997
Elevbestand ¹²⁴ (1/10 2010)	686 (BA: 457/overbygning: 229)
Elever optaget ¹²⁵ (1/10 2010)	107
Niveau	Bachelor/kandidat (overbygning)

Idræt ved Københavns Universitet er Danmarks ældste idrætsstudium med oprettelse i 1909 – dengang hed det dog 'gymnastikteori'. I 1911 flyttede gymnastikuddannelsen til det nyoprettede Statens Gymnastikinstitut. I 1941 skiftede Statens Gymnastikinstitut navn til Danmarks Højskole for Legemsøvelser, og i 1997 etableredes det nuværende Institut for Idræt¹²⁶.

Idrætsuddannelsen på bachelorniveau omfatter både biologiske, humanistiske og samfundsvidenskabelige teoriområder. Bachelordelen er et delvist fastlagt studie opbygget af hhv. obligatoriske og valgfrie kurser, og herefter kan den studerende vælge at specialisere sig inden for én af to udbudte kandidatuddannelser: Humaniora og samfundsvidenskab eller human fysiologi.

Instituttets forskning er opdelt i fem forskningsgrupper; Integreret fysiologi, Molekylær fysiologi, Motorisk kontrol og biomekanik, Idræt, politik og velfærd samt Krop, læring og identitet. De tre førstnævnte er naturvidenskabelige forskningsområder og sorteres således under human fysiologi, mens de sidste to har et humanistisk og samfundsvidenskabeligt sigte og derfor hører under humaniora og samfundsvidenskab.

Af de ovennævnte 686 studerende er 317 kvinder og 369 er mænd. Antallet af optagede studerende følger det generelle billede og viser således et stigende optag af idrætsstuderende på henholdsvis bachelor- og kandidatdelen. I tråd med det stigende optag er antallet af bachelor- og kandidatgrader uddelt i perioden 2002-2009 også stigende. Tabel 27 skitserer begge tendenser:

¹²⁴ http://www.science.ku.dk/fakultetet/fakta/statistik/boks/N_gletal_2011_endelig_version.pdf/

¹²⁵ http://www.science.ku.dk/fakultetet/fakta/statistik/boks/N_gletal_2011_endelig_version.pdf/

¹²⁶ <http://www.ifi.ku.dk/om/historie/>

Tabel 27: Optag af idrætsstuderende ved KU i perioden 2000-2009, og antal af afsluttede bachelorer og kandidater i perioden 2002-2009¹²⁷

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Optag bachelor:	84	92	84	88	89	109	94	96	101	122
Optag kandidat:	29	48	45	56	68	56	63	56	79	72
Afsluttende bachelor:			47	63	65	71	68	59	80	78
Afsluttende kandidat:										
Humanfys.				16	12	16	34	27	24	32
Hum-Samf.				16	15	11	16	22	11	21

Aarhus Universitet (AU)

Tabel 28: Præsentation af Idræt ved Aarhus Universitet

Studiets titel	Idræt
Institut	Institut for Folkesundhed
Fakultet	Health
Etableringsår	1997
Elevbestand ¹²⁸ (1/10 2010)	271
Elever optaget ¹²⁹ (1/10 2010)	55
Niveau	Bachelor/kandidat (overbygning)

Idræt har eksisteret som fag på Aarhus Universitet siden 1997 og blev grundlagt som Center for Idræt. I 2008 fik uddannelsen status af Institut med kandidatuddannelse og egne bygninger med optimale forsknings- og undervisningsforhold på Frederiksbjerg i den sydlige del af bymidten i Aarhus. Fra sommeren 2011 blev Institut for Idræt som led i en generel omstrukturering på Aarhus Universitet en del af Institut for Folkesundhed og samtidig overflyttet fra det naturvidenskabelige til det Sundhedsvidenskabelige fakultet¹³⁰.

Som nævnt har bacheloruddannelsen eksisteret siden 1997. Først i 2008 blev det muligt at forsætte som kandidatstuderende i idræt på AU. Siden har antallet af kandidatstuderende været støt stigende, og pr. 1. oktober 2010¹³¹ er 90 ud af de ovennævnte 271 studerende indskrevet på overbygningen. Yderligere vil Aarhus Universitet fra studieåret 2011/2012 øge optaget af bachelorstuderende på idræt til 90¹³².

På bachelordelen tilegner den studerende sig en bred teoretisk viden om idræt inden for emner som anatomi, fysiologi, biomekanik, idrætshistorie, idrætssociologi, sundhed og idrætspædagogik. De praktiske fag spænder også bredt – med hovedvægt på boldspil, gymnastik, atletik, friluftsliv og

¹²⁷ http://www.science.ku.dk/fakultetet/fakta/statistik/Noegletal_2010_ENDELIG.pdf/

¹²⁸ <http://www.au.dk/om/profil/nogletal/studenterbestand/bestand2010/#NAT>

¹²⁹ http://mit.au.dk/da/optag/opt_naviger.cfm

¹³⁰ <http://sport.au.dk/om-instituttet/>

¹³¹ <http://www.au.dk/om/profil/nogletal/studenterbestand/bestand2010/#NAT>

¹³² Det endelige elevoptag september 2011 blev på 96 studerende.

svømning. De praktiske og teoretiske områder kobles ofte sammen med tværfaglige projekter og undervisning¹³³.

Den toårige kandidatuddannelse i idræt har brede rammer for specialisering ved et af instituttets to hovedområder inden for idrætsforskning; Humanistisk- og samfundsvidenskabelig idrætsforskning eller Biologisk idrætsteori – herunder arbejdsstræningsfysiologi og biomekanik¹³⁴. Siden oprettelsen af kandidatuddannelsen i idræt i 2008 har Aarhus Universitet udklækket ni kandidater i idræt¹³⁵.

Ved uddannelsen findes to forskningsenheder: 'Forskningsenheden biologisk idrætsteori', som forsker i præstationsoptimering inden for muskelfysiologi, kredsløbsfysiologi og bevægelsesanalyser, og 'Humanistisk-samfundsvidenskabelig forskning', som koncentrerer sig om kulturanalytiske studier af idræt og kropskultur med vægt på eliteidræt og kropskulturelle ekstremer¹³⁶.

Aalborg Universitet (AAU)

Tabel 29: Præsentation af Idræt ved Aalborg Universitet

Studiets navn	Idræt
Institut	Institut for Medicin og Sundhedsteknologi
Fakultet	Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Etableringsår	2007
Elevbestand ¹³⁷ (2010)	277
Elever optaget (2010)	127
Niveau	Bachelor/kandidat (overbygning)

Det har været muligt at læse bachelor i idræt på Aalborg Universitet siden 2007, og fra sommeren 2010 oprettede man to kandidatlinjer. Den ene kandidatuddannelse har fokus på idræt og disciplinspecifikke trænerkompetencer (cand.scient.), mens den anden er en specialisering inden for idrætsteknologi og udvikling af sportsudstyr (cand.scient.tech)¹³⁸. På overbygningen er der pr. 1. januar 2011 indskrevet 25 studerende med én studerende på cand.scient.tech og de resterende 24 på cand.scient.

Studieformen på bachelordelen er en kombination af problemorienteret projektarbejde, forelæsningskurser og praktiske aktiviteter. Man prøver således kræfter med bl.a. boldspil, atletik, gymnastik, fitness, svømning og friluftsliv, ligesom uddannelsen berører idrætsfaglige områder som anatomi, fysiologi, trænings- og sundhedslære. Samtidig inddrages idrætspsykologiske, læringsmæssige og interkulturelle perspektiver i undervisningen¹³⁹.

Qua uddannelsens forankring på det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og på Institut for Medicin og Sundhedsteknologi har de studerende mulighed for at arbejde i spændingsfeltet mellem sund-

¹³³ http://studieinfo.au.dk/bachelor_introduktion_dk.cfm?fag=8100

¹³⁴ http://studieinfo.au.dk/bachelor_introduktion_dk.cfm?fag=8100

¹³⁵ Pr. 1. oktober 2010 <http://www.au.dk/om/profil/nogletal/produktion/produktion20092010/>

¹³⁶ <http://sport.au.dk/om-instituttet/>

¹³⁷ Tallene om antal studerende og optag er baseret på statistik tilsendt fra Aalborg Universitet.

¹³⁸ <http://studieguide.aau.dk/Uddannelser/Uddannelse/Semestre?id=37307&sid=39638>

¹³⁹ [http://studieguide.aau.dk/Uddannelser/Uddannelse/idraet\(37307\)](http://studieguide.aau.dk/Uddannelser/Uddannelse/idraet(37307))

hed, teknologi og idræt, ligesom der er mulighed for, at de studerende kan berøre områder som wellness, fitness, adventuresport, oplevelsesøkonomi og livsstilsindustri¹⁴⁰.

Uddannelsen har ligesom på AU og KU oplevet en fremgang både i antallet af ansøgere og optagne studerende trods dens relativt korte levetid. Man optog således 66 studerende i 2007, 63 i 2008, 81 i 2009 og 127 studerende i 2010.

Syddansk Universitet (SDU)

Tabel 30: Præsentation af Idræt ved Syddansk Universitet, Odense

Studiets navn	Idræt og sundhed
Institut	Institut for Idræt og Biomekanik
Fakultet	Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Etableringsår	1970
Elevbestand (2010) ¹⁴¹	550 (BA: 350/overbygning: 200)
Elever optaget (2010)	120
Niveau	Bachelor/kandidat

Studerende har kunnet læse idræt i Odense siden 1970. I dag kan studerende både læse bachelor og kandidat i idræt og sundhed ved Syddansk Universitet. Institut for Idræt og Biomekanik optager op til 120 bachelorstuderende i idræt årligt og omkring 60 kandidatstuderende pr. årgang.

Bachelordelen er delt op således, at de studerende på det første år arbejder med fem tværfaglige moduler, som samlet set indeholder studiets centrale faglige emner. De fem moduler er idræt og sundhed, kroppen i bevægelse, motions- og kredsløbstræning, bevægelsesmiljøer og aktivitetsudvikling og træning, kamp og performance. Modulerne omfatter endvidere idrætsdiscipliner som boldspil, vandaktiviteter, friluftsliv, dans og redskabsgymnastik. På den teoretiske side arbejder man samtidig med idræts historie, krop og kultur og anatomi, biomekanik (om kroppens bevægelser) og arbejds- og træningsfysiologi. Herefter skal man på bachelordelens andet og tredje år specialisere sig inden for én af de to følgende studieretninger: Undervisning og formidling eller fysisk aktivitet, fitness og sundhedsfremme¹⁴².

Kandidatuddannelsen i Idræt og sundhed giver de studerende mulighed for at komme hele vejen rundt i forhold til forskellige videns- og kompetenceområder som kropslig læring i praktiske idrætsdiscipliner, læringsteori, humanistisk-samfundsvidenskabelig og natur- og sundhedsvidenskabelig teori¹⁴³. Kandidatstudiet er opbygget af en række fag, som den studerende frit kan vælge imellem og således selv sammensætte sin uddannelse¹⁴⁴. Man optog i 2010 63 studerende på overbygningen, og 48 studerende blev i 2009 færdige som kandidater.

Instituttets forskning er inddelt i seks forskningsenheder: Bevægelse, idræt og samfund (BIS), Exercise epidemiology (ExE), Fysisk aktivitet og sundhed i arbejdslivet (FAS), Klinisk biomekanik

¹⁴⁰ [http://studieguide.aau.dk/Uddannelser/Uddannelse/idraet\(37307\)](http://studieguide.aau.dk/Uddannelser/Uddannelse/idraet(37307))

¹⁴¹ Kilde: Thomas Skovgaard, studieleder, Institut for Idræt og Biomekanik

¹⁴² http://sdu.dk/Uddannelse/Bachelor/Idraet_sundhed/Mere_om_studiet

¹⁴³ http://sdu.dk/Uddannelse/Kandidat/Idraet_sundhed

¹⁴⁴ http://sdu.dk/Uddannelse/Kandidat/Idraet_sundhed/Uddannelsens_opbygning

(KB), Muskelfysiologi og biomekanik (MoB) og Muskuloskeletal funktion og fysioterapi (FoF)¹⁴⁵. Forskningen tager udgangspunkt i studier af humane bevægelser og bevægeapparatet i bredeste forstand.

Syddansk Universitet påtænker at opstarte en kandidatuddannelse i Esbjerg med start i 2013. Uddannelsen skal indeholde to sideløbende linjer: Idræt og Sundhed og Konkurrence og eliteidræt. Idræt og sundhedsdelen kommer til at ligne linjen af samme navn i Odense, mens Konkurrence- og eliteidrætsdelen bliver ny med fokus på anvendelsesorienteret viden vedrørende forskellige faktorer i relation til træning, coaching og talentudvikling.

Kandidat i oplevelsesøkonomi

Aarhus Universitet udbyder en kandidatuddannelse i oplevelsesøkonomi, som kan have relevans for idrætssektoren. Uddannelsen sigter mod, at de studerende kan se muligheder, idéudvikle, designe, realisere og kommunikere oplevelsesorienterede interventioner, der involverer forskellige partnere og brugere¹⁴⁶.

Uddannelsen arbejder meget med projekter og i projektgrupper, og det er på den måde muligt at inddrage idræt på et metaplan og som baggrund for sit projekt. På uddannelsen arbejder man med entrepreneurship, koncept- og forretningsudvikling samt branding og markedsføring, der alle kan bruges i en idrætsfaglig kontekst. Uddannelsen henvender sig dog ikke som sådan til idrætsbachelorer, men kan være attraktiv som bindeled mellem idrætsverdenen og den resterende kulturverden. Det samlede antal studerende er 118¹⁴⁷, og uddannelsen optog i 2009¹⁴⁸ 39 studerende.

Ph.d.-studerende

Antallet af ph.d.-studerende på danske universiteter har over en årrække været støt stigende. Nedenstående tabel viser således, hvordan det samlede antal ph.d.-studerende på tværs af uddannelser og universiteter fra 2000-2009 er steget med mere end 3.000 studerende.

Tabel 31: Oversigt antallet af ph.d.-studerende i perioden 2000-2009

Årstal	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antal ph.d.-studerende	4.830	4.890	4.817	4.892	5.335	5.527	5.751	6.242	7.055	7.891

Også på idrætsuddannelserne findes der ph.d.-studerende. Tabel 30 viser ph.d.-studerende fordelt på Københavns, Aarhus og Syddansk Universitets idrætsuddannelser. Syddansk Universitet har det største antal idrætsrelaterede ph.d.-studerende med 53 indskrevne ph.d.-studerende. Aarhus har blot ni ph.d.-studerende, og Aalborg er ikke medtaget i oversigten, da de endnu ingen ph.d.-studerende har indskrevet på idrætsuddannelsen.

¹⁴⁵ http://sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/Iob_Idraet_og_biomekanik/Forskning/Forskningsenheder

¹⁴⁶ http://studieinfo.au.dk/kandidat_introduktion_dk.cfm?fag=1062

¹⁴⁷ <http://www.au.dk/om/profil/nogleletal/studenterbestand/bestand2010/>

¹⁴⁸ <http://www.au.dk/om/profil/nogleletal/optagnepaakandidatuddannelserne/>

Tabel 32: Antal ph.d.-studerende fordelt på universiteter

Sted	Antal ¹⁴⁹
Institut for Idræt, KU	37
Institut for Idræt, AU	9
Institut for Idræt og Biomekanik, SDU	53

---

¹⁴⁹ En samlet oversigt over ph.d.-studerende ved universiteternes idrætsuddannelser findes her: http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/Iob_Ibraet_og_biomekanik/Forskning/Forskeruddannelsesprogrammer/REPS/PhD+Students

Videre- og efteruddannelser

Voksen- og efteruddannelsessystemet giver danskerne forskellige muligheder for at efter- eller videreuddanne sig. Uddannelserne er både erhvervsrettede og almene.

I dette regi er der 'forberedende voksenundervisning', 'grundlæggende voksenuddannelse' og arbejdsmarkedsuddannelser (AMU), der kan opkvalificere medarbejdere og give dem adgang til det ordinære uddannelsessystem. I kapitlet om erhvervsuddannelser er de idrætsrelevante AMU-uddannelser allerede behandlet. Dette kapitel har i stedet fokus på de videreuddannelser, der som minimum har en ungdomsuddannelse som adgangskrav.

Videre- og efteruddannelsesstilbuddene er reguleret af lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse for voksne. I loven fra 2001 blev det for første gang muligt for institutionerne at tilbyde kurser som indtægtsdækket virksomhed¹⁵⁰.

Særlig vigtig i denne sammenhæng er diplom- og masteruddannelserne. Disse uddannelser har gennemgået en voldsom udvikling siden etableringen. Hvor der i 2000/2001 var 5.436 diplomstuderende og endnu ingen masteruddannelser, var tallet i 2008/2009 oppe på 28.860 kursister på diplomuddannelserne og 8.099 på de samlede masteruddannelser.

Tabel 33: Udviklingen af antal diplom- og masterstuderende fra 2000–2009¹⁵¹

År	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	Total
Diplomuddannelse	5.436	3.518	4.591	6.493	21.201	24.381	25.593	21.802	28.860	141.875
Masteruddannelse			3.118	4.345	6.961	7.041	7.204	8.251	8.099	45.021

I det følgende gennemgås de videreuddannelser, som er relevante for kortlægningen på de tre følgende niveauer:

- Akademiuddannelser
- Diplomuddannelser
- Masteruddannelser

¹⁵⁰ Kilde: Susanne Irvang Nielsen, fuldmægtig, Undervisningsministeriet

¹⁵¹ <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=VEU-kursister-kategori>

Idrætsrelaterede akademiuddannelser

Syddansk Idrætsleder Akademi (SIA)

Syddansk Idrætsleder Akademi (SIA) er et nyt projekt. SIA er et samarbejde mellem DIF, University College Syddanmark og Syddansk Universitet. SIA er en efterfølger af et treårigt pilotprojekt, hvor Fredericia Kommune indgik i tæt samarbejde med DIF, UC Syd, SDU og det lokale idrætssamvirke (SIF) om Fredericia Idrætslederakademi (FIA) for at få uddannet/videreuddannet flere frivillige og ansatte i det lokale idrætsliv.

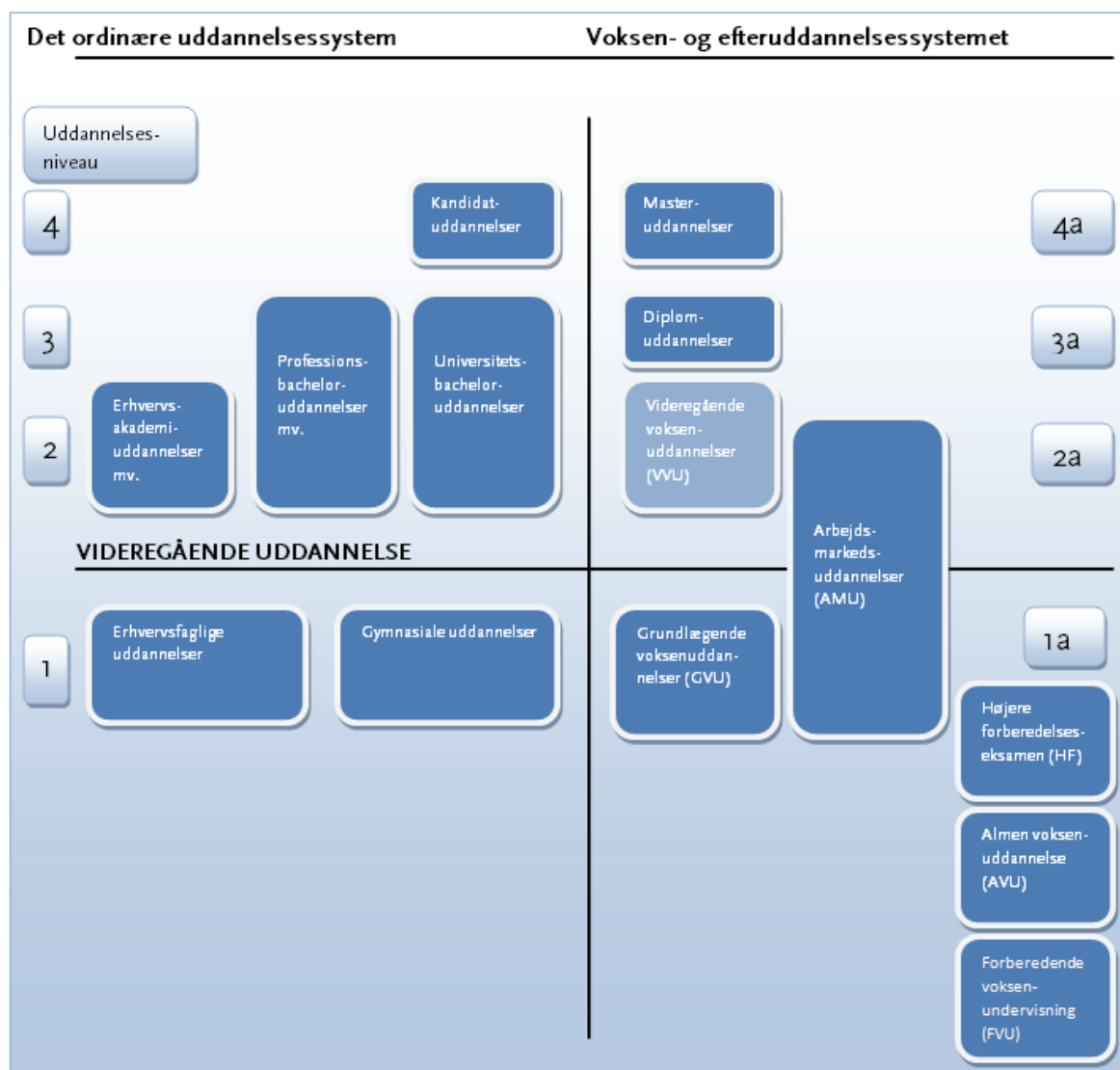
Syddansk Idrætsleder Akademi sætter som FIA fokus på samarbejdet med kommuner, men breder nu målgruppen ud til at være hele Syddanmark. Via samarbejdet med de etablerede uddannelsesinstitutioner kan SIA tilbyde kompetencegivende uddannelser, hvor der opnås ECTS-point for kurser og uddannelsesforløb. SIA tilbyder også DIF's eksisterende lederkurser og uddannelser.

SIA har til hensigt at skabe faglige netværk mellem kommunerne og sammen med uddannelsesinstitutionerne udvikle nye kurser og uddannelser, der er tilpasset kommunerne og foreningernes behov. På akademiniveau kan man fra september 2011 således tage en uddannelse som Idrætsledercoach, der tager udgangspunkt i akademifaget 'Coaching i organisationer' og løber over tre moduler. Der bliver plads til 24 studerende på det første hold.

Idrætslederakademi Herning-Holstebro

Som eliteidrætskommuner er Herning og Holstebro gået sammen om at arbejde med opkvalificering af ledere og bestyrelsesmedlemmer i foreningslivet. I den forbindelse har de indgået en aftale med Erhvervsakademi MidtVest, så uddannelsen svarer til akademifaget 'ledelse i praksis'. Det betyder, at deltagerne får et kompetencegivende kursus samtidigt med, at de har mulighed for senere at fortsætte på akademiuddannelsen. Idrætslederakademiet arbejder som SIA sammen med DIF. Der er plads til i alt 24 deltagere på uddannelsen.

Figur 9: Akademiuddannelsernes placering i det offentlige uddannelsessystem

Idrætsrelaterede diplomuddannelser

Diplomuddannelserne er en del af efter- og videreuddannelsessystemet. Niveaet på uddannelserne svarer til en mellemlang videregående uddannelse (bachelor- eller professionsbachelorniveau).

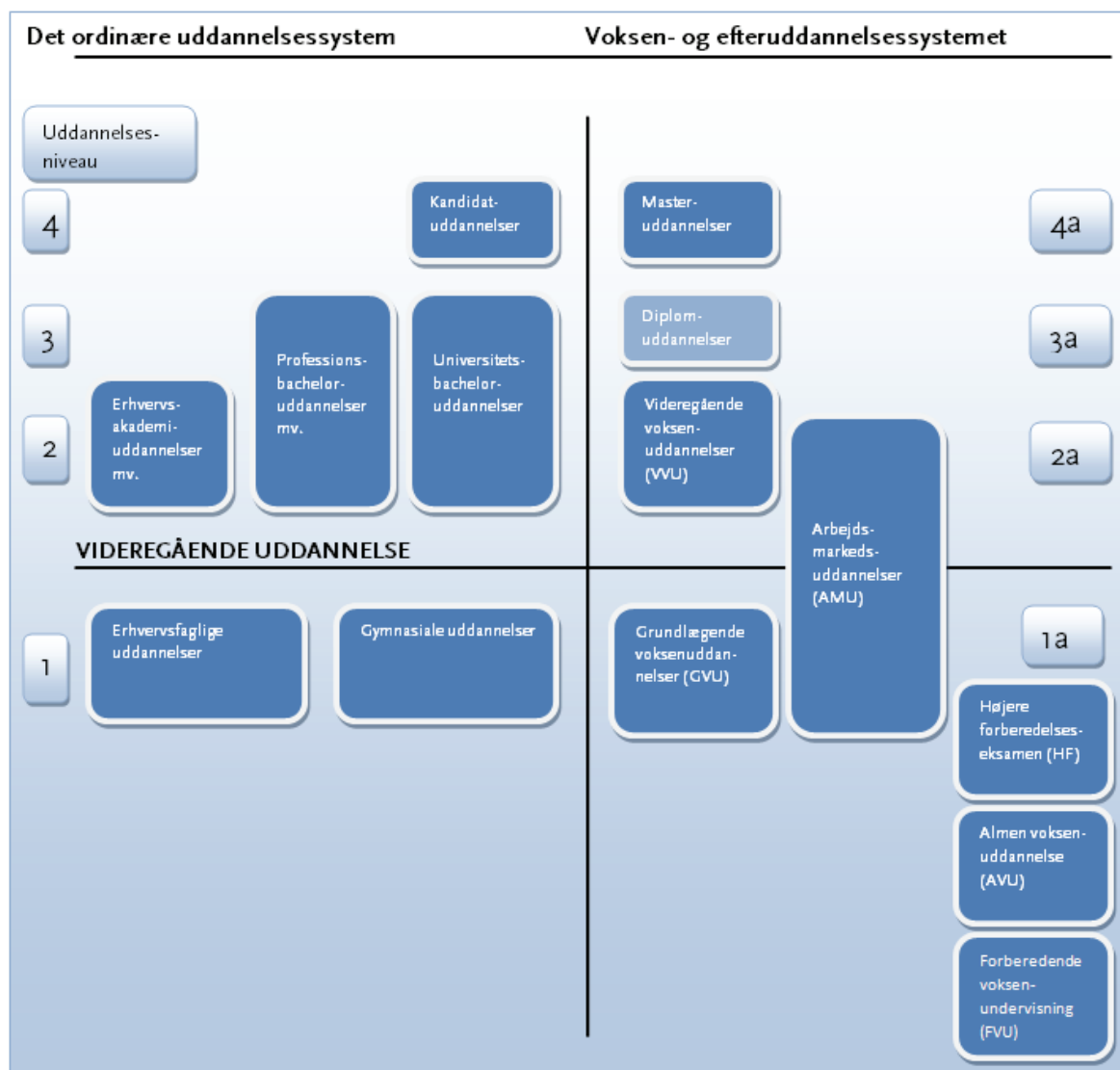
Uddannelserne er et etårs fuldtidsstudie, der giver 60 ECTS-point. Uddannelserne er typisk planlagt til at forløbe over to år. De er imidlertid modulopbyggede, så man kan sammenstykke sin uddannelse fra forskellige institutioner over længere tid. For at færdiggøre hele uddannelsen skal alle moduler være fuldført senest seks år efter studiestart¹⁵².

Undervisningsministeriet har igangsat en revision af alle diplomuddannelser. Der forventes nye retningslinjer for diplomuddannelserne med virkning fra studiestart 1. januar 2012.

¹⁵² Se for eksempel bekendtgørelse om ernæringsdiplomuddannelserne.
Kilde: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=24022>

Figur 10: Diplomuuddannelsernes placering i det offentlige uddannelsessystem

Diplomuuddannelserne er som nævnt i hastig vækst og Undervisningsministeriet tog i april 2011 konsekvensen af det ekspanderende marked og lancerede hjemmesiden www.diplomguiden.dk, hvor de forskellige offentlige uddannelsesmuligheder præsenteres samlet.

Tabel 34 viser et overblik over de uddannelser, kortlægningen har valgt at se nærmere på som idrætsrelaterede. 'Diplomuuddannelsen i vedligehold' og 'Parkdiplom' er medtaget som uddannelser, der kan bruges i udviklingen af både indendørs og udendørs faciliteter, selv om idræt ikke er nævnt i uddannelserne som et kerneområde.

Tabel 34: Oversigt over idrætsrelaterede diplomuddannelser efter etableringsår

Uddannelse	By	Institutioner	Etableringsår
Pædagogisk diplomuddannelse i idræt	København Aarhus/Horsens/ Herning/Holstebro Esbjerg/Haderslev Vejle	University College Copenhagen, Institut for Idræt, Københavns Universitet (IFI), Skov og Land- skab VIA University College University College Syddanmark University College Lillebælt	2003 ¹⁵³
Ernærings- diplomuddannelsen	København Sorø Esbjerg Aarhus	Professionshøjskolen Metropol University College Sjælland University College Syddanmark VIA University College	2003
Diplom i Leisure Management	Nykøbing Falster	CELF og University College Sjæl- land	2006
Teknisk diplomuddan- nelse i vedligehold	Aarhus Horsens Fredericia	VIA University College Fredericia Maskinmesterskole	2006
Diplom i Golfmanagement	Aalborg	UCN	2010
Parkdiplom	Nødebo	Skov og Landskab Københavns Universitet	2010
Diplom i Sportsmanagement	Lyngby Aalborg	EA CBA NORD University College Nordjylland	2011 (sept.)
Diplom i Idrætsledelse	Fredericia	Syddansk Idrætsleder Akademi (SIA) University College Syddanmark	2011
Diplom i ledelse af kultur- og idrætscentre	Aalborg	University College Nordjylland	2012

Den pædagogiske diplomuddannelse i idræt (PD)

Den pædagogiske diplomuddannelse har en bred vifte af specialer. Et af dem er idræt. I udgangspunktet udbydes uddannelsen fire steder i landet, men fungerer pt. kun som hel uddannelse i København under samarbejdet mellem University College Copenhagen og Institut for Idræt på København Universitet.

¹⁵³ 2003 blev den første PD etableret på Institut for Idræt, Københavns Universitet.

Tabel 35: PD-uddannelsen – udbydere og specialer

Institutioner	By	Specialiseringer	Etablering
University College Copenhagen Institut for Idræt, Københavns Universitet (IFI)	København N København	Har hele uddan- nelsen	2003
VIA University College	Aarhus	Se moduler sene- re	2003
University College Syddanmark	Esbjerg/ Haderslev		2003
University College Lillebælt	Vejle	Senioridræts- konsulent	2009
University College Lillebælt	Vejle	Konsulent i udeliv og motion	2009
University College Copenhagen Københavns Universitet (IFI) Skov og Landskab	Nødebo	Friluftsliv og udemotion ¹⁵⁴	2011

PD – University College Copenhagen (UCC) og Københavns Universitet (KU)

Den pædagogiske diplomuddannelse i idræt har eksisteret på Institut for Idræt på KU siden instituttets start. Den udbydes i samarbejde med UCC, der har udbudsretten, men varetages helt af Institut for Idræt. Der er hvert år 20-25 studerende på modulerne, og mellem 10 og 15 fuldfører uddannelsen om året. I 2010 har 11 studerende færdiggjort uddannelsen.

PD – University College Lillebælt

University College Lillebælt har søgt at øge chancerne for etablering af hold med oprettelsen af to specialiseringer: 'Konsulent i udeliv og motion' og 'Konsulent i senioridræt':

Senioridrætskonsulent¹⁵⁵

Diplomuddannelsen som senioridrætskonsulent specialuddanner kursisterne til at arbejde for, at ældre får et bedre, længere og sundere liv. Ud over specialisering i fysisk aktivitet og aldring er sundhedsfremme, sundhedspolitik og projektledelse på programmet i løbet af de to moduler.

Konsulent i udeliv og motion¹⁵⁶

Uddannelsen sætter fokus på det pædagogiske arbejde i naturen. Særligt fokus er der på målgrupperne børn, unge og familier. Naturen skal både bruges som legeplads og motionsrum. Samtidigt giver uddannelsen indblik i natursyn, naturforvaltning og friluftspolitik.

Det har ikke været let at tiltrække kursister til de to linjer. Uddannelsen til senioridrætskonsulent har kørt i to år med meget små hold, men kørte ikke foråret 2011 på grund af manglende tilmeldinger, og det er tvivlsomt, om UCL fortsætter med at udbyde den.

¹⁵⁴ Fra februar 2011 udbyder Skov og landskab, UCC og IFI et modul om friluftsliv og udemotion under den pædagogiske diplomuddannelse. Indholdet ligner meget det eksisterende tilbud på UCL, men består altså blot af et modul og ikke to som konsulentuddannelsen.

¹⁵⁵ http://www.ucl.dk/content/dk/efter-videreuddannelse/langerevarende_efteruddannelse/senioridrætskonsulent

¹⁵⁶ http://www.ucl.dk/content/dk/efter-videreuddannelse/langerevarende_efteruddannelse/udeliv_og_motion

Konsulent i udeliv og motion har i år på modul 2 otte diplomstuderende og tre kursister. Sidste år var der 15 diplomstuderende og tre kursister. Dette kursus regner UCL med at videreføre.

PD – VIA University College

VIA University College har ikke haft studerende på uddannelsen i Aarhus de sidste halvandet år¹⁵⁷, men har i foråret 2011 etableret hold i henholdsvis Viborg og Thisted (se tabel 36)¹⁵⁸.

Tabel 36: Oprettede moduler på VIA University College, foråret 2011

Diplommodul	By	Oprettet	Deltagere
Friluftsliv og udemotion - Diplommodul	Viborg	2011	30
Krop, bevægelse og kommunikation Diplommodul	Viborg	2011	30
Krop, bevægelse og kommunikation Diplommodul	Thisted	2011	25

PD – University College Syd

University College Syd havde i efteråret 2010 et enkelt fuldt hold for ledige¹⁵⁹. Uddannelsen afventer de nye retningslinjer for diplomuddannelserne, før det bliver afklaret, om idrætsholdene kører videre.

Ernæringsdiplomuddannelsen

Ernæringsdiplomuddannelsen har eksisteret siden 2003. Ud over læren om kost og ernæring er nogle af modulerne mere direkte idrætsrelaterede. Moduler som 'Kroppen og fysisk aktivitet' og 'Livsstilssygdomme og kost' har fysisk aktivitet som et centralt emne.

På VIA University College(VIA) er der få studerende, der tager en samlet diplomuddannelse i ernæring¹⁶⁰. På afslutningsmodulet, der kørte i foråret 2011, var der hos VIA blot to studerende tilmeldt. Generelt har søgningen været lav, men den er dog støt stigende. På modulet i sundhedspædagogik var der for eksempel 17 studerende i foråret 2011.

På University College Sjælland er søgningen ikke stor. I foråret 2011 er der ikke oprettet nogen af de udbudte hold pga. manglende tilmelding¹⁶¹.

¹⁵⁷ Kilde: Lone Grane Agerschou, studiesekretær, Via University College

¹⁵⁸ Kilde: Peter Lykke-Olesen, chefkonsulent, Via University College

¹⁵⁹ 'Motorisk udvikling i kropslig læring'

¹⁶⁰ Kilde: Lone Agerschou, studiesekretær, Via University College

¹⁶¹ Kilde: Winnie From, uddannelsesleder, Tesbøl

Tabel 37: Institutioner, der udbyder uddannelsens moduler

Institution	By	Aktuelle moduler ¹⁶²
VIA University College	Risskov	Sundhedspædagogik Afgangsprojekt
University College Sjælland	Sorø	-
University College Syddanmark	Esbjerg	-
Professionshøjskolen Metropol	København	Afgangsprojekt Humanernæring Kost, ernæring, sygdom og forebyggelse Kroppen og fysisk aktivitet

Professionshøjskolen Metropol (PM) har kontinuerligt fire hold/moduler, hvoraf afgangspjektet udgør et af dem. Undervisningen er pt. tilrettelagt som aftenundervisning med kursusstart kl. 16.15 og én undervisningsgang om ugen. De øvrige steder foregår undervisningen i 6-ugers fuldtidsmoduler. PM vil dog fremover afprøve dagundervisning for også at efterkomme efterspørgslen fra arbejdsløse.

Diplomuddannelse i Leisure Management

Center for Erhvervsrettede uddannelser Lolland Falster CELF og University College Sjælland tilbyder ud over deres professionsbachelor i Leisure Management også en diplomuddannelse. Uddannelsen startede i 2006 og tager lidt over to år, hvor der undervises én gang hver 14. dag. Det hold af studerende, der startede i 2009 og dimitterer i 2012, er overvejende fra museumsverdenen. I princippet retter uddannelsen sig dog til idrætssektoren og nuværende og kommende ledere, der ønsker at arbejde oplevelsesøkonomisk inden for brancherne turisme & attraktioner, event, sport, kunst & kultur, hotel & restauration.

Teknisk diplomuddannelse i vedligehold

Målgruppen for uddannelsen er primært maskinmestre og ingeniører, der arbejder med drift og vedligehold inden for industrien¹⁶³. Deres deltagere kommer ofte fra større virksomheder, men der er også deltagere, der står for drift af kommunale anlæg samt idræts- og kulturcentre. Gennem uddannelsen arbejder deltagerne både med de rent tekniske aspekter, med organisation og planlægning samt teamarbejde, ledelse og kommunikation.

Under samarbejdet kan der tages kurser i Fredericia, Horsens og Aarhus. I alt er der aktuelt 64 deltagere tilmeldt uddannelsens forskellige diplommoduler (foråret 2011).

Diplomuddannelse i Golfmanagement

Denne diplomuddannelse retter sig direkte mod ledere i golfbranchen og er blevet til i samarbejde med Golfens Administrative Forening, Dansk Golf Union og Danmarks Idræts-Forbund.

¹⁶² For mere information om aktuelle moduler se uddannelsesguiden. Kilde: http://www.ug.dk/Uddannelser/diplomuddannelser/socialogsundhed/diplomuddannelse_i_ernaering_og_sundhed.aspx

¹⁶³ <http://www.fms.dk/userfiles/Produktblad.pdf>

Målet med uddannelsen er at give lederne redskaber til at øge professionalisering i en branche, der har udviklet sig fra at være en foreningsbåren sektor til en blanding af foreningsliv og forretning¹⁶⁴.

Det første hold startede i 2010. Der kører nu to hold med i alt ca. 40 deltagere.

Parkdiplom

Parkdiplom er en diplomuddannelse på Skovskolen til ansatte med ansvar for anlæg og drift af grønne områder. Uddannelsen har fokus på de tekniske, organisatoriske og formidlingsmæssige aspekter af grøntpleje. Det er typisk teknologer, agronomer eller landskabsingeniører, der tager uddannelsen. Foråret 2011 kører Skovskolen to hold. Et almindeligt blandet hold med 15 deltagere og et særligt tilpasset hold for ansatte ved vejdirektoratet¹⁶⁵.

Medarbejdere med en parkdiplomuddannelse kan være centrale samarbejdspartnere i planlægning og drift af udendørs aktiviteter. Særligt for de selvorganiserede målgrupper.

Diplomuddannelse i sportsmanagement

Fra september 2011 tilbydes en diplom i sportsmanagement i henholdsvis Lyngby og Aalborg. Diplomuddannelsen i Lyngby udbydes af Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy i partnerskab med Professionshøjskolen Metropol. Undervisningen foregår på København NORD¹⁶⁶.

Uddannelsen i Aalborg udbydes af University College Nordjylland.

Diplom i idrætsledelse

SIA's diplomuddannelse i idrætsledelse er etableret i tæt samarbejde med blandt andet DIF. Uddannelserne har et naturligt fokus på idrætsledelse i foreningslivet. Diplomuddannelsen giver de studerende redskaber til at arbejde med organisations- og talentudvikling, ligesom der arbejdes med forståelse af de overordnede strukturer i den danske idrætssektor. Uddannelsen er en fuld diplomuddannelse i ledelse og giver i alt 60 ECTS point.

Der er plads til 20 studerende på det første hold, der starter den 7. oktober 2011 med optagelse senest den 27. september 2011

Diplom i ledelse af kultur- og idrætscentre

Denne uddannelse bliver den næste på stammen af idrætsrelaterede diplomuddannelser. Med studiestart i foråret 2012 ønsker University College Nordjylland at fylde noget af det tomrum, der er i forhold til specialiserede uddannelses tilbud til halledere, centerbestyrere m.m.

Uddannelsen udbydes i tæt samarbejde med Halinspektørforeningen (HI). Målet er at uddanne deltagere til at kunne varetage de stadigt mere komplekse opgaver, der er i forbindelse med større centre. Det drejer sig om ledelse af ansatte, ledelse af frivillige, samarbejde med mange interessenter og evnen til at være iværksætter og entreprenør i eventbranchen.

---

¹⁶⁴ www.ucn.dk/Forside/Efter_og_videreuddannelse/Business_diplomuddannelser/Golf_Management.aspx

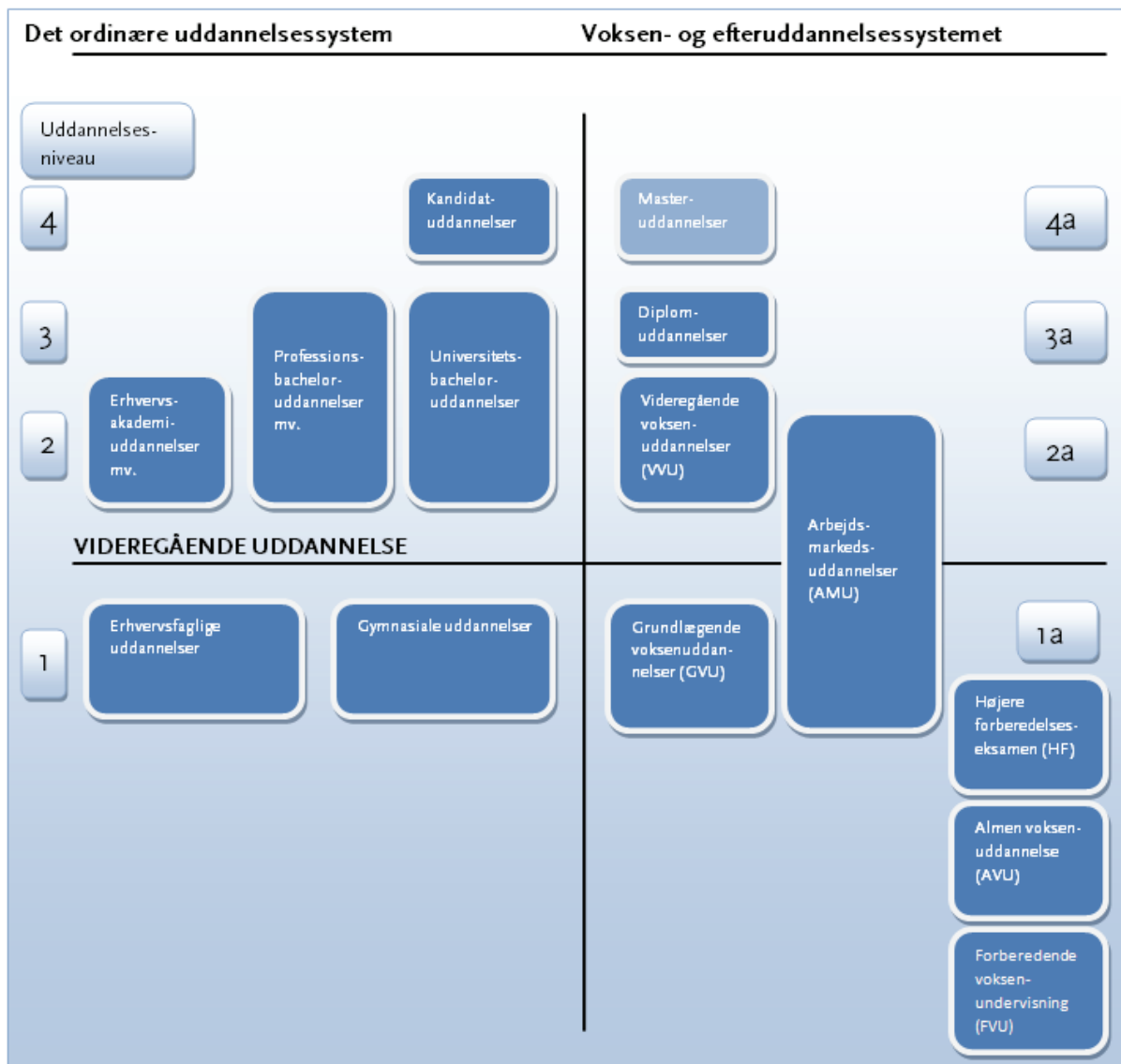
¹⁶⁵ Kilde: Karsten Kring, studieleder, Skovskolen

¹⁶⁶ Kilde: Birgitte Jørgensen, uddannelsessekretær, København NORD

Idrætsrelaterede masteruddannelser

Masteruddannelserne er forskningsbaserede videre- og efteruddannelser, der svarer til kandidatniveauet i det videregående uddannelsessystem¹⁶⁷. Uddannelserne giver 60 ECTS-point, der svarer til et eller halvandet års fuldtidsstudier. Uddannelserne er ofte deltidsstudier og er bredt ud over to til tre år. Der er brugerbetaling på uddannelserne.

Figur 11: Masteruddannelsernes indplacering i det offentlige uddannelsessystem

For at blive optaget på en masteruddannelse skal den studerende have enten:

- en relevant bacheloruddannelse
- en relevant professionsbacheloruddannelse
- en relevant mellemlang videregående uddannelse

¹⁶⁷ Se Masterbekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=127798>

- en relevant diplomuddannelse gennemført som et reguleret forløb, eller
- en relevant udenlandsk uddannelse på samme niveau samt mindst to års erhvervs erfaring med den adgangsgivende uddannelse.

Tabel 38: Idrætsrelaterede masteruddannelser

Uddannelse	Institution	By	Etablering	Studerende januar 2011
Master i Idræt og Velfærd	Københavns Universitet	København	2003	20
Master i Fitness og Træning	Syddansk Universitet	Odense	2007	14
Master i Kulturplanlægning	Roskilde Universitet	Roskilde	2008	12
Fleksibel Master i friluftsliv	Københavns Universitet	København	2011	15

Master i idræt og velfærd

Institut for Idræt (IFI) på Københavns Universitet var først til at starte en idrætsrelateret masteruddannelse. Uddannelsen arbejder tværfagligt og samfundsvidenskabeligt med idræt. Det første hold startede i 2003. I starten udbød IFI hold hvert år med 25-28 studerende pr. hold. Af ressourcemæssige årsager udbyder instituttet nu kun hold hvert andet år. Der kunne spores en lille afmatning i søgningen i forbindelse med finanskrisen, men der kunne oprettes hold hvert år, hvis det blev prioriteret. På holdet januar 2011 er der 20 studerende¹⁶⁸.

Master i fitness og træning

Uddannelsen blev etableret i 2007 på Syddansk Universitet. Den er placeret under det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Som mange andre nye uddannelser har den kæmpet med at vinde markedsandele i forhold til andre tilbud. Allerede nu er der imidlertid ved at ske en konsolidering af uddannelsen¹⁶⁹. Ved optag i 2010 var der rigeligt med studerende, og uddannelsen er pt. den masteruddannelse på det sundhedsfaglige fakultet, der har flest studerende. Indtil videre har i alt 16 studerende fuldført den toårige uddannelse.

Master i kulturplanlægning, Roskilde Universitet RUC¹⁷⁰

Det første hold om kulturplanlægning på masterniveau kørte i 2006, men ikke før 2008 blev uddannelsen akkrediteret, så det nu er muligt at gennemføre en hel master i kulturplanlægning. Målgruppen for uddannelsen er typisk medarbejdere og chefer fra kommunernes kultur- og fritidsforvaltninger. Kulturbegrebet forstås bredt, og der arbejdes med design, planlægning og styring af både faciliteter, events og politikker. Der har været i alt 50 kursister gennem de sidste år. To af dem havde på kortlægningstidspunktet gennemført alle fire moduler på masterforløbet og afleverede i januar 2011 den afsluttende opgave.

¹⁶⁸ Kilde: Flemming Knudsen, studieadministrator, Institut for Idræt, Københavns Universitet

¹⁶⁹ Kilde: Thomas Viskum Gjelstrup Brehdal, studieansvarlig, Syddansk Universitet

¹⁷⁰ <http://www.ruc.dk/en/education/efter-og-videreuddannelse/masteruddannelser/mkp/>

Fleksibel master i friluftsliv¹⁷¹

Denne master er det sidste skud på stammen af idrætsrelaterede masteruddannelser. Tilbuddet er blevet til som resultatet af et langvarigt samarbejde mellem Institut for Idræt og Skov & Landskab på det Biovidenskabelige Fakultet – begge på Københavns Universitet. Det første hold startede januar 2011 med 15 studerende.

Tilbuddet er ikke en akkrediteret uddannelse, men er under studieordningen for 'masteruddannelse med fleksibelt forløb'. Det betyder, at de studerende kan vælge at tage ét eller flere moduler på andre masteruddannelser. Det kan dog være svært i praksis, da mange masteruddannelser har ret faste forløb¹⁷².

---

¹⁷¹ http://www.sl.life.ku.dk/upload/master_friluftsliv.pdf

¹⁷² Kilde: Peter Bentsen, studieleder, Skov & Landskab

Uddannelser i den private sektor

Den private sektor spiller på mange måder en betydelig rolle i forhold til uddannelser til idrætssektoren. Som resten af idrætssektoren udbyder den private sektors uddannelser en bred vifte af forskelligartede tilbud.

Inden for enkelte sportsgrene som golf, dans og ridning har der været tradition for at instruktør- og træneruddannelser foregik på kommerciel basis. Disse idrætter er dog ikke behandlet her, da de falder under DIF's egen analyse.

Derudover er der enkelte private institutioner, der kører offentligt anerkendte uddannelser. De vil kort blive berørt i det nedenstående. Hovedfokus i kapitlet vil imidlertid blive på de private aktører, der udbyder uddannelser, som ikke er formelt anerkendte i den offentlige eller den civile uddannelsessektor.

Private udbydere med offentligt anerkendte uddannelser

Blandt de private udbydere er Gotvedskolen og Paul Petersen Idrætsinstitut i en kategori for sig. Begge steder er private, men har offentligt anerkendte uddannelser.

Gotvedskolen: Bevægelsespædagog

Gotvedskolen tager udgangspunkt i Helle Gotveds principper tilbage fra 1940'erne med fokus på øget kropsbevidsthed og at skabe større bevægelsesglæde. Den første uddannelse startede i 1958, og alle underviserne på Gotvedskolen er uddannet som bevægelsespædagoger (BPU) efter Helle Gotveds principper.

Bevægelsespædagoguddannelsen er en toårig SU-godkendt uddannelse. Der er brugerbetaling på uddannelsen, og der betales et månedligt beløb i uddannelsesafgift¹⁷³. Gotvedskolen er den eneste udbyder af bevægelsespædagoguddannelsen. Optagelse på uddannelsen er muligt hvert andet år. Næste hold starter medio august 2012.

Formålet er at gøre de studerende i stand til at rådgive enkeltpersoner såvel som grupper omkring bevægelse og kropbevidsthed. Uddannelsen tilbyder i alt 12 fag, herunder grundtræning, fysiologi, musik og bevægelse. Før man kan starte på uddannelsen kræves det at ansøgerne har gennemført en fysisk test med bl.a. løb på tid og en personlig samtale som en del af optagelsen.

Ud over uddannelsen til bevægelsespædagog, tilbyder skolen mange kurser i fysisk udfoldelse, gymnastik og idræt.

Paul Petersen Idrætsinstitut

Paul Petersen Idrætsinstitut (PP) blev grundlagt i 1878 og er Danmarks ældste eksisterende idrætsuddannelse. De første kvindelige deltagere til OL var lærerinder fra PP tilbage i 1906 i Athen.

---

¹⁷³ Pr. 1. juni 2011 koster uddannelsen 4.700 kr. pr. måned. Ud over SU'en gives der offentligt tilskud til studieafgiften på 2.200. Kilde: <http://www.gotvedskolen.dk/uddannelsen/info.html>

Inden for instituttets uddannelser er det muligt at specialisere sig i to retninger: 1) idræt eller 2) friluftsliv. Begge uddannelser tager 1 år og giver 60 ECTS point. Gennemsnitligt er der 25 studerende på hvert hold. For hver af de to discipliner er der fællesfag (obligatoriske fag) som fysiologi og grundtræning. Idrætsdisciplinen tilbyder fag som svømning og redskabsgymnastik, hvor friluftsdisciplinen tilbyder kano og skisport. Uddannelsen sigter i høj grad mod, at de studerende kvalificeres til at arbejde i den private såvel som den offentlige sektor.

Tabel 39: Præsentation af Gotvedskolen og Paul Petersen Idrætsinstituttets uddannelser

Institution	By	Etableret	Optag i 2010	Studerende på uddannelsen i 2010	Studerende i alt
Gotvedskolen	København	1958	12	11	11 ¹⁷⁴
Paul Petersen Idrætsinstitut Idrætsdisciplin (26) Friluftslivsdisciplin (27)	København	1878 1987 2005		53	

Øvrige private uddannelser

Endnu engang skal det understreges, at denne kortlægning næppe er fuldstændig. Der er tale om desk research, og listen af private uddannelser kan være mangelfuld.¹⁷⁵

Samtidigt kan der være medtaget uddannelsessteder, der endnu ikke har gennemført egentlige kursusforløb, så kvaliteten af uddannelserne kan være svær at vurdere.

På listen over private udbydere er medtaget de kurser og uddannelser, der giver deltagerne redskaber til at undervise andre i den aktuelle aktivitet. Det er altså kun aktører, der tilbyder instruktøruddannelser, træneruddannelser eller andet, der peger hen mod beskæftigelse i idrætssektoren, som er medtaget i dette kapitel. Uddannelser, der primært har wellness som omdrejningspunkt, er ikke medtaget.

Ud fra disse kriterier har vi fundet frem til 57 private uddannelsesudbydere. De 57 uddannelsessteder repræsenterer en utrolig diversitet i omfang og indhold. Der er udbydere, der blot har én uddannelse, og der er andre, der har en bred vifte af uddannelser og flere uddannelsessteder. Der er også forskel på, om uddannelserne indgår i et internationalt læringssystem eller blot er helt uformelle.

Kursuslængden varierer ligeledes. I den ene ende af skalaen er der weekendkurser hos Nordisk Tai Chi Chuan Forening eller Swingtimes' 24-timers uddannelse som Ballroom fitnessinstruktør. I den

¹⁷⁴ Der er ud af de 15 studerende tre studerende, der kun deltog i et anatomikursus på Gotvedskolen.

¹⁷⁵ Søgeord brugt på Google: Idrætsinstruktør, fitnessinstruktøruddannelse, fitness uddannelse, danselæreruddannelse, qigong instruktør, tai chi instruktør, crossfit instruktør uddannelse, PGA uddannelse, Golfinstruktør uddannelse, Golf uddannelse, Ballebold uddannelse, Discgolf instruktør, Divisions og spillerforeningerne, Dommeruddannelser – de er under forbundene, Idrætspsykologi uddannelse, Sports coach uddannelse, Kampsport uddannelse, Capoeirainstruktør, kickboksning instruktøruddannelse, WT instruktøruddannelse, Yoga instruktør uddannelse, Yogalærer uddannelse m.fl.

anden ende af skalaen er et- og toårige fitnessinstruktørkurser, en toårig danselæreruddannelse, Gøsselskolens treårige videreuddannelse i musik, børn og bevægelse.

De længste uddannelser står yogauddannelserne for. Ved dem er der lagt vægt på processen frem for blot færdighed. For eksempel tager Yoga Center Copenhagens længste uddannelse fem år.

Indholdet i uddannelserne er lige så varieret. Her er alt fra kost og coaching over kettlebell, spinning og chi gong til dans og kampsport. For at skabe et overblik inddeler kortlægningen udbyderne i forhold til aktiviteterne:

- Fitness
- Krop og sind
- Dans
- Kampsport
- Andet

Tabel 40: Antal uddannelsessteder indenfor de valgte kategorier

Fitness	25
Krop og Sind	17
Dans	4
Kampsport	6
Andet	5

Fitnessrelaterede udbydere

Da fitnessbølgen for alvor kom til Danmark i 1980'erne, blev der samtidigt behov for at opbygge en uddannelsessektor, der kunne matche det nye marked. Danmarks ældste, eksisterende kommercielle uddannelse blev etableret i 1989 under det daværende Hard Work Studio¹⁷⁶. Kæden er senere blevet opkøbt af fitness dk, og uddannelsen eksisterer nu under Instruktørskolen. Senere er der kommet mange uddannelsessteder til, og fitnessudbyderne er klart den største gruppe af private uddannelsesudbydere.

Mange uddannelser startede som en intern uddannelse af en fitnesskædes ansatte. Der er imidlertid siden etableringen sket en formalisering af uddannelserne, der gensidigt anerkendes af de forskellige fitnesscentre og fitnesskæder¹⁷⁷.

De større uddannelsessteder har desuden arbejdet med standardisering af tilbuddene gennem tilknytning til internationale standarder og sammenslutninger. For eksempel er At Work medlem af European Health and Fitness Association (EHFA) og Instruktørskolen er medlem af Federation of International Sports, Aerobics and Fitness Inc. (FISAF).

---

¹⁷⁶ Storm og Brandt, 2008, p. 348

¹⁷⁷ Ibid., p.348

Tabel 41: Samlet liste over fitnessrelaterede uddannelsesudbydere

Uddannelsessted	By	Organisationsform	Uddannelser
At Work	Frederiksberg	Privat medlem af EHFA	<ul style="list-style-type: none"> • Fitnessinstruktør • Sportsmassør • Personlig træner • Løbetræner • Sundhedscoach • Mindfulnessinstruktør • Ernæringsvejleder
Byens Fitness	Randers	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Fitnessinstruktør • Stepinstruktør
Crossfit.com	Washington DC, USA	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Instruktørkurser i CrossFit
Feelgood Professionals	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Stott Pilates Matwork-uddannelsen • Stott Pilates Reformer-uddannelsen
fitness dk	København	Privat	<p>Bruger Instruktørskolen til fitnesskurser, men har intern uddannelse i salg og service m.m. eks.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salgskurser • Slankevejlederkurser • Lederudviklingskurser for centerchefer, træningsleder og andre ledere i fitness dk • Interne uddannelsesdage med nationale og internationale undervisere
Fitness Education Center	Herlev	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Professionel fitnesscoach (overbygning – man skal have kvalifikationer i forvejen)
Fitness Institute	Rødovre	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Fitnessinstruktør • Personlig træner • International personlig træner (ACSM certified) • Kettlebell instructor • Bokseinstruktør • Kostvejleder
FitnessiQ	Frederiksberg	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • FITNESS-instruktør • BIKING-uddannelse • BIKING-inspiration • PUSH-uddannelse • YOGA-uddannelse • STEP-uddannelse
Fitness World	Valby	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogainstruktør (i samarbejde m. Mark Ray)
Helsekompagniet	Frederiksberg Vanløse Ballerup Hvalsø	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Spin-instruktøruddannelse
Instruktørskolen	København Ø	Privat Medlem af FISAF	<ul style="list-style-type: none"> • Basiskursus • Fitnessinstruktør • Personlig træner • Holdinstruktør • Cykelinstruktør

			<ul style="list-style-type: none"> • Ernærings- og livsstilsvejleder
KIDZ instructor	Køge	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Børne Fitnessinstruktøruddannelse
Leading Education	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Personlig træner • Cykelinstruktør • Fitnessinstruktør
Les Mills	Stockholm	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Grunduddannelse body combat, bodyflow, body pump • Øvrige uddannelser i body combat, bodyflow, body pump (bruges tilsyneladende af fitness dk)
Living Academy	Hørsholm		<ul style="list-style-type: none"> • Body Balance® Pilates instruktør
PilatesDK	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Body control pilatesinstruktør
Piyomi	Tranbjerg	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • The Groove Method • Pilates • Yoga • Step • Streetdance • Pump • Bodytoning
PowerFit Academy	Aarhus	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Basisinstruktør
Proacademy ApS	Albertslund	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Sundhedscoach • Super sole-uddannelse • Personlig træner-uddannelse (niveau 1-4) • Kostuddannelse
SATS Uddannelser	Søborg	Privat Tilknyttet fitness-kæden SATS	<ul style="list-style-type: none"> • SATS Trainee • Fitnessinstruktør / Træningsvejleder • Aerobicinstruktør • Cykelinstruktør • Personlig Træner
Scanfit	Stenløse	Privat	<p>Arbejder sammen med Eleiko education, der er et svensk firma. Sammen med dem har de mange forskellige uddannelser. Aktuelle eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olympic Lifting Style • Functional Fusion • STEG 1 Eleiko Strength Coach • Testa Crossfit! • Semi-Private Coaching: Hypertrophy • Semi-Private Coaching: Body Composition • Eleiko Kettlebell Basic • Biosignature, level 1 • P.I.C.P, level 1 • P.I.C.P. level 2 • CHEK Holistisk Livsstilscoach, steg 2 • Korrektiv Funktionell Tränare, steg 1 • Styrketraining för fotboll • IKFF Cert. Kettlebell Trainer, level 1 • IKFF Joint Mobility Course • IKFF Bodyweight Conditioning Course

SpinUs	Aalborg	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Spinning – En komplet spinninguddannelse • Basis Fitness – Skub medlemmerne mod deres mål, via træning og samtaler
Sportseducation	København Vejle Aalborg	Privat (medlem af DFHO)	<ul style="list-style-type: none"> • Fitnessinstruktør (150 timer) • Sportsmassør • Sportsskadeterapeut • Sportsernæringskonsulent • Løbetræner (Løbecoach) • Sports- og Sundhedscoach
Startrade	Herlev		<ul style="list-style-type: none"> • Spinninginstruktør
Zumba.com	Hallandale, Florida	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Zumba basic, 2, gold, toning, aqua og zumbatomic (for børn 4-12 år)

Krop og sind

Asiatisk inspireret fysisk aktivitet har gennem længere tid levet på grænsen af idrætssektoren. Med blandingen af krop og sind fandt aktiviteter som yoga, tai chi og qi gong først ind i aftenskolerne. Det var i lige så høj grad den mentale dimension som den fysiske aktivitet, der tiltrak folk. Det kropslige aspekt af de østligt inspirerede aktiviteter er blevet trukket frem i de senere år. Nu er yoga og power yoga ofte en del af et fitnesscenters tilbud. Tai chi og qi gong elementer indgår i genoptræning og rehabilitering. Traditionelt har man lært idrætterne gennem en mester. Mange steder er denne tradition blevet kombineret med egentlige instruktøruddannelser.

Yoga er som nævnt den aktivitet på det private marked med de længste instruktøruddannelser. De korteste yogalæreruddannelser, vi har fundet, er på 200 timer (for eksempel Hamsa Yoga Studio, LagoCph). For at blive optaget på uddannelserne kræver det en del praksiserfaring. For eksempel er adgangskravet til Hamsa Yoga Studios uddannelse, at man selv har dyrket yoga i mindst to år.¹⁷⁸

I den anden ende af skalaen ligger Skandinavisk Yoga og Meditationsskole med en yogalæreruddannelse, der varer fire år på fuld tid. For at blive meditationslærer skal man uddanne sig i yderligere to år.¹⁷⁹

¹⁷⁸ http://hamsayoga.dk/UDDANNELSE_HJEMME_yoga_skole.php

¹⁷⁹ <http://www.yoga.dk/uddannelse>

Tabel 42: Samlet liste over 'krop og sind'-relaterede uddannelsesudbydere

Uddannelsessted	By	Organisationsform	Uddannelser
Body mind Solution	Frederiksberg		<ul style="list-style-type: none"> • Livsmentoruddannelse
Chikungskolen.dk	Them	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Tilbyder kurser med master Guo Bingsen
Dansk Yoga	Aarhus/Valby	Forening	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse
Hamsa Yoga Studio	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Hamsa yogalæreruddannelse
Iyengar Yoga Forening Danmark	København Silkeborg	Forening	<ul style="list-style-type: none"> • Videreuddannelse for foreningens medlemmer (yogalærere)
Kreativ Yoga	Frederiksberg	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse
LagoCph	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse
Misa Yoga	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yoga instruktør
Nordisk Tai Chi Chuan Forening	København	Forening	Afholder kurser for udøvere og instruktører
Practical Tai Chi Chuan Denmark (PTTC)	Jelling	Landsorganisation for tai chi-klubber	<ul style="list-style-type: none"> • Tai chi instruktøruddannelse • Qi gong instruktøruddannelse • Tai chi kursus for instruktører/aspiranter • Qi gong kursus for instruktører/aspiranter • Tai chi Instruktør Eliteuddannelse
Skandinavisk Yoga og Meditationsskole	København Hamneda, Sverige		<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse • Meditationslærer
Yoga Center Copenhagen	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • B.K.S. Lyengar – yogalæreruddannelse
Yoga Center Gilleleje	Gilleleje	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse
Yogahuset	Odense	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse
Yogaliving	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse
Yogaskolen	Aarhus		<ul style="list-style-type: none"> • Yogalærergrunduddannelse • 100 timers videreuddannelse
Yoga uddannelse Fyn og Jylland	Nær Aarhus (Galten)	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Yogalæreruddannelse

En del yogalærere er organiseret i yogalærerforeninger. Lyengar Yoga Forening Danmark er en sammenslutning af 48 yogalærere, der arbejder med B.K.S. Lyengars yogaform. Foreningen har eksisteret i godt 10 år. For at blive certificeret instruktør skal man først have mindst to års træning ved en certificeret instruktør. Uddannelsen er et års forberedende kursus og to år som aspirant. For at opretholde sin certificering er man forpligtet til årligt at deltage i kurser i Danmark eller udlandet¹⁸⁰. Foreningen uddanner 15-20 lærere hvert andet år fra de to Lyengar-skoler i henholdsvis København og Silkeborg.

Dansk Yoga er en forening med 107 medlemmer, der ikke er knyttet til én specifik guru. Dansk Yoga havde i 2010 sit 40 års jubilæum og er Danmarks første og nu største sammenslutning af yogalæ-

¹⁸⁰ Kilde: Ulla Pedersen, formand, Lyengar Yoga Forening Danmark

rere. Begge foreninger har videreuddannelse og kurser for deres medlemmer. Dansk Yoga kører desuden deres egen instruktøruddannelse, hvor de optager op til 16 aspiranter hvert år¹⁸¹.

I modsætning til yoga er der en tendens til, at tai chi-træning udbydes i den civile sektor. Der er forskellige traditioner i forhold til uddannelse af instruktører. Nogle instruktører er anerkendt af en mester og underviser i hans stil¹⁸². I "Taoist Tai Chi Forening Danmark" skriver de: "Alle foreningens instruktører er godkendt af et instruktørudvalg under 'International Taoist Tai Chi Society'. For at være instruktør skal man jævnligt deltage i internationale workshops og godkendes en gang årligt." (<http://www.taoist.dk/omos.html>)

Practical Tai Chi Chuan Denmark (PTCC) har derimod kombineret mesterlæren med en decideret instruktøruddannelse. Foreningen er en sammenslutning af otte klubber rundt om i landet. Et af foreningens mål er, at underviserne i klubberne er velkvalificerede og opdaterede¹⁸³. PTCC underviser også i qi gong og har et 2½-årigt basiskursus for qi gong-instruktører. Bortset fra dette tilbud er den mest almindelige indgang til at blive instruktør at have fulgt en mester og få dennes anerkendelse.

Kampsportsrelaterede uddannelser

I kampsport foregår uddannelserne også ofte via mesterlære, hvor der er et hierarkisk system, man som udøver gennemgår. Som med de andre asiatisk inspirerede idrætter giver avancement den udøvende retten til at undervise.

Mange kampsportsformer er i Danmark organiseret under DIF. Danmarks Brydeforbund (DB), Dansk Judo og Ju-Jitsu Union (DJU), Dansk Karate Forbund (DKarF), Dansk Kick- og Thaiboxing Forbund (DKTF) og Dansk Taekwondo Forbund (DTaF) er alle etablerede specialforbund, der er en del af DIF og må ses som en del af den civile sektor, hvorfor de ikke er behandlet her.

Krav maga og wing tsun er imidlertid to kampsportsformer, der ikke er organiserede i større danske forbund.

Krav Maga Global/ IKMF Denmark¹⁸⁴ er en paraplyorganisation, hvor syv klubber indtil videre er medlemmer. Det er professionelle klubber der drives kommercielt. IKMF har siden 2008 afholdt instruktørkurser rundt om i Europa, når der er tilmeldinger nok¹⁸⁵. General Instructor Courses afholdes i København med jævne mellemrum.

Krav Maga Survival¹⁸⁶ uddanner også instruktører. Her gøres der opmærksom på, at bæltegradue-ring og instruktøruddannelsen er to forskellige ting. Her kan man blive basisinstruktør uden at være sort bælte.

---

¹⁸¹ <http://www.dansk-yoga.dk/index.htm>

¹⁸² Se for eksempel Tai Chi Chuan Foreningen: <http://www.kbhtaichi.dk/>

¹⁸³ http://www.ptcc.dk/tai_chi_kursus/tai_chi_instruktoeruddannelse.htm

¹⁸⁴ International Krav Maga Federation Danmark

¹⁸⁵ <http://www.ikmf.dk/ikmf/bliv-instruktoer>

¹⁸⁶ www.kravmaga-survival.dk

Wing tsun er på samme måde professionelt drevet. Der uddannes instruktører mindst tre steder i Danmark. Uddannelsen i Aarhus er midlertidigt lukket pga. udenlandsophold.

Sidst skal nævnes, at der også er startet en privat bokseinstruktøruddannelse på Fitness Institute. Den er henvendt til instruktører i fitnesscentre, men har også træning af kampsportere som en central del.

Tabel 43: Samlet liste over kampsportsrelaterede uddannelsesudbydere

Uddannelsessted	By	Organisationsform	Uddannelser
Fitness Institute	Rødovre	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Bokseinstruktøruddannelse
EWTO Denmark	Odense	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Wing Tsun instruktøruddannelse
International Krav-Maga Federation, Denmark (IKMF)	København	Sammenslutning	<ul style="list-style-type: none"> • Krav Maga Instruktør
Krav Maga Survival	Sønderborg Amager	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Basis-instruktør (ingen bæltekrav) • Instruktør (ingen bæltekrav) • Hoved-instruktør (sort bælte 2. Mestergrad) • Militær-instruktør
Wing Tsun Academy	Aarhus	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • WT instruktør
Wing Tsun Scandinavia	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • WT instruktøruddannelse

Danserelaterede uddannelser

Dansen i Danmark er delt op i den klassiske og moderne ballet på den ene side og sportsdans og moderne danseformer på den anden. Uddannelser i den klassiske og moderne ballet foregår i offentligt regi på Det Kongelige Teaters Balletskole eller Statens Teaterskole.

Resten af dansemarkedet varetages stort set af den private sektor. De Danske Danseskoler, som er danselærernes brancheorganisation, står helt central med deres danselæreruddannelse. Den er toårig og er baseret på mesterlærerprincippet. Derudover udbyder de en etårig sportslæreruddannelse.

Der er flere udbydere, der tilbyder korte eller længere danseuddannelser¹⁸⁷. Ganske få arbejder dog eksplicit med instruktionsdelen. De tre, det har været muligt at finde frem til, er Clubmix Education, MS Funk & Jazz og Swingtime.

Landsforeningen Danske Folkedansere og Danseakademiet har instruktøruddannelser inden for henholdsvis folkedans og moderne dans¹⁸⁸. De er ikke medtaget i kapitlet her, da de mere tilhører den civile sektor end den private sektor.

¹⁸⁷ Se for eksempel Allingham Dance Academy

Kilde: <http://www.allinghamdanceacademy.dk/Danseuddannelse.htm>

¹⁸⁸ Landsforeningen Danske Folkedansere afholder også dommerkurser og efteruddannelse for instruktører.

Tabel 44: Oversigt over danserelaterede uddannelsessteder

Uddannelsessted	By	Organisationsform	Uddannelser
Clubmix Education	København	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Danseuddannelse – ½ års fuldtidsuddannelse, der både arbejder med den individuelle dans og undervisningsmetoder • Streetuddannelse
De Danske Danse-skoler	Hillerød	Paraply-organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Danselæreruddannelsen i Standard og Latinamerikansk dans (toårig mesterlære) • Sportslærereksamen
MS Funk & Jazz	Kolding	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • MS Funk & jazz, tilbyder en 3-årig uddannelse. Det er en uddannelse, hvor man både får uddannelsen som danser, men også som instruktør og koreograf. I jazz, show dance og funk
Swingtime	Værløse	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Ballroom fitnessinstruktør

Andre uddannelser med relevans for idræts- og foreningslivet

Af de resterende uddannelser, som kortlægningen har identificeret, har fire fokus på idrætspsykologi og sportscoaching, mens én har fokus på bevægelse og musik.

Den mentale del af idrætten har gennem tiderne været mere eller mindre central for eliteudøvere. For tiden har dette felt stor opmærksomhed. Flere udbydere tilbyder specialisering inden for området.

Center for Sportscoaching og Dansk Coachcenter, begge i Silkeborg, udbyder således en sportscoachinguddannelse. Begge steder er uddannelsen til sportscoach værktøjsorienteret og træningsbaseret, hvorfor der lægges stor vægt på en praktisk anvendelig kobling mellem teori og praksis. Uddannelsen til sportscoach henvender sig ifølge Dansk Coachcenters hjemmeside både til sportsverdenen samt til andre resultatorienterede brancher.

Gøsselskolen er et treårigt kursusforløb, der tager udgangspunkt i børns bevægelsesmæssige og rytmiske udvikling. Kurset henvender sig til personer med en særlig basisviden inden for pædagogik og psykologi og med interesse for barnets musik- og bevægelseskultur. Kursusdeltagerne kvalificeres til at arbejde med musik og bevægelse med børn fra 0-9 år.

Tabel 45: Præsentation af andre uddannelser, der er relateret til idræts- og foreningslivet

Uddannelsessted	By	Organisationsform	Uddannelser
Center for Sportscoaching	Silkeborg	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Sportscoachuddannelse (ud fra ICF-standarder = international Coach Federation. Hhv. 60 eller 125 timer) • Tilbyder også 'to go'-uddannelse
Dansk Coachcenter	Silkeborg	Privat	<ul style="list-style-type: none"> • Uddannelse til Sportscoach
Dansk Idrætspsykologisk Forum (DIFO)	-	Sammenslutning af idrætspsykologer og interesse-rede	<ul style="list-style-type: none"> • Afholder forskellige kurser for medlemmerne. Eksempel fra 2010: "kursusforløb med træning i kognitive metoder."
Gøsselskolen	København	Del af Rytmisk Center, der er en almennyttig forening	<ul style="list-style-type: none"> • Treårig videreuddannelse til at arbejde med musik, børn og bevægelse (børnemotorik og sansemotorisk udvikling)
Sport Psykologisk Institut	Ry	Privat paraplyorganisation for individuelt arbejdende sportspsykologer og mentaltrænere.	<ul style="list-style-type: none"> • Anvendt idrætspsykologi for ungdomstrænere og specialister • Mental terapeutisk coachinguddannelse

Idrætshøjskolerne

Historisk har idrætshøjskolerne¹⁸⁹ spillet en væsentlig rolle i dansk idræt. Idrætshøjskolerne er med et par undtagelser relativt gamle institutioner i idrættens uddannelsesfelt (se tabel 46). De har både fungeret som væksthuse for nye ideer og beskyttere af etablerede traditioner inden for idrætten.

Også inden for uddannelsesfeltet har idrætshøjskolerne markeret sig. Traditionelt har højskolernes uddannelsesfokus været på uformel uddannelse eller dannelse. Landets 11 idrætshøjskoler får som frie kostskoler offentlig støtte.

Tabel 46: Idrætshøjskolerne, år for grundlæggelse¹⁹⁰

Højskole	By	Etableret
Gymnastikhøjskolen i Ollerup	Ollerup	1920
Gerlev Idrætshøjskole	Gerlev	1938
Vejle Idrætshøjskole	Vejle	1942
Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg	Viborg	1951
Idrætshøjskolen i Sønderborg	Sønderborg	1952
Idrætshøjskolen i Århus	Aarhus	1971
Aalborg Sportshøjskole	Aalborg	1982
Nordjyllands Idrætshøjskole	Brønderslev	1986
Oure Højskole – Sport & Performance	Oure	1989
Idrætshøjskolen Ikast	Ikast	1994
Idrætshøjskolen Bosei	Præstø	2008

Samtidig med at højskolerne har muligheden for at skabe et ganske særligt miljø og fokus for deres uddannelse, tilbyder langt de fleste idrætshøjskoler leder- og instruktøruddannelser, der anerkendes af eller indgår i DIF og/eller DGI's uddannelsessystemer. Skolerne tilbyder ligeledes i varierende grad en række andre anerkendte uddannelser. Ikast Idrætshøjskoles PGA Prouddannelse i golf er et eksempel herpå, ligesom både Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborg, Gerlev Idrætshøjskole og Idrætshøjskolen i Sønderborg tilbyder internationalt anerkendte dykkerkurser.

Gymnastik- og idrætshøjskolerne generelt

Nøgletallene peger på, at der er sket en konsolidering af idrætshøjskolerne efter det kraftige fald i søgningen, som ramte hele højskolebevægelsen fra midten af halvfemserne. På blot fire år – fra skoleåret 1994/95 til 1998/99 – faldt antallet af årselever på de danske folkehøjskoler fra 7.207 til 5.533, og en lang række skoler måtte lukke¹⁹¹. Krisen slog også igennem på idrætshøjskolerne, der i samme periode oplevede et samlet fald fra 1.528 til 1.155 årselever. Men i modsætning til mange andre højskoler, frem for alt de almene, overlevede alle idrætshøjskoler perioden.

¹⁸⁹ Som idrætshøjskoler medregnes de højskoler, der selv definerer sig som idrætshøjskoler ved at lade idræt eller sport indgå i skolens navn, og som sådan gør idrætten til den bærende aktivitet. Bemærk i den forbindelse, at mange almindelige højskoler også tilbyder idrætsaktiviteter, ligesom alle idrætshøjskolerne har en vifte af ikke-idrætslige fag. For eksempel er Vestjyllands Højskole ikke med i oversigten, selv om den udbyder danseinstruktøruddannelse

¹⁹⁰ Siden Idans sidste analyse af idrætshøjskolerne i 2008 er Køng Idrætshøjskole lukket. Modsat er der etableret en ny japanskinspireret idrætshøjskole ved Præstø: Idrætshøjskolen Bosei.

¹⁹¹ Bang, 2007 (2)

Tabel 47: Antal årselever på landets idræthøjskoler

År	2003	2004	2005	2006	2009/10
Årselever	976	974	1.036	1.070	1.175

Kilde: Undervisningsministeriet og skolernes årsrapporter.

Siden har Køng Idræthøjskole lukket højskoleaktiviteterne i august 2009. På den anden side åbnede der i 2008 en ny idræthøjskole i Præstø: Idræthøjskolen Bosei. Det betyder, at der stadig er 11 deciderede gymnastik- eller idræthøjskoler i Danmark.

I forhold til tallene fra 2006 har Gymnastikhøjskolen i Ollerup og Aalborg Sportshøjskole oplevet en lille nedgang i årselever på henholdsvis 14 pct. og 11 pct.¹⁹². Resten af idræthøjskolerne i kortlægningen har haft elevfremgang.

Tabel 48: Skolestørrelse efter årselever, 2006 og 2009

Skolerne	2006	2009
Gymnastikhøjskolen i Ollerup	185	159
Oure Højskole - Sport & Performance	145	154
Idræthøjskolen i Århus	109	126
Gerlev Idræthøjskole	101	129
Idræthøjskolen i Sønderborg	100	130
Gymnastik- og Idræthøjskolen ved Viborg	90	117
Aalborg Sportshøjskole	88	78
Nordjyllands Idræthøjskole	84	99
Vejle Idræthøjskole	83	81
Idræthøjskolen Ikast	49	58
Idræthøjskolen Bosei	-	44
Køng Idræthøjskole	36	-
I alt - alle skoler	1.070	1.175

Kompetencegivende uddannelsesforløb

Med den nye folkehøjskolelov, der trådte i kraft fra årsskiftet 1. januar 2007, fik højskolerne mulighed for at tilbyde formelt kompetencegivende uddannelsesforløb i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner¹⁹³. Det vakte på det tidspunkt en vældig debat i højskolemiljøet, da mange frygtede, at de kompetencegivende tilbud ville være ødelæggende for selve højskoleånden. Fokus havde hidtil været på læring for livet. Med fokus på resultatet snarere end processen var man bange for, at den brede dannelse skulle forsvinde.

¹⁹² Vejle Idræthøjskole har et lille fald på blot to elever, og det må nærmere ses som en variation end et egentligt fald.

¹⁹³ Ved den nye lovgivning fik højskolerne undervisningsretten til kompetencegivende kurser. Det betød en åbning for, at hver elev kunne bruge 15 pct. af sin undervisningstid på en form for formel uddannelse. Højskolerne har dog ikke eksamensret, hvilket betyder, at eleverne skal undervises et sted og gå til eksamen et andet.

I forhold til idrætshøjskolerne ser det dog ikke ud til, at det har været et problem, der har haft indflydelse på skolerne. Der er næsten ingen af de 11 skoler, der har benyttet sig af muligheden for at udbyde egentligt kompetencegivende kurser til højskoleelever.

Syv ud af 11 af idrætshøjskolerne har en politilinje, hvor eleverne forberedes både fysisk og psykisk til politiets optagelsesprøve. Der er dog ikke tale om et egentligt kompetencegivende kursus, selv om politiet har udtalt, at de unge, der har brugt fire måneder på det, vil være sikret at komme til en optagelsesprøve¹⁹⁴. Kurset giver dermed de unge et lille fortrin, men er ikke en egentlig kvalifikation.

Nordjyllands Idrætshøjskole har bredt denne idé ud og forbereder de studerende til flere potentielle studier. Eleverne kan vælge linjer, der er målrettet: Optagelsesprøven på idræt, idrætsunderviser, teambuilding, som er idrætsrelateret, og har derudover politi, anatomi & massage, kost & ernæring.

Gerlev Idrætshøjskole afprøvede allerførst efter den nye lovgivning i samarbejde med en danseskole og University College Sjælland at udbyde kurser i dans på diplomniveau, men afsluttede hurtigt samarbejdet¹⁹⁵.

Gymnastikhøjskolen i Ollerup har i forbindelse med deres internationale lederlinje 'International Youth Leader Education' enkelte aftaler om merit ved højere læreranstalter. For eksempel har de en aftale med Tamagawa University i Japan om, at deres studerende får en vis merit for et ophold på højskolen. Men der er tale om særligt forhandlede aftaler og ikke en automatisk indskrivning i et pointsystem¹⁹⁶.

Som status er medio 2011, er det blot Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborg, der har et udbygget samarbejde med formelle uddannelser. Højskolen har siden 2002 bidraget med undervisning på CVU Midt-Vest og på Viborg-Seminiariets friluftvejlederuddannelse (nu under VIA University College). I begge tilfælde er det aktiviteter adskilt fra højskolens drift og som sådan ikke en mulighed, som højskoleeleverne kan benytte sig af, og dermed ikke, hvad man med den nye lovgivning forstår som et kompetencegivende kursus i højskoleregiet.

Idrætshøjskolernes uddannelses tilbud og samspil med den civile sektor

Hvor højskolerne ikke har orienteret sig mod den offentlige sektor, er samarbejdet med den civile sektor meget udbredt. Det kommende afsnit kortlægger de uddannelser, idrætshøjskolerne tilbyder, som samtidigt er en del af den civile sektors uddannelsessystemer.

Instruktøruddannelser

Instruktøruddannelserne tilbydes særligt i de sportsgrene, højskolerne har specialiseret sig i. Inden for fitness og aerobic arbejder tre af de 11 højskoler med DGI's uddannelsessystem. Der er også enkelte tilbud om DGI-kurser i volleyball og basketball (se tabel 49).

---

¹⁹⁴ Kilde: Michael Øhrstrøm, lærer, Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg

¹⁹⁵ Lizzie Düring, skolesekretær, University College Sjælland, henviste netop til debatten om, at det fjernede fokus fra, hvad højskolen egentligt ville, som baggrund for beslutningen om at stoppe samarbejdet.

¹⁹⁶ Kilde: Uffe Strandby, forstander, Gymnastikhøjskolen i Ollerup

Derudover er hovedparten af de kurser, der udbydes, en del af DIF's eller et af specialforbundenes uddannelsessystem. For eksempel tilbyder Aalborg Sportshøjskole DIF's diplomtræneruddannelse/træner 3 i basketball, fitness, håndbold og ridning (se tabel 50).

Dansk Håndbold Forbund (DHF) er det specialforbund, der er bedst repræsenteret på idrætshøjskolerne. Det er muligt at tage dele eller hele DHF's træneruddannelse eller lederuddannelse på seks ud af de 11 skoler. Dansk Svømmeunion er også godt repræsenteret, hvor der er bassin eller livredderprøver på fem ud af 11 idrætshøjskoler.

Derudover bruger Idrætshøjskolerne uddannelsesmoduler, der er godkendt eller udviklet af Dansk Boldspil-Union, Dansk Volleyball Forbund, Dansk Sejlunion, Dansk Ride Forbund, Dansk Klatreforbund, Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Golf Union og Danmarks Skiforbund (se bilag 3).

Lederuddannelser

Både DIF og DGI har udviklet lederuddannelser i samarbejde med højskoler.

PRO-aktivist-uddannelsen har DIF udviklet i samarbejde med højskolerne i Aalborg, Ikast, Aarhus og Vejle. Alle fire steder udbydes uddannelsen, der har fokus på projektledelse, foreningsledelse og netværk samt foreningsudvikling.

Fremtidens Idrætsleder er et DGI-støttet kursus på højskolerne i Ollerup, Viborg, Gerlev og Vejle. Fremtidens idrætsleder har fokus på indføring i foreningslivet, udvikling af den unges lederegenskaber samt kommunikation og projektledelse generelt. Således har otte ud af 11 idrætshøjskoler et tilbud til de unge om en mere generel lederuddannelse end blot instruktørkurser.

Tabel 49: Højskolernes uddannelsestilbud inden for DGI's uddannelsessystem

Højskoler	By	Uddannelsestype
Gerlev Idrætshøjskole	Gerlev	<ul style="list-style-type: none"> • DGI's kursus 1 og 2 i basketball • Fremtidens Idrætsleder
Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg	Viborg	<ul style="list-style-type: none"> • DGI fitnessinstruktør og instruktøruddannelser i indoor cycling og step • Fremtidens Idrætsleder
Gymnastikhøjskolen i Ollerup	Ollerup	<ul style="list-style-type: none"> • Fremtidens Idrætsleder

Idrætshøjskolen i Sønderborg	Sønderborg	<ul style="list-style-type: none"> • Aerobic – DGI's instruktøruddannelse • Fitness: DGI fitnessinstruktør • Håndbold – træneruddannelse med mulighed for kursusbevis fra både DGI og DIF • DSU's grunduddannelse og DGI's basiskursus og Instruktørkursus 1 • DGI's tenniskursus K1 – Iværksætteren, samt DGI tenniskursus K2 – Slagspecialisten • Volleyball: DGI's trænerkursus • Fremtidens idrætsleder
Idrætshøjskolen i Århus	Aarhus	<ul style="list-style-type: none"> • Basketball: DGI's K1 kursus
Vejle Idrætshøjskole	Vejle	<ul style="list-style-type: none"> • DGI's fitness instruktøruddannelse • Aerobic – DGI's instruktøruddannelse

Tabel 50: Højskolernes tilbud inden for DIF's uddannelsessystem

Højskoler	By	Uddannelse
Idrætshøjskolen Ikast	Ikast	PRO-aktivist
Idrætshøjskolen i Århus	Aarhus	PRO-aktivist
Vejle Idrætshøjskole	Vejle	Teambuilder forløb – for højskole "genangere". De får Proaktivistuddannelsen Certificeret af DIF og VIH
Aalborg Sportshøjskole	Aalborg	DIF-godkendte Diplomtræneruddannelser/træner 3 uddannelse (1 år) i: <ul style="list-style-type: none"> • Basketballtræner • Fitnessinstruktør • Håndboldtræner • Ridetræner • Styrketræner og personlig træner

Sportscolleges

Sportscollegefeltet (SC) er ikke et veldefineret felt som eksempelvis højskolefeltet, hvor skolerne med nuanceforskelle udbyder samme ydelser med forskelligt oplevelsesfokus og i øvrigt er underlagt en række lovgivningsmæssige krav. SC-området er mere diffust og dækker over større interne forskelle. Både i størrelse og organisering er der forskel.

27 sportscolleges

Sammenlignet med Idans undersøgelse i 2008¹⁹⁷ ser det ud til, at sportscolleges er i fremgang. I 2008 registrerede Idan 21 sportscolleges. På trods af at tre af disse siden er lukket¹⁹⁸, bruger mindst 27 tilbud nu betegnelsen sportscollege om sig selv (se tabel 51). Siden 2003 er der etableret 16 sportscolleges, og der ser ud til at være flere på vej. Både Slagelse og Aarhus arbejder ifølge dagspressen på at oprette sportscolleges¹⁹⁹.

Tabel 51: Danske sportscolleges efter etableringsår

College	By	Etableret
Hessel Gods Fodboldkostskole	Grenaa	1994
Holstebro Sportscollege	Holstebro	1994
Silkeborg Sports College	Silkeborg	1994
Fyns Sports College	Svendborg	1995
Himmerlands Golf College	Farsø	1995
Lemvig Basketcollege	Lemvig	1995
Nordjyllands Sports College	Frederikshavn	1995
Randers ElitesportsCollege	Randers	1999
Tønder Sports College	Tønder	2003
Viborg HK College	Viborg	2003
FC Midtjyllands Fodboldakademi	Ikast	2004
Viborg Gym College	Viborg	2004
AaB College	Aalborg Ø	2006
Sportscollege EUC Nordvest	Thisted	2006
Sports College Gladsaxe	Gladsaxe	2006
Sportscollege Horsens	Horsens	2006
Birkerød Sports College	Birkerød	2007
Sportscollege Lolland-Falster	Nykøbing	2007
Dansk Islandsheste College	Rønde	2008
Næstved Sportscollege	Næstved	2008
sportstar college ikast-brande	Ikast	2008
NGG Sports College	Hørsholm	2009
Vejle Sportscollege	Vejle	2009
Nordvest FC Sportscollege	Holbæk	2010

Fælles for skolerne er, at de appellerer til elever, der har egne sportspræstationer i fokus. Der arbejdes med elevens dygtiggørelse teknisk og taktisk. Bortset fra det er SC-området som nævnt et me-

¹⁹⁷ Storm og Brandt, 2008, p. 335-336

¹⁹⁸ Vejen Sports College, Ribe Sports College og Danish Badminton College

¹⁹⁹ Slagelse fra 2011. Kilde: <http://www.sn.dk/Sportscollege-i-Bredahls-gade-/Slagelse/artikel/75679>, Aarhus: <http://www.aarhusportalen.dk/default.asp?Id=301&AjrDcmntId=9216>

get forskelligartet felt. Når det gælder typer af skoler, er der tendens til, at de fordeler sig mellem to yderpunkter, der i kortlægningen betegnes som 'elitecentre' og 'lokalsamarbejdet'.

Elitecentre

Sportscolleges i denne kategori er typisk centreret om én eller få sportsgrene. Skolerne stræber eksplicit efter at skabe sportslige kraftcentre. De har botilbud/kostskole knyttet til skolen, og selve sportsdelen har ofte en høj grad af organisering. Nogle skoler skal man udvælges til, andre steder kan man betale sig til optag. Også her er der forskel på steder og sportsgrene. For eksempel har 'sportstar college ikast-brande' sportsgrenene fodbold, golf, volleyball, badminton, håndbold og svømning på programmet. Fodboldlinjen er imidlertid ikke med frit optag. Den består af 3. og 4. årgang fra FC Midtjyllands Fodboldakademi. Spillerne bliver en del af 'sportstar-kollegiet' for at få en mere almen oplevelse gennem samværet med folk fra andre sportsgrene.

Ni af de 27 SC-tilbud fokuserer på kun en enkelt sportsgren og søger ad den vej at fremme elitemiljøet (tabel 52). Hos andre er selve det at bo på skolen omdrejningspunktet for at skabe et elitemiljø. AaB College, Nordvestjyllands Sports College og 'sportstar college ikast-brande' har majoriteten af eleverne på skolen. Hessel Gods Fodboldkostskole, Viborg Gym College og Viborg HK kombinerer de to strategier og har udelukkende elever, der bor på skolen samtidigt med, at fokus er på kun én sportsgren.

Tabel 52: Sportscolleges med kun én sportsgren

College	Sportsgrene	Elever
Birkerød Sports College	Fodbold	50
Dansk Islandsheste College	Ridning	8
FC Midtjyllands Fodboldakademi	Fodbold	43
Hessel Gods Fodboldkostskole	Fodbold	75
Himmerlands Golf College	Golf	1
Lemvig Basket College	Basketball	12
Nordvest FC Sportscollege	Fodbold	24
Viborg Gym College	Gymnastik	17
Viborg HK College	Håndbold	81

Lokalsamarbejdet

I den anden ende er de sportscolleges, der er bygget op om en uddannelse eller et uddannelsescen-ter. Her er uddannelsesinstitutionen det centrale. NGG Sports College og Næstved Sportscollege er eksempler på sådanne sportscolleges.

Her er ingen kostskolefunktion. Alle eleverne er hjemmeboende. Eleverne passer deres sport i fritiden gennem de forskellige klubber, de er tilknyttet. Undervisningen kan være tilrettelagt, så de unge kan møde senere ind. Typisk fungerer disse sportscolleges mere som en service til lokale klubber og eleverne end et forsøg på at skabe et fælles elitemiljø. Her er undervisningen det, der bringer de unge sammen, mens den sportslige udvikling foregår decentralt i klubbernes miljø.

Imellem de to yderpunkter er der mange forskellige løsninger og tilbud. Nogle sportscolleges har ingen kostskolefunktion, men har bomuligheder i form af et kollegium eller samarbejder med efterskoler eller lignende.

Størrelse

Hvis man sammenholder det enkelte sportscolleges' type med størrelsen, er der ikke umiddelbart nogen sammenhæng. Fyns Sports College har klubberne som medlemmer og er en støttefunktion for klubbernes arbejde. AaB College er med sine 124 elever blandt de største, men er helt anderledes bygget op. Det er også et college, der er præget af at være en integreret del af AaB. I den anden ende er Viborg Sports Gym, med kun 17 elever, der optimerer miljøet ved at dele faciliteter og undervisere med højskolen.

Tabel 53: SC listet efter antal elever

College	By	Hjemmeboende elever	Elever på kostskole/kollegium	Antal elever i alt januar 2011
Fyns Sports College	Svendborg	150	50	200
Randers ElitesportsCollege	Randers	160	40	200
Sportscollege EUC Nordvest	Thisted	132	29	161
AaB College	Aalborg	35	90	125
sportstar college ikast-brande	Ikast	20	100	120
Sportscollege Horsens	Horsens	70	40	110
Silkeborg Sports College	Silkeborg	50	50	100
Viborg HK College	Viborg		81	81
Sportscollege Lolland-Falster	Lolland Falster	64	14	78
Hessel Gods Fodboldkostskole	Grenå		75	75
Nordjyllands Sports College	Frederikshavn	12	58	70
Vejle Sportscollege	Vejle	24	28	52
Birkerød Sports College	Birkerød	49	1	50
NGG Sportscollege	Hørsholm	45		45
FC Midtjyllands Fodboldakademi	Herning	1	42 ²⁰⁰	43
Sports College Gladsaxe	Gladsaxe	43		43
Tønder Sportscollege	Tønder	31		31
Næstved Sports College	Næstved	25		25
Nordvest FC Sportscollege	Holbæk	22	2	24
Viborg Gym College	Viborg		17	17
Lemvig Basketcollege	Lemvig	2	10	12
Dansk Islandsheste College	Rønede	4	4	8
Himmerlands Golf College	Farsø	1		1
Holstebro Sportscollege	Holstebro			0
SC-elever i alt ²⁰¹				1658

²⁰⁰ På tre forskellige bosteder/kollegier

²⁰¹ Til sammenligning var der ifølge Undervisningsministeriets tal fra 2009 242.735 i gang med en ungdomsuddannelse (Undervisningsministeriet, 2010). Sammenholder man de to tal, svarer det til at ca. seks promille af dem, der vælger ungdomsuddannelse, vælger et SC. Det virker som et lille udsnit af årgangene, men samtidigt er det næsten ligeså mange, som vælger at tage på idrætshøjskole.

Fleksibilitet

Et kendetegn for mange sportscolleges er, at de er meget fleksible. Den store variation i skolerne skyldes til dels deres evne og vilje til at tilpasse tilbuddene til den enkelte elev og lokale muligheder. Både selve sportsdelen og undervisningsdelen strækker sig for at tilbyde gode forhold til de unge.

Det er primært sportscolleges med flere idrætstilbud, der er fleksible i deres indtag. For eksempel har Sportscollege Horsens også tilknyttet to motorcrosskørere, selv om det ikke er en målgruppe, de normalt arbejder med. Ligeledes har AaB College taget bueskytter ind og har en enkelt rytter på skolen. Skolerne kan således favne bredt.

Langt de fleste sportscolleges' elever gennemfører uddannelserne på normeret tid. Også her er skolerne imidlertid meget fleksible, og der kan være nogle elever, der gør brug af Team Danmark-ordningen, hvis de er knyttet til landshold og deres rejseaktivitet nødvendiggør det.

Ordliste

Generelle forkortelser

BA	Bacheloruddannelse
ECTS - point	European Credit Transfer and Accumulation System. Talmæssig angivelse for den samlede arbejdsbelastning som gennemførelsen af et givet kursus eller uddannelsesforløb er normeret til.
Idan	Idrættens Analyseinstitut
KVU	Korte videregående uddannelser
SU	Statens Uddannelsesstøtte
UVM	Undervisningsministeriet

Uddannelsesforkortelser

AMU	Arbejdsmarkedsuddannelser
CVU	Center for videregående uddannelse
EUD	Erhvervsuddannelser
GTU	Grund Træner Uddannelse
HA	Bacheloruddannelsen i almen erhvervsøkonomi
HF	Højere Forberedelseseksamen
HG	Handelsgrunduddannelse
HHX	Højere Handelseksamen
HTX	Højere teknisk eksamen
KVU	Korte videregående uddannelser
SC	Sports College
SOPU	Sundhed, omsorg, pædagogik og uddannelser
STX	Den almene studentereksamen

Uddannelsesinstitutioner

BC	Business College Horsens
BEC Design/ Management	Ens med KEA
CELF	Center for Erhvervsrettede uddannelser Lolland Falster
CPH WEST	Uddannelsescenter København Vest
CVU	Center for videregående uddannelse
EA CBA NORD	Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy, NORD
EUC Nordvest	Erhvervsuddannelser for Nordvestjylland

FIA	Fredericia Idræts Akademi
GIV	Gymnastik- og Idrætshøjskolen i Viborg
IFI	Institut for Idræt, Københavns Universitet
ISI	Idrætshøjskolen Ikast
KDAS	Læreruddannelsen på Blaagaardsplads
KEA	Københavns Erhvervsakademi
MP	Professionshøjskolen Metropol
SIA	Syddansk Idrætsleder Akademi
TEC	Erhvervsuddannelser og teknisk gymnasium
UC VIA	University College VIA
UCC	Professionshøjskolen University College Capital
UCL	University College Lillebælt
UCN	University College Nordjylland
UCS	University College Syd
UCSJ	University College Sjælland
VIH	Vejle Idrætshøjskole

Universiteter

AU	Aarhus Universitet
CBS	Copenhagen Business School
KU	Københavns Universitet
RUC	Roskilde Universitet
SDU	Syddansk Universitet
AAU	Aalborg Universitet

Idrætsforbund, Idrætsklubber m.m.

BSI	Den Danske Skiskole
Viborg HK	Viborg Håndbold Klub
PTCC	Practical Tai Chi Chuan Denmark
DRF	Dansk Ride Forbund
DS	Dansk Sejlunion
DSU	Dansk Svømmeunion
DTaF	Dansk Taekwondo Forbund
IKMF	International Krav-Maga Federation, Denmark
ISCA	International Sport and Culture Association

AC Horsens	Alliance Club Horsens
EFAN	European Fitness and Aerobic Network
EHFA	European Health and Fitness Association
FISAF	Federation of international Sports, Aerobics and Fitness Inc
DB	Dansk Brydeforbund
DBU	Dansk Boldspil-Union
DFU	Dansk Fodboldommer Union
DGI	Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger
DHF	Danske Håndbold Forbund
DIF	Danmarks Idræts-forbund
DIFO	Dansk Idrætspsykologisk Forum
DJU	Dansk Judo og Ju-Jitsu Union
DKarF	Dansk Karate Forbund
DKTF	Dansk Kick- og Thaiboxing
EWTO	Organisation relateret til kampsportsuddannelser The European WingTsun Organisation
FC Midtjylland	Football Club Midtjylland

Idrætsrelaterede kurser

PADI	Professional Association of Diving Instructors
PGA	Professional Golfers Association
DNS	Skikursus
EPP 1 + 2	Havkajak 'Fortsætter' Kursus
PSI	Skiinstruktør

Litteraturliste

- Bang, Søren (2007 (1)): *Den organiserede idræts uddannelsessystemer*, Idrættens Analyseinstitut
- Bang, Søren (2007 (2)): *Danske gymnastik- og idræts højskoler*, Idrættens Analyseinstitut
- Braad, Karen, Christian Larsen, Ingrid Markussen, Erik Nørr, Vagn Skovgaard-Petersen (2005): *- for at blive en god lærer. Seminarier i to århundreder*, Selskabet for Skole og Uddannelseshistorie, Syddansk Universitetsforlag
- Hansen, Jørn (1989): *Gymnastik og sport – det borgerlige samfund og industrisamfundet*, i Hansen, Jørn og Kurt Klaudi Klausen (1989): *Mellem kald og videnskab – ledelse og uddannelse i idrætten*, Bogforlaget DUO Aps, Dansk Idræthistorisk Forening
- Nielsen, Niels Kayser (1989): *Pengene eller livet – om offentlig støtte til skyttebevægelsen i 1800-tallet*, i Hansen, Jørn og Kurt Klaudi Klausen (1989): *Mellem kald og videnskab – ledelse og uddannelse i idrætten*, Bogforlaget DUO Aps., Dansk Idræthistorisk forening
- Stockholm, Sofie (2011): *Ny uddannelse ideel for idrættens elite*, Jyllands-Posten 24.juli 2011
- Storm, Rasmus K. og Henrik H. Brandt (2008): *Idræt og sport i den danske oplevelsesøkonomi*, Imagine.. og Samfundslitteratur
- Teknologisk Institut (2010): *Sport- og sportsrelaterede oplevelseserhverv som vækstmotor for nye erhvervsuddannelser*, Analyse og Erhvervsfremme
- Trangbæk, Else (1989): *Den danske kvindegymnastiks fader – Paul Petersen*, i Hansen, Jørn og Klausen, Kurt Klaudi (1989): *Mellem kald og videnskab – ledelse og uddannelse i idrætten*, Bogforlaget DUO Aps, Dansk Idræthistorisk forening
- Trangbæk, Else (1998): *Gymnastik bliver skolefag*, i Berg- Sørensen, Ivar og Jørgensen, Per (1998), " *Én Time Dagligen*" – *Skoleidræt gennem 200 år*, Odense Universitetsforlag
- Undervisningsministeriet (2010): *Tal, der taler 2009 – uddannelsesnøgletal 2009*, Rosendahls Schultz Grafisk A/S
- Worm, Ole (1989): *De danske Gymnastik og Idræts højskoler*, i Hansen, Jørn og Klausen, Kurt Klaudi (1989): *Mellem kald og videnskab – ledelse og uddannelse i idrætten*, Bogforlaget DUO Aps, Dansk Idræthistorisk Forening

Bilag 1: Overblik over idrætsrelaterede uddannelser i det offentlige uddannelsessystem

Niveautallene refererer til oversigtsmodellen, der er brugt i kortlægningen. Se for eksempel side 8.

Niveau	Uddannelse	Institution	By	Årstal
NIVEAU 1				
1	PAU (pædagogisk assistent uddannelse) en toårig ungdomsuddannelse med bl.a. Bevægelse og idræt samt naturaktiviteter	UCC SOPU UCS VIA University College	København København Esbjerg Risskov	2009
1	Eventassistent	CPH WEST	København	2009
1	Eventkoordinator	CPH WEST	København	2009
1	Fitnessinstruktør	Dania Erhvervsakademi Hansenberg Erhvervsakademi CPH WEST	Randers Kolding København	2008
1	Friluftsliv etårig uddannelse, der svarer til 60 ECTS (SU-berettiget)	Paul Petersen Institut	København	
1	Greenkeeperassistent (1 ½ år)	Roskilde Tekniske skole AMU Nordjylland	Roskilde Aalborg	2009 ²⁰²
1	Greenkeeperuddannelsen (tre år og mindst 5 måneder)	Roskilde Tekniske skole AMU Nordjylland	Roskilde Aalborg	2009
1	Groundsmanassistent	Roskilde Tekniske skole AMU Nordjylland	Roskilde Aalborg	2010
1	Groundsman	Roskilde Tekniske skole AMU Nordjylland	Roskilde Aalborg	2010
1	Idræt 1-årig uddannelse, der svarer til 60 ECTS (SU-berettiget)	Paul Petersen Institut	København	1878 ²⁰³
1	Natur- og friluftsfremfremidler	Skovskolen	Nøddebo	2012
1	Svømmebadsassistent	Erhvervsakademiet Nordsjælland i samarbejde med CPH West	Hillerød	2010
NIVEAU 2				
2	Bevægelsepædagog	Godtvedskolen	København	1958
2	Handelsøkonom Event Management	Dania Erhvervsakademi	Horsens	2010

²⁰² Dele af uddannelsen var allerede fra starten af 2000'erne tilgængelige via AMU systemet (hvilket stadig er en mulighed)

²⁰³ Uddannelsen startede i 1878 som en treårig uddannelse. I 1940'erne blev den forkortet til to år, i 1970 blev uddannelsen bestemt til en etårig uddannelse og har været det siden. Indtil 1987 var uddannelsen kun for kvinder, siden da har begge køn været tilladt

2	Serviceøkonom i Fitness og Wellness Management	Dania Erhvervsakademi,	Randers	2003
2	Serviceøkonom i Sport & Event Management	Dania Erhvervsakademi,	Randers	2000
2	Serviceøkonom med speciale i sportsmanagement og oplevelsesøkonomi.	UCN	Aalborg	2009
NIVEAU 3				
3	Valgfag tilknyttet HA Bachelor, Sports Economics, Strategy and Management of Experience Economy and Attractions, Event Management Sports og Eventmanagement tilknyttet HA Bachelor	CBS SDU	København Slagelse Esbjerg	2004 2008 2007
3	Bachelor i Idræt	KU AU AAU	København Aarhus Aalborg	1909 1997 2007
3	Bachelor i idræt og sundhed	SDU	Odense	1970
3	Danseformidling	Statens teaterskole	København	
3	Ergoterapeutuddannelsen	UCN VIA University College UCL UCS UCSJ Professionshøjskolen Metropol	Aalborg/ Risskov Vejle Esbjerg Sorø København	1933 ²⁰⁴
3	Fysioterapeutuddannelsen	UCN VIA University College UCL UCS UCSJ Professionshøjskolen Metropol UCC	Aalborg Risskov Vejle Esbjerg Sorø København	1898 ²⁰⁵
3	Læreruddannelsen linjefag i Friluftsliv Idræt	UCN VIA University College UCL UCS UCSJ Professionshøjskolen Metropol UCC Den frie Lærershøjskole	Aalborg Risskov Vejle Esbjerg Sorø København København Ollerup, Vester Skerninge	1791 ²⁰⁶
3	Pædagog og elitetræner (udbydes i samarbejde med Viborg HK)	VIA University College	Risskov	2001

²⁰⁴ Med de mange uddannelsessteder er der stor forskel på, hvornår den enkelte uddannelse blev etableret. Tallet her repræsenterer den ældste institution. Den seneste kom til 1994.

²⁰⁵ Med de mange uddannelsessteder er der stor forskel på, hvornår den enkelte uddannelse blev etableret. Tallet her repræsenterer den ældste institution. Den seneste kom til i 1983.

²⁰⁶ Også her er der stor spredning i etableringsår, men det tidligste er 1791.

3	Professionsbachelor i Ernæring og sundhed	Professionshøjskolen Metropol UCSJ UCS VIA University College	København Sorø Esbjerg Risskov	1902 ²⁰⁷
3	Professionsbachelor i Leisure Management	CELFI og UCSJ	Lolland Falster	2004
3	Professionsbachelor i Sportsmanagement	UCN EA CBA NORD	Aalborg København	2009 2009
3	Psykomotorikuddannelsen	VIA University College UCC	Randers København	2002
3	Pædagog med: Idrætspædagogisk profil, Idræt og sundhedslinje, Sport og sundhed eller Sundhed, krop og bevægelse	UCN VIA University College UCL UCSJ UCC	Aalborg Risskov Vejle Sorø København	2007 2007 2007 2007 2007
3	Ridepædagoguddannelse	UCSJ UCS	Nykøbing Falster Kolding	2009 2011/2012
3	Rytmask leg og bevægelse (bachelor) ²⁰⁸ 180 ECTS point	Det jyske musikkonservatorium	Aarhus	2007
NIVEAU 4				
4	Cand. Scient. i idræt - Kandidatgrad i disciplinsspecifik træning	AAU	Aalborg	2010
4	Cand. Scient. Tech i idræt - Kandidatgrad i idræt og sportsudstyr	AAU	Aalborg	2010
4	Kandidat i humanfysiologi	KU	København	1925
4	Kandidat i humanistisk-samfundsvidenskabelig idrætsvidenskab	KU	København	1989
4	Kandidat i Idræt med speciale i biologisk idrætsteori (arbejds- og træningsfysiologi samt biomekanik)	AU	Aarhus	2008
4	Kandidat i Idræt med speciale i humanistisk- og samfundsvidenskabelig idrætsforskning	AU	Aarhus	2008
4	Kandidat i idræt og sundhed	SDU	Odense	1970
	Idræt og Sundhed	SDU	Odense	2012
	Konkurrence og eliteidræt	SDU	Odense	2012
4	Kandidatuddannelse i oplevelsesøkonomi	AU	Aarhus	2007
4	Koreografi	Statens teaterskole	København	2003
NIVEAU 1A				
1a	Anlæggelse af bunkers og teesteder (10 dage)	AMU Fyn AMU Nordjylland	Odense Aalborg	-

²⁰⁷ De to uddannelser på Sjælland er fra begyndelsen af 1900-tallet. De to andre er fra hhv. 2002 og 2005.

²⁰⁸ http://www.musikkons.dk/fileadmin/pdf_musikkons.dk/Uddannelser/Rytmiske/Bachelor/BA-RMB2-ryt.pdf

1a	Anlæggelse og pleje af greens (10 dage)	AMU Fyn AMU Nordjylland	Odense Aalborg	-
1a	Golfbanemarkering, afsætning og baneetik (5-dage)	AMU Fyn AMU Nordjylland AMU Syd	Odense Aalborg Kolding	-
1a	Greenkeeping (20-dages uddannelse)	AMU Fyn AMU Nordjylland AMU Syd	Odense Aalborg Kolding	-
1a	Idrætsanlæg, maskinbetjening og teknik (5-dage)	AMU Fyn AMU Nordjylland AMU Syd	Odense Aalborg Kolding	-
1a	Idrætsanlæg, plantekendskab (5-dage)	AMU Fyn AMU Nordjylland	Odense Aalborg	-
1a	Vandingsteknik på idrætsanlæg og golfbaner (10-dages kursus)	AMU Fyn AMU Nordjylland	Odense Aalborg	-
NIVEAU 2A				
2a	Friluftvejlederuddannelsen (60 ECTS)	UCS KU VIA University College Karpenhøj VIH	Esbjerg København Risskov Karpenhøj Viborg	1994
2a	"organiseringen af undervisning og læring", som en del af "morgendagens leder" og en del af voksenunderviseruddannelsen (7 ECTS point)	Professionshøjskolen Metropol og DGI	København	2009
2a	Idrætsledercoach	SIA	Fredericia	2011
NIVEAU 3A				
3a	Diplom idrætsleder	SIA	Fredericia	2011
3a	Diplom i Leisure Management	CELF	Lolland Falster	2006
3a	Ernæringsdiplomuddannelse	VIA University College UCSJ MP UCS	Risskov Sorø København Esbjerg	2003
3a	Pædagogisk diplomuddannelse i idræt (PD) Eks. På specialer: Senioridrætskonsulent Konsulent i udeliv og motion Diplom i skolestart	VIA University College UCL UCC og KU	Risskov Vejle København	2003
3a	Diplom i Leisure Management	CELF	Lolland Falster	2006
3a	Diplom i Sportsmanagement	EA CBA UCN	København Aalborg	2011
NIVEAU 4A				
4a	Fleksibel master i friluftsliv	KU	København	2011
4a	Master i fitness og træning (instituttet for biomekanik)	SDU	Odense	2007
4a	Master i idræt og velfærd	KU	København	2003
4a	Master i kulturplanlægning	RUC	Roskilde	2008

Bilag 2: Samlet oversigt over idræts højskolernes uddannelsestilbud og idrætsspecialer fordelt på højskole²⁰⁹

Højskole	Uddannelser	Idrætsspecialer
Gerlev Idræts højskole	<ul style="list-style-type: none"> • Eventgruppe – otte timers undervisning om ugen i koncept- og idéudvikling, planlægningsstrategi, markedsføring samt hele logistikken bag det at lave events. • DGI's kursus 1 og 2 i basketball • PADI Advanced Open Water • Mulighed for at aflægge de praktiske dele af frirøerprøven til EPP 2 i Havkajak • Fremtidens idrætsleder (64 timer) 	<ul style="list-style-type: none"> • Dykning • Forberedelse til Politi, forsvar og redningstjenesten • Basketball • Adventure • Dans • Kampsport • Snowboard • Fitness • Fodbold • Ski • Street-movement
Gymnastik- og Idræts højskolen ved Viborg	<ul style="list-style-type: none"> • Springgymnastiklinjen giver samtidigt en instruktøruddannelse i gymnastik • Rytmask gymnastiklinjen giver instruktøruddannelse • Har egen TEAM-GYM uddannelse (gymnast og træner i konkurrenceformen) • Fitness – DGI fitnessinstruktør og instruktøruddannelser i indoor cycling og step • Håndboldlinjen har mulighed for at tage DHF's børnetræneruddannelse • Outdoorlinjen- klatreinstruktør (Dansk Klatreforbunds instruktøruddannelse) • Friluftsliv: lederuddannelse med vejledningspædagogik, psykologi og filosofi • GIV uddanner i havkajak op til og med EPP3 og Instruktør Hav 2 – samarbejder med Dansk Kano og Kajakforbund • Ski: Kurset forbereder deltagerne til at tage en instruktøruddannelse i Den Danske Skiskole (BSI). • Dykning: SSI Open Water Diver certifikat og Advanced adventurer Open Water • Kystlivredningslinje, hvor deltagerne kan tage Dansk Svømmeunions kystlivredderoptagelsesprøve (se: www.bliv-livredder.nu) • Dansk Svømmeunions bassinlivredderprøve • Egen sportsmassøruddannelse • Fremtidens Idrætsleder 	<ul style="list-style-type: none"> • Springgymnastik • Rytmask gymnastik • Moderne dans • Fitnessinstruktør • TEAM-GYM • Volleyball • Håndbold • Fodbold • Badminton • Outdoor/Friluftsliv • Parkour • Ski • Triathlon • Dykning, • Kystlivredning • Livredning • Politilinje

²⁰⁹ Tabellen er primært baseret på skolernes hjemmesider (december, 2010)

	<p>Adskilt fra højskolevirksomheden har GIV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Står sammen med ungdomsuddannelserne i Viborg for Viborg Gym College, hvor eleverne kan tage HF, STX, HHX, HG eller HTX (eleverne bor på højskolen) • Samarbejde med Via University College om fritidsvejleder uddannelsen • Indtægtsgivende kurser (f.eks. klatreinstruktør uddannelse), der holdes udenfor 	
Gymnastikhøjskolen i Ollerup	<ul style="list-style-type: none"> • International Youth Leader Education in cooperation with the worldwide Sport for All organisation, International Sport and Culture Association (ISCA). • Lederuddannelse (halvt idrætsspecifikt – spring, rytme, dans- og halvt generelt) • Fremtidens Idrætsleder (120 timer) – DGI støttet • Svømning: Mulighed for at tage bassinprøve, til 3,7 meter eller 6 meter dybde 	<ul style="list-style-type: none"> • Rytmisk Gymnastik • Dans • Teamgym • Tumbling • Performance • Politiforberevende linje • International Linje
Idrætshøjskolen Bosei	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Karate • Judo • Taekwondo • Politiforberevende • Sprog
Idrætshøjskolen Ikast	<ul style="list-style-type: none"> • PRO-aktivist – i samarbejde med DIF • Fit for fight linje målretter deltagerne mod arbejde i idrættens verden. Deltagerne kan samtidigt uddanne sig til fitnessinstruktør • Golf – muligt at gennemføre junior og grundtræneruddannelse • Håndboldtrænerlinje – tre moduler af DHF's divisionstræneruddannelse + hele DHF's trænerlinjeuddannelse 	<ul style="list-style-type: none"> • ISI Håndbold (akademi og linje) • ISI Fodbold (akademi og linje) • ISI Golf (team og linje) • Fit for fight (sundhedslinje) • Ridning
Idrætshøjskolen i Sønderborg	<ul style="list-style-type: none"> • Ski: DNS Skiinstruktør 1 • Teambuilderlinje for højskole "gengangere – event og arrangementer • Aerobic – DGIs instruktøruddannelse • Dykning: PADI certifikat • Fitness: DGI fitnessinstruktør • Fodbold: DBU's B1 Kursus • Havkajak: certifikat på minimum niveauet EPP1 • Håndbold – træneruddannelse med mulighed for kursusbevis fra både DGI og DIF • Sejlads: første trin af Dansk Sejlunions træneruddannelse, Søfartsstyrelsens duelighedsprøve i sejlads 	<ul style="list-style-type: none"> • Håndbold • Fodbold • Surf • Volleyball • Svømning • Aerobic • Badminton • Høj Puls • Adventure

	<ul style="list-style-type: none"> • Svømning: DSU's grunduddannelse og DGI's basiskursus og Instruktørkursus 1 • Tennis: DGI's tenniskursus K1 – Iværksætteren, samt DGI tenniskursus K2 – Slagspecialisten • Volleyball: DGI's trænerkursus • Fremtidens idrætsleder (DGI) 	
Idrætshøjskolen i Århus	<ul style="list-style-type: none"> • Basketball: DGIs K1 kursus • Fitness: får et diplom, der dokumenterer elevens kompetencer • Volleyball: Dansk Volleyball Forbunds Basis-kursus • PRO-Aktivist • Samarbejder tæt med Århus Riffelskytte Klub & Dansk Skytte Union om en linje i skydning <p>På akademilinjerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fodbold: DBU's B1 Kursus er en del af uddannelsen og diplom udstedes • Håndbold: DHF's træneruddannelse tilbydes <p>Ny uddannelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eventmageriet – seks måneders uddannelse, samarbejde ml. højskolen og Smukfest (Skanderborg festival) 	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Badminton • Outdoor Adventure • Fitness • Sejlads se sailing academy • Basketball • Håndbold • Volleyball • Tennis • Dans • Skydning (DSU-tilskud). • Outdoor Adventure
Nordjyllands Idrætshøjskole	<ul style="list-style-type: none"> • Der samarbejdes med Dansk Svømmeunion, så deltagere kan opnå svømmelærecertifikat. • Fitnessinstruktør • Spinninginstruktør • Ski: Det Norske SKI-akademis Trin 1 af de Norske Skiskolers Brancheforbunds uddannelse • Livredning: Der undervises i livredning og førstehjælp, så eleverne kan tage den nye internationale livredderprøve 	<ul style="list-style-type: none"> • Adventure • Aerobic • Badminton • Dance • Floorball • Fodbold • Håndbold • Powersport • Spinning • Teambold • Volleyball/beach • Golf • Politi
Oure Højskole – Sport & Performance	<p>Har træner og instruktørlinjer i</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adventure instruktør indeholder følgende formelle kurser: Havkajak EPP-kurser. Forberedelse til kystlivredderprøven, Dansk Røde Kors førstehjælpkursus, Oure mountainbikeinstruktør, Dansk sportsklatreforbunds klatrevægsinstruktør • Ski-instruktør (PSI) (indeholder PSI 1, 2 & 3 og mulighed for forberedelse til Eurotesten) • Fodboldtræner indeholder: DBU's træneruddannelse, B1 og B2 trænerkurser, Målmandstrænerkursus M1, DBU/DFU's dommereksamen, Praktik. • Håndboldtræner (DHF's Nye Træneruddannelse, DHF's Divisionstræneruddannelse) • Ski: BSI kursus: Den Danske Skiskoles instruk- 	<ul style="list-style-type: none"> • Oure Sports - et generelt sportskursus • Ski • Snowboard • Contemporary Dance • Contemporary Theater • Contemporary Music

	tøruddannelse på BSI-niveau. Mod ekstrabetaling er der mulighed for at tilmelde sig BSI-eksamen under Den Danske Skiskole	
Vejle Idrætshøjskole	<ul style="list-style-type: none"> • DGIs fitness instruktøruddannelse • Badminton: trænerkursus (ikke specificeret) • Fodbold: DBU's B1-træneruddannelse • Aerobic – DGI's instruktøruddannelse • Volleyball: Skolen tilbyder de to første trin indenfor Dansk Volleyball Forbunds træneruddannelse • Teambuilder-forløb – for højskole-'gængere'. De får Proaktivistuddannelsen. Certificeret af DIF og VIH • Der tilbydes første hjælps kurser og basislivredderprøven 	<ul style="list-style-type: none"> • Politi • Fitness • Outdoor • Bold
Aalborg Sports-højskole	<p>På trænerakademiet: DIF-godkendte Diplomtræneruddannelser/træneruddannelser. Tre uddannelser (1 år) i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basketballtræner • Fitness instruktør (42 uger, diplomtræner) • Håndboldtræner • Ridetræner • Styrketræner og personlig træner <p>På sportsakademiet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Håndbold: Moduler fra DHF's trænerlinje • Ridning: DRF's underviser certificering 	<ul style="list-style-type: none"> • Basket • Cross training • Idrætslinjen • Håndboldlinjen • Politilinjen • Ridelinjen

Bilag 3: Idrættshøjskolernes udbud af specialforbundskurser/uddannelser fordelt på forbund

Forbund	Højskoler	Uddannelse
Danmarks Skiforbund	Gymnastik- og Idrættshøjskolen ved Viborg	Kurset forbereder til at tage en instruktøruddannelse i Den Danske Skiskole (BSI)
	Oure Højskole – Sport & Performance	PSI kursus (indeholder PSI 1, 2 & 3 og mulighed for forberedelse til Eurotesten) BSI kursus: Den Danske Skiskoles instruktøruddannelse på BSI-niveau. Mod ekstrabetaling er der mulighed for at tilmelde sig BSI-eksamen under Den Danske Skiskole
Dansk Boldspil-Union	Gymnastikhøjskolen i Ollerup	Huser DBU fodboldskole
	Idrættshøjskolen i Sønderborg	DBU's B1 Kursus
	Idrættshøjskolen i Århus	DBU's B1 Kursus er en del af uddannelsen og diplom udstedes
	Oure Højskole – Sport & Performance	Fodboldtræner (indeholder: DBU's træneruddannelse, B1 og B2 trænerkurser, Målmandstrænerkursus M1, DBU/DFU's dommereksamen)
	Vejle Idrættshøjskole	DBU's B1-træneruddannelse
Dansk Golf Union	Idrættshøjskolen Ikast	Muligt at gennemføre junior og grundtræneruddannelse
Dansk Håndbold Forbund	Gymnastik- og Idrættshøjskolen ved Viborg	DHF's børnetræneruddannelse
	Idrættshøjskolen Ikast	Tre moduler af DHF's divisionstræneruddannelse + hele DHF's trænerlinjeuddannelse
	Idrættshøjskolen i Sønderborg	Træneruddannelse med mulighed for kursusbevis fra både DGI og DIF
	Idrættshøjskolen i Århus	DHF's træneruddannelse tilbydes
	Oure Højskole – Sport & Performance	DHF's Nye Træneruddannelse, DHF's Divisionstræneruddannelse
Aalborg Sportshøjskole	Moduler fra DHF's trænerlinje	
Dansk Kano og Kajak Forbund	Gymnastik- og Idrættshøjskolen ved Viborg	Uddanner i havkajak op til og med EPP3 og Instruktør Hav 2
	Idrættshøjskolen i Sønderborg	Certifikat på minimum niveauet "EPP1"
	Oure Højskole – Sport &	

	Performance Gerlev Idrætshøjskole	Havkajak, EPP-kurser Muligheden for at aflægge de praktiske dele af friroerprøven til EPP 2 i Havkajak
Dansk Klatreforbund	Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg Oure Højskole – Sport & Performance	Klatreinstruktør Klatrevægsinstruktør
Dansk Ride Forbund	Aalborg Sportshøjskole	DRF's underviser certificering
Dansk Sejlunion	Idrætshøjskolen i Sønderborg	Første trin af Dansk Sejlunions træneruddannelse, Søfartsstyrelsens Duelighedsprøve i Sejlads
Dansk Svømmeunion	Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg Gymnastikhøjskolen i Olle- rup Idrætshøjskolen i Sønder- borg Nordjyllands Idrætshøjskole Vejle Idrætshøjskole	Kystlivredderoptagelsesprøve og bassinlivredderprøve Bassinprøve, til 3,7 meter eller 6 meter dybde DSU's grunduddannelse og DGI's basiskursus og Instruktørkursus 1 Der samarbejdes med Dansk Svømmeunion, så deltagerne kan få deres svømmelærecertifikat Basislivredderprøven
Dansk Volleyball Forbund	Idrætshøjskolen i Århus Vejle Idrætshøjskole	Dansk Volleyball Forbunds Basiskursus Skolen tilbyder de to første trin indenfor Dansk Volleyball Forbunds træneruddannelse

Bilag 4: Oversigt over sportscolleges med sportsgrene, uddannelsestilbud og elevtal

College	Sportsgrene	Uddannelsestyper	Etableret	Antal studerende efterår 2010
AaB College A/S	<ul style="list-style-type: none"> Fodbold Håndbold Ishockey Basket Badminton Amerikansk fodbold Golf Floorball Cykling Bueskydning Ridning 	<p>10. klasse</p> <p>Fleksibel Grundforløb på Aalborg tekniske skole</p> <p>Grundforløb (HG1 og HG2) på Aalborg Handelsskole, Langaervej</p> <p>HTX på Aalborg Tekniske Gymnasium</p> <p>HHX på Handelsgymnasiet, Aalborg Handelsskole, Turøgade</p> <p>- STX på Aalborghus Gymnasium</p>	2006	125
Birkerød Sports College	<ul style="list-style-type: none"> Fodbold 	<p>Gymnasium</p> <p>10. Klasse</p>	2007	50
Dansk islandske heste College	<ul style="list-style-type: none"> Ridning 	Rønde gymnasium	2008	8
FC Midtjyllands Fodboldakademi	<ul style="list-style-type: none"> Fodbold 	<p>Der er mulighed for folkeskolens 9. og 10. klasse på Idrætsefterskolen i Ikast</p> <p>Der er mulighed for en ungdomsuddannelse på enten Ikast Handelsskole eller Ikast Gymnasium.</p> <p>Der samarbejdes ligeledes med Ikast Ungdomscenter (10. klasse) og byens erhvervsliv, hvis spilleren ønsker en mere praktisk uddannelse.</p>	2004	43
Fyns Sports College	<ul style="list-style-type: none"> Håndbold Fodbold Gymnastik (DGI instruktør) Badminton Dansk Fitness Tennis/Squash Boksere 	<p>Markedsføringsøkonom – med speciale i sportsmarketing & management</p> <p>HG</p> <p>HandelsGymnasiet – HHX</p> <p>Teknisk Gymnasium – HTX</p> <p>Teknologi og Kommunikation</p> <p>Bygge og Anlæg</p> <p>Håndværk og Teknik</p> <p>Fra Jord til Bord (Levnedsmiddel)</p> <p>Mekanik, Transport og Logistik</p>	1995	200
Hessel Gods Fodboldskole	<ul style="list-style-type: none"> Fodbold 	<p>10. Klasse</p> <p>Hhx</p>	1994	75
Himmerlands Golfcollege	<ul style="list-style-type: none"> Golf 	Alt, hvad de har på erhvervsskolerne i Aars	1995	1

Holstebro Sportscollege	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Badminton • Svømning • Golf • Gymnastik • Powertumbling • Ridning 	Handelsskole Teknisk skole HG	1994/1995	-
Lemvig Basket College	<ul style="list-style-type: none"> • Basketball 	HG HHX Gymnasium	1995	12
Nordjyllands Sports College	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Ishockey • Floorball • Badminton • Brydning 	STX eller HF HTX eller EUD HHX eller Hg1-sport på Frederikshavn Handelsskole	1995	70
NGG Sports College	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Golf • Dans 	STX Hf 10.klasse	2009	45
Nordvest FC Sportscollege	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold 	10. Klasse ²¹⁰	August 2010	24
Næstved Sports College	<ul style="list-style-type: none"> • Basketball • Cykling • Fodbold drenge • Fodbold piger • Håndbold • Tennis • Badminton 	Næstved Gymnasium og HF Handelsskolen Sjælland Syd EUC Sjælland	2008	25
Randers Elitesports College	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Basketball • Badminton <p>(få dansere)</p>	7. - 9. Klasse Team Dk 70 10. Klasse 50 Erhvervsuddannelsen (hg) 80 Handelsgymnasiet (hhx)	1999 (2005 2007)	200
Silkeborg Sports College	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Cykling • Kajak 	Gymnasium Handelsskole	1994	100
Sportscollege EUC Nordvest	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Badminton • Svømning • Individuel idræt (f.eks. cykling, boksning, gymnastik, fægtning m.v.) • Rytmask gymnastik 	EUC Nordvest	2006	16

²¹⁰ Fra sommeren 2011 kan man også gå på EUC, gymnasiet + 8.-10. klasse, Steenhus Kostskole

Sports College Gladsaxe	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Roning • Badminton • Tennis 	10. klasse-centret, Gladsaxe Bagsværd Kostskole og Gymnasium (10. klasse og STX) CHP West, Ballerup (HHX) VUC Lyngby (Individuelle forløb 10. klasse og HF)	2006	43
Sports College Horsens	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Pigefodbold • Håndbold • Basketball • Badminton • Golf • Orienteringsløb • Svømning 	HHX og erhvervsuddannelse Business College Horsens STX Horsens Gymnasium STX og HF Horsens Statsskole HTX VIA Tekniske erhvervsuddannelser Pædagogassistentuddannelsen VIA o. klasse Sct. Ibs Skole	2006	110
Sports College Lolland-Falster	<ul style="list-style-type: none"> • Brydning • Cykling • Fodbold • Håndbold • Svømning 	8. og 9. klasse, 10. klasse, CELF Go, HG, HHX, HTX, erhvervsuddannelser, STX / HF	2007	78
Sportstar college ikast-brande	<ul style="list-style-type: none"> • Badminton • Golf • Volleyball • Fodbold • Håndbold • Svømning 	Ikast-Brande Gymnasium Herningsholm Gymnasium HHX Ikast	2008	120
Tønder Sports College	<ul style="list-style-type: none"> • Håndbold • Fodbold • Golf • Gymnastik 	10. Klasse STX/HF EUC Syd Handelsskole	2003	31
Vejle Sports College	<ul style="list-style-type: none"> • Fodbold • Håndbold • Taekwondo • Cykling • Atletik • Svømning • Dans • Golf 	HG Detail HHX-Innovation	2009	76
Viborg Gym College	<ul style="list-style-type: none"> • Gymnastik 	HF, STX HHX, HG HTX	2004	17
Viborg HK College	<ul style="list-style-type: none"> • Håndbold 	9. kl. – kun på Hald Ege efterskole, som er tilknyttet college 10. klasse HG på Mercantec Ungdomsuddannelser Højskolelinje – er adskilt fra det egentlige college	2003	81

Bilag 5: Oversigt over idrætsefterskole med elevtal

Ved kortlægningen i 2008 identificerede I dan 38 idræts- og sportsefterskoler. For at få en idé om udviklingen på området selv om det er uden for hovedfokus af kortlægningen, blev der foretaget en søgning i www.efterskoler.dk. De skoler, der er medtaget i listen nedenfor, har alle gymnastik, idræt eller sport som en del af deres navn. Ud fra dette kriterium er der identificeret 47 idrætsrelaterede efterskoler. Listen er ikke udtømmende, men indikerer et område, der er i vækst.

Idrætsefterskole	Elevtal august 2011
Oure Efterskole Sport og Performance	465
BGI Akademiet	356
Hjemly Idrætsefterskole	199
Glamsdalens Idrætsefterskole	192
Sportsefterskolen SINE	184
Vestbirk Musik- og Sportsefterskole	180
Idrætsefterskolen Ikast	178
Vojens Gymnastik- og idrætsefterskole	165
Hellebjerg Idrætsefterskole	164
Vivild Gymnastik- og Idrætsefterskole	160
Skyum Idrætsefterskole	158
Stevns Gymnastik- og Idrætsefterskole	158
Balle Musik- og Idrætsefterskole	152
Gunslevholm Idrætsefterskole	145
Idrætsefterskolen Lægården	142
Skibelund Gymnastik- og Idrætsefterskole	138
Galtrup Musik- og Idrætsefterskole	138
Sorø Gymnastikefterskole	136
Lomborg Gymnastik- og Idrætsefterskole	135
Grønsund Idrætsefterskole	134
Bramming Gymnastik- og Idrætsefterskole	132
Københavns Idrætsefterskole	132
Thyland Idrætsefterskole	126
Strib Idrætsefterskole	123
Nordjyllands Idrætsefterskole, Stidsholt	122
Vedersø Idrætsefterskole	120
Tirstrup Idrætsefterskole	120
Vejle Idrætsefterskole	120
Haslev Idrætsefterskole	120
Sydøstsjælland Idrætsefterskole	119
Hou Maritime Idrætsefterskole	117
Himmerlandcentrets Idrætsefterskole	116
Haarby Efterskole – sprog og idræt	114

Næsgaard Efterskole Sport – Natur – Kreativitet	114
Design- og Idrætsefterskolen Skamling	112
Broby Sportsefterskole	108
Lyngs Idrætsefterskole	107
Brøndby Idrætsefterskole	104
Himmelbjergegnens Natur- og Idrætsefterskole	102
Gørlev Idrætsefterskole	102
Idrætsefterskolen Klintsøgaard	100
Koldingegnens Idrætsefterskole	98
Onsild Idrætsefterskole	84
Reblid Efterskole - Sport og Adventure	83
Sportsefterskolen Sommersted	70
Bøvling Idrætsefterskole	70
Østersøens Idrætsefterskole (med plads til 64)	33
I alt	6.191